

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM VE TASARIMI ANABİLİM DALI

POSTMODERN ÇAĞDA İLETİŞİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİNDE CLUBHOUSE
BÜYÜSÜ VE ENFORMASYONA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERNA ÇOŞĞUN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ YAVUZ KÜÇÜKALKAN

YALOVA

MAYIS 2023

T.C.

YALOVA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İLETİŞİM VE TASARIMI ANABİLİM DALI

POSTMODERN ÇAĞDA İLETİŞİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİNDE CLUBHOUSE

BÜYÜSÜ VE ENFORMASYONA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERNA ÇOŞĞUN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ YAVUZ KÜÇÜKALKAN

YALOVA

MAYIS 2023

ETİK BEYAN

Yalova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım “Postmodern Çağ'da İletişimin Demokratikleşmesinde ‘Clubhouse’ Büyüsü ve Enformasyona Etkisi” başlıklı bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi taahhüt ve beyan ederim.

İmza

Berna ÇOŞĞUN

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, akademik anlamda bana her zaman destek olan ve doğru yolu gösteren sayın danışman hocam Yavuz KÜÇÜKALKAN'a teşekkür ederim. Her zaman yanımda oldukları ve benden desteklerini hiçbir zaman esirgemedikleri için aileme ve kıymetli eşim Can SARI'ya teşekkür ederim.

Mayıs – 2023

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	I
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar LİSTESİ.....	VII
ÖZET.....	IX
ABSTRACT.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. POSTMODERN ÇAĞDA İLETİŞİM VE DEMOKRASİ

1.1 Tarihsel Süreçte İletişim.....	10
1.2 Postmodern Çağ ve Medya.....	19
1.3 Demokrasi Ve Medya.....	22
1.4 Kamusal Alanda İletişim Pratikleri	29

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLETİŞİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİ VE CLUBHOUSE

2.1 İletişimi Demokratikleştiren bir Mecra Olarak Clubhouse.....	33
2.2 Geleneksel Medya ve Clubhouse	39
2.3 Enformasyon Toplumu ve Clubhouse.....	41
2.4 Podcasting ve Clubhouse Kıyaslaması.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. CLUBHOUSE KULLANICILARININ UYGULAMA PRATİKLERİ

3.1 Konuşma odalarının Toplumsal iletişime yansıması.....	49
3.2 Clubhouse Kullanıcılarıyla Söyleşi.....	51
3.3 Bulgular.....	52
3.3.1 Odak Grup Toplantısı Analizi.....	52
3.3.2 Kullanıcıların Yorumları	53
3.3.3 Dünyadan Clubhouse Uygulamasının Haber İncelemeleri.....	58
3.3.4 Örnek Haberlerin Retoriği ve Çözümlemesi.....	62
3.4 Verilerin Analizi.....	66

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	68
KAYNAKLAR.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	74

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Odak Grup Katılımcı Bilgisi.....	53
--	----

POSTMODERN ÇAĞDA İLETİŞİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİNDE ‘CLUBHOUSE’ BÜYÜSÜ VE ENFORMASYONA ETKİSİ

ÖZET

“İletişim”, geçmişten günümüze, toplumsal yaşam kurulmaya başladığından itibaren günümüze kadar gelen ve önemi her gün daha da artan bir kavramdır. İnsan ihtiyaçları sonsuz döngü içerisindedir ve çağlar boyu şekil değiştirmiştir. Günümüz iletişim teknolojilerinde; insan ilişkilerinden, toplumsal olayların seyri içerisinde enformasyon çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitliliğin bireysel ve toplumsal yansımalarının sonuçları ‘Clubhouse’ özelinde incelenmiştir. Dünyada ve Türkiye’de henüz tazeliğini koruyan clubhouse uygulamasının ortaya çıkışı, kullanıcıların profilleri, kullanım amacı, uygulamanın sunduğu hizmet ve enformasyon adına sunulan katkılar nelerdir? Sorusu bu çalışmanın çıkış noktasıdır.

Post-modernitenin; bireyi taşıdığı son katmanın anlaşılması, kitle iletişim araçlarının analizi ile mümkündür. İletişim bilimi disiplinler arası boyutta birçok bilim dalıyla birlikte ele alınmıştır; ancak gelişen iletişim modellerinde bireyselleşmenin öne çıkmasıyla kişiler arası iletişimde demokrasinin önemi de artmıştır. Bu zaviyeden bakıldığında, iletişim ve demokrasi temalarının derinlikli olarak incelenmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Çin’de ortaya çıkan COVID-19 salgın hastalığı hayatımıza değişiklikler, yenilikler, kısıtlamalar ve beraberinde birçok şey getirmiştir. Evlerine kapanan, odalarından hiç çıkmayan bireylerin yeni sosyalleşme aracı olarak ortaya çıkmış olsa da zaman içerisinde bir ifade platformuna dönüştüğü gözlemlenmiştir. Toplumsal olayların, yaşanırken farklı sonrasında farklı davranış biçimleri ortaya çıkardığı görülmektedir. Dolayısıyla olayların etkileri sürerken ya da etkisi kalmadığında kişisel ve toplumsal pratiklere bakarken davranışsal çözümleme yapmak oldukça faydalı olmaktadır.

Bu çalışmada amaç; iletişimi demokratikleştiren platformların enformasyona ve kamusal dile kazanımlarını ortaya çıkarmak olmuştur. ‘Clubhouse’ uygulamasının aracılığıyla Demokrasi ve iletişim kavramlarının, iletişim demokrasisini kavramsallaştırdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Clubhouse, Demokrasi, Enformasyon,

THE MAGIC OF 'CLUBHOUSE' AND ITS EFFECT ON INFORMATION IN THE DEMOCRATICIZATION OF COMMUNICATION IN THE POSTMODERN AGE

ABSTRACT

“Communication” is a concept that has come from the past to the present, since the establishment of social life, and its importance is increasing day by day. Human needs are in an endless cycle and have changed shape over the ages. In today's communication technologies; Information varies from human relations to the course of social events. The results of the individual and social reflection of this diversity have been examined in the 'Clubhouse'. What are the contributions to the emergence of the clubhouse application, which is still fresh in the world and in Turkey, the profiles of the users, the purpose of use, the service and information provided by the application? This question is the starting point of this study. Post-modernity; Understanding the last layer that the individual carries is possible with the analysis of mass media. Communication science has been handled with many disciplines in an interdisciplinary dimension; however, the importance of democracy in interpersonal communication has increased with the emergence of individualization in developing communication models. From this point of view, there has been a need for an in-depth analysis of the themes of communication and democracy. The COVID-19 epidemic, which emerged in China towards the end of 2019, brought changes, innovations, restrictions and many other things to our lives. Although it has emerged as a new socialization tool for individuals who are locked in their homes and never leave their rooms, it has been observed that over time it has turned into an expression platform. It is seen that social events reveal different forms of behavior after they are experienced. Therefore, it is very useful to conduct behavioral analysis while looking at personal and social practices when the effects of events continue or have no effect. The aim of this study; to reveal the gains of platforms that democratize communication to information and public language. Democracy and communication concepts are thought to conceptualize communication democracy through the 'Clubhouse' application.

Keywords: Clubhouse, Democracy, Information,

1. GİRİŞ

İletişim, bireyler veya gruplar arasında bilgi, fikir ve düşünce alışverişi sürecidir. Sözlü veya yazılı dil, jestler, vücut dili ve yüz ifadeleri gibi çeşitli ortamlar aracılığıyla mesaj gönderip almayı içerir. Etkili iletişim, mesajı doğru olarak anlamayı ve yorumlamayı, ayrıca kendini açık ve öz bir şekilde ifade etmeyi içerir. İletişim, kişisel ve profesyonel ilişkilerde kritik bir rol oynayarak, bireylerin ve grupların bilgiyi paylaşmasını, güven oluşturmalarını ve ortak hedeflere ulaşmasını sağlar. Etkili iletişim becerileri, kişisel ilişkiler, eğitim, iş ve siyaset dahil olmak üzere hayatın hemen hemen her alanında başarı için gereklidir.

Sözlü Gelenek: İnsanlık tarihinin başlarında, bilgi öncelikle hikaye anlatımı, folklor ve toplumsal bilgi yoluyla sözlü olarak aktarılırdı. Bu, topluluklar içinde kültürel ve tarihi anlatıların korunmasına ve aktarılmasına izin verdi.

Yazılı Kayıtlar: Yazı sistemlerinin geliştirilmesi, bilgi depolama ve dağıtımında önemli bir değişime işaret etti. Sümerler, Mısırlılar ve daha sonra Yunanlılar ve Romalılar gibi eski uygarlıklar, taş tabletler, papirüs ve daha sonra parşömen ve kağıt gibi çeşitli ortamlar hakkında bilgi kaydetmeye başladılar. Yazılı kayıtlar bilginin korunmasını, hukuk sistemlerinin kurulmasını ve tarihsel hesapların oluşturulmasını sağlamıştır.

Matbaa: Matbaanın 15. yüzyılda Johannes Gutenberg tarafından icadı, bilginin yayılmasında devrim yarattı. Basılı kitaplar daha erişilebilir ve uygun fiyatlı hale geldi ve bilginin daha geniş yayılmasını, okuryazarlığı ve bilginin demokratikleşmesini sağladı.

Gazeteler ve Süreli Yayınlar: 17. ve 18. Yüzyıllarda gazete ve süreli yayınların yükselişi, kitlesel bilgi dolaşımını kolaylaştırdı. Haberler daha zamanında hale geldi ve okuyucular farklı bakış açıları ve görüşlerle meşgul olduklarında kamusal söylem genişledi.

Telekomünikasyon: 19. ve 20. yüzyıllar telekomünikasyon teknolojilerinde önemli gelişmelere tanık oldu. Telgrafın, telefonun, radyonun ve daha sonraki televizyonun icadı, bilginin uzun mesafelerde hızlı bir şekilde iletilmesine, iletişimin hızını ve erişimini dönüştürmesine izin verdi.

Dijital Devrim: 20. yüzyılın sonları ve sonrası, dijital devrimin ortaya çıkışını gördü. Bilgisayarların, internetin ve dijital iletişim teknolojilerinin gelişimi benzeri görülmemiş değişikliklere yol açtı. Bilgiler daha kolay erişilebilir, aranabilir ve paylaşılabılır hale geldi.

Sosyal medya platformlarının yükselişı, bilginin nasıl oluşturulduğunu, tüketildiğini ve yayıldığını daha da değiştirdi.

Bilgiyi tarihsel terimlerle anlamak, teknolojik gelişmelerin iletişim ve bilgi paylaşımı üzerindeki dönüştürücü etkisini fark etmemize yardımcı olur. Bilgi depolama, aktarma ve erişilebilirlikteki değişimlerin toplumları, güç dinamiklerini ve bireylerin bilgi ile etkileşim biçimlerini nasıl şekillendirdiğini vurgular.

Yaylagül'e göre; Kitle iletişim araçları, belirli tarihsel ve toplumsal koşulların ürünüdür ve üretim süreci, kullanımı ve gelişimi egemen grupların çıkarları ve beklentileriyle ilişkilidir. Kitle iletişim araçlarının üretimi ve kullanımı, medya içeriğinin kontrolünü elinde bulunduran egemen grupların çıkarlarına göre şekillenir. Bu gruplar, medya araçlarının sahipleri, yöneticileri veya kontrol edenleri olabilir. Bu nedenle, kitle iletişim araçları herkesin yararına değil, bu egemen grupların çıkarlarına hizmet edebilir. Ayrıca, kitle iletişim araçları mülkiyet ilişkilerinin önemli bir parçasıdır. Medya şirketlerinin sahiplik biçimleri, üretilen medya içeriğinin üretim tarzını ve doğasını etkiler. Örneğin, ticari medya kuruluşları, kâr amacı güden şirketler olarak faaliyet gösterebilir ve bu da içeriklerin pazarlanabilirlik ve izleyici çekme odaklı olmasını sağlayabilir. Diğer taraftan, kamusal yayın kuruluşları veya bağımsız medya kuruluşları farklı bir amaçla hareket edebilir ve kamu hizmeti, tarafsızlık veya toplumsal fayda gibi ilkelere dayalı içerikler üretebilir. Bu süreç aynı zamanda yasal düzenlemeleri de içerir. Bir ülkedeki medya sektörü genellikle belirli yasalar, düzenlemeler ve lisanslarla kontrol altına alınır. Bu düzenlemeler, medyanın yayın standartlarını, sansürü veya ifade özgürlüğünü düzenlemeyi amaçlayabilir. Yasal düzenlemeler, kitle iletişim araçlarının kullanımını şekillendirebilir ve belirli çıkarlar ve politikalar doğrultusunda yönlendirebilir. Sonuç olarak, kitle iletişim araçları toplumun her kesimi için eşit derecede kullanılabilir ve faydalı olmayabilir. Üretim ve kullanım süreçleri egemen grupların çıkarları ve beklentileriyle bağlantılıdır ve mülkiyet ilişkileri ile ilişkilidir. Bu nedenle, medya alanında gerçekleşen değişiklikler ve gelişmeler, güç dengelerini, toplumsal ilişkileri ve bilgi akışını etkileyebilir. (Yaylagül, 2010, S.15)

İletişim araçlarını kullanan insanların davranışları, kararları ve seçimleri siyasetçileri ve ekonomi içinde yer alan kişileri her zaman etkilemiştir. Kitle iletişim araçları, toplumun temel dinamikleriyle ilişkilidir ve bu nedenle siyasi süreçler, ekonomik faktörler ve sosyal değişimler üzerinde önemli bir etkisi vardır. İletişim araçları, toplumda bilgi ve haber akışını sağlar, farklı görüşlerin ifade edilmesine olanak tanır ve toplumsal tartışmaları şekillendirir. Medya, politikacılar ve ekonomik aktörler için bir platform sağlar ve onların mesajlarını halka iletebilir. Aynı

şekilde, medya tüketici ve seçmenlerin kararlarını etkileyebilir, politik tercihlerini şekillendirebilir ve tüketici davranışlarını etkileyebilir. Siyasetçiler, iletişim araçlarını kullanarak seçmenlere ulaşır, politik mesajlarını ileterek popülerlik kazanmaya çalışır ve politik hedeflerini gerçekleştirmek için medyayı kullanır. Ekonomik aktörler de reklam, pazarlama ve marka yönetimi gibi araçları kullanarak tüketici davranışlarını etkileyebilir ve satışlarını artırabilir. Medyanın etkisi, bu aktörlerin mesajlarının ne kadar etkili bir şekilde iletilip algılandığına, medya tarafından sunulan bilgilere ve halkın medyayı nasıl tükettiğine bağlıdır. Bu nedenle, iletişim araçlarıyla ilgilenen siyasetçiler ve ekonomik aktörler, medyanın gücünü ve etkisini tanır ve bunu kendi çıkarları için kullanmaya çalışır. Medya aracılığıyla halka ulaşma, kamuoyunu etkileme ve politik veya ekonomik hedeflerine ulaşma konusunda stratejik kararlar alırlar. Sonuç olarak, iletişim araçları toplumun temel dinamikleriyle ilişkilidir ve siyasetçileri, ekonomik aktörleri ve diğer paydaşları doğrudan etkiler. Medya, politik ve ekonomik güç dengelerini etkileyebilir ve toplumsal değişimleri şekillendirebilir. Bu nedenle, iletişim araçlarının kullanımı ve etkisi, siyaset, ekonomi ve toplumun genel yapısıyla yakından ilişkilidir. (Cereci, 2023. S.25)

İletişim bilminde keşfetmek isteyebileceğiniz bazı temel konular ve kavramlar şunlardır: İletişim modelleri: İletişim modelleri, iletişim sürecini ve onu etkileyebilecek faktörleri tanımlar. Bazı yaygın modeller arasında doğrusal model, etkileşimli model ve işlem modeli bulunur. İletişim kanalları: İletişim, yüz yüze görüşme, yazılı mesajlar veya dijital medya gibi çeşitli kanallar aracılığıyla gerçekleşebilir. Her kanalın güçlü yanları ve sınırlamaları vardır ve bunları etkili bir şekilde nasıl kullanacağınızı anlamak önemlidir. Sözlü ve sözsüz iletişim: İletişim, ses tonu, yüz ifadeleri ve beden dili gibi hem sözlü hem de sözsüz ipuçlarını içerir. Bu ipuçlarının nasıl kullanılacağını ve yorumlanacağını anlamak, etkili iletişim için çok önemlidir. Gruplarda ve kuruluşlarda iletişim: Gruplarda ve kuruluşlarda iletişim, grup dinamiklerini, liderliği, karar vermeyi ve çatışma çözümünü anlamayı içerir. Kitle iletişimi: Kitle iletişimi, geniş bir izleyici kitlesine ulaşmak için televizyon, radyo ve internet gibi medyanın kullanılmasını içerir. Kitle iletişiminin nasıl çalıştığını ve bireyleri ve toplumu nasıl etkileyebileceğini anlamak, iletişim biliminin önemli bir parçasıdır. Bunlar, iletişim bilminde kapsanan birçok konudan sadece birkaç örnek. İletişim bilimi okumak için, bir kolejde veya üniversitede iletişim çalışmaları veya kitle iletişimi dersleri almayı veya konuyla ilgili ders kitapları ve bilimsel makaleler okumayı düşünebilirsiniz. Ek olarak, iletişim bilimi hakkında daha fazla bilgi edinmenize yardımcı olabilecek podcast'ler, bloglar ve videolar gibi birçok çevrimiçi kaynak vardır.

Habermas, iletişimsel eylem kuramı çerçevesinde kitle iletişim araçlarının toplumsallaştırıcı etkileşimi nasıl etkilediğini ele almaktadır. İletişimsel eylem kuramı, dizge ve yaşama evreni

arasında bir ayrım yaparak, iletişim araçlarının farklı tiplerini ortaya koymaktadır. Bu ayrım, kitle iletişiminin çift değerli gizilgücü karşısında bir duyarlılık oluşturmayı amaçlamaktadır. Habermas, kitle iletişim araçlarının kamusal alanın sınırlarını sınırlayan bir etkiye sahip olduğu iddiasına şüpheyle yaklaşır. Horkheimer ve Adorno'nun tasarımlarından sonra, iletişim araçları üzerinden yönetilen iletişim akışları, kamusal tartışma ve özanlama imkanını sağlayan iletişim yapılarının yerine geçer. Habermas'a göre, yazıdan görüntüye ve sese dönüşen elektronik araçlar, özellikle sinema, radyo ve televizyon, iletişimsel günlük yaşam diline egemen olan bir aygıt oluşturur. Bu aygıt, otantik kültür içeriklerini kopyalayan bir kitle kültürü steretipine dönüştürürken, aynı zamanda bireylerin üzerine geçirilmiş bir sosyal denetim dizgesi için kullanılır. Kültür endüstrisinin işleyiş biçimi, psişik/ruhsal aygıtın işleyiş biçiminin bir yansıması olarak tanımlanır. Habermas'a göre, bu durum, bireylerin içsel davranış denetimlerini güçlendiren veya ikame eden bir kültürü yaratırken, aynı zamanda baba otoritesinin içselleştirilmesini de etkiler. Sonuç olarak, Habermas'ın görüşlerine göre, kitle iletişim araçları kapsayıcı bir sosyal denetim dizgesi sağlarken, otantik kültür içeriklerini sadece kopyalayan bir kitle kültürüne dönüştürebilir. Bu süreç, bireylerin davranışlarını etkileyebilir ve kamusal alanın sınırlarını sınırlandırabilir. (Habermas, 2019: 1049-1050)

İletişimsel eylem teorisi, Alman filozof ve sosyolog Jürgen Habermas tarafından geliştirilen sosyal bir teoridir. İletişimin insan toplumunun temeli olduğunu ve iletişimin sadece bilgi iletmekle ilgili olmadığını, aynı zamanda anlamak ve ortak bir anlama ulaşmakla ilgili olduğunu öne sürer. İletişimsel eylem teorisine göre iletişim, sosyal bir bağlamda gerçekleşen devam eden bir süreçtir. İnsanlar karşılıklı bir anlayışa ulaşmak için iletişim kurarlar ve bu, katılımcıların samimi, doğru sözlü ve diyaloga girmeye istekli olmasını gerektirir. Habermas, iletişimsel eylemin demokratik toplumlar yaratmak ve sürdürmek için gerekli olduğunu savunuyor. İletişimsel eylem teorisi bize iletişimin sadece bilgi iletmek için bir araç olmadığını, aynı zamanda sosyal yaşamın temel bir yönü olduğunu söyler. Sosyal ilişkilerin oluşturulmasında ve sürdürülmesinde karşılıklı anlayış, samimiyet ve diyalogun önemini vurgular. Ayrıca, işleyen bir demokrasi yaratmak için anlamlı bir diyaloga girme yeteneğinin gerekli olduğu demokratik toplumlarda iletişimin rolünü vurgulamaktadır.

Habermas'a göre iletişim süreçleri uzamsal ve zamansal olarak farklı bağlamlardan bağımsızlaştırılır ve sanal ağlar aracılığıyla birleştirilerek soyut bir eşzamanlılık sağlanır. Bu durum, iletişim içeriklerinin uzaktaki kişiler arasında hızlı bir şekilde paylaşılmasını ve sanal ortamda erişilebilir olmasını sağlar. Bu sanal ağlar, iletişim içeriklerinin çoğaltılmasını ve el altında bulundurulmasını mümkün kılar. Bu da kamusal alanların oluşmasına katkıda bulunur. İletişim

araçları, farklı yerlerde ve zamanlarda bulunan insanları bir araya getirerek, tartışma, bilgi paylaşımı ve kamusal tartışmaların gerçekleşmesine olanak tanır. Özetlemek gerekirse, Habermas'a göre iletişim araçları, uzamsal ve zamansal sınırları aşarak iletişim süreçlerini birleştirir ve sanal bir ağda çoğaltılarak kullanılmasını sağlar. Bu da kamusal alanların oluşmasına ve iletişimin demokratik süreçlere katkıda bulunmasına yardımcı olur. (Habermas. 2019 S.1051)

Yeni medya teknolojilerinin ortaya çıkışı, dijital çağda iletişim kurma ve bilgi paylaşma şeklini değiştirdi. Sosyal medya platformlarından mobil uygulamalara ve çevrimiçi haber sitelerine kadar bu yeni medya araçları, içeriğe erişme, içerik tüketme ve üretme biçimimizde devrim yarattı. Aynı zamanda, giderek daha fazla insan bu yeni medya araçlarına eriştikçe ve kamusal alana katıldıkça, iletişimin demokratikleşmesi akademik ve kamusal söylemde merkezi bir tema haline geldi. Bu tezde, yeni medyanın iletişimin demokratikleşmesi üzerindeki etkisini, özellikle güç dağılımı ve marjinal grupların katılımı üzerindeki etkisine odaklanarak inceliyoruz. Medya çalışmaları, siyaset bilimi ve sosyoloji dahil olmak üzere çeşitli disiplinlerden gelen teorik çerçeveleri ve ampirik kanıtları analiz ederek, yeni medya ile iletişimin demokratikleşmesi arasındaki ilişkinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamayı amaçlıyoruz. Bu amaca ulaşmak için öncelikle demokratikleşme kavramını ve literatürdeki çeşitli yorumlarını inceliyoruz. Ardından, yeni medya ve iletişim üzerindeki etkisi hakkındaki literatürü gözden geçirecek, bu teknolojilerin temel özelliklerine ve sağladığı olanaklara odaklanıyoruz. Son olarak, yeni medyanın demokrasi ve sosyal adaleti teşvik etmedeki rolüne ilişkin ampirik kanıtları analiz ederken, bu teknolojilerin sunduğu zorlukları ve sınırlamaları da inceliyoruz. Genel olarak, bu tez, iletişimin demokratikleşmesinde yeni medyanın rolü üzerine devam eden tartışmalara, bu teknolojilerin sunduğu fırsatların ve zorlukların eleştirel bir analizini sağlayarak katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bunu yaparak, teknoloji, güç ve demokrasi arasındaki karmaşık ilişkiye ışık tutmayı ve daha kapsayıcı ve katılımcı bir kamusal alan yaratmak için yeni medyayı nasıl kullanabileceğimize dair içgörü sağlamayı umuyoruz.

Manuel Castells'e göre, enformasyonun üreticileri dünyanın her yerindeki araştırma merkezlerinde bulunmaktadır. Bu merkezlerin çoğu kamuya ait olup aralarında büyük şirketlerin araştırma merkezleri ve teknoloji girişimcilerinin yenilik birimleri de bulunmaktadır. Geleneksel bilgi üretme yöntemleri hala varlığını sürdürmektedir. Örneğin, bazı yerli halklar çevrelerindeki bitkilerin tedavi edici özelliklerini bilmektedir veya bazı kültürlerde bireylerin tedavi edici yeteneklere sahip olduğuna inanılmaktadır. Ancak, geleneksel bilginin toplam bilgi birikimindeki payı giderek azalmaktadır. Enformasyon çağı, bu verileri ortak bir sistemde bir araya getirme ve daha yüksek düzeyde işleme becerisine sahip olma dönemidir. Castells'e göre, enformasyon

çağı, bilginin toplanması, işlenmesi ve iletişimi konusunda büyük bir dönüşümü temsil etmektedir. Bu dönemde bilgi, teknolojik altyapı ve iletişim ağları aracılığıyla hızla yayılabilmekte ve işlenebilmektedir. Castells'in vurguladığı nokta, geleneksel bilgi biçimlerinin reddedilmesi gerektiğidir. Bu bilgiler bazen çok değerli olabilir ve enformasyon çağındaki bilgilerle birleştirildiğinde daha kapsamlı bir anlayış sağlayabilir. Enformasyon çağı, bilginin daha geniş bir kapsamda erişilebilir hale gelmesini sağlamış olsa da, bu eski bilgi biçimlerinin önemini göz ardı etmemek gerektiğini ifade etmektedir. (Castells-Ince 2004. S.162)

Demokratik medya anlayışının yeni medyaya yansımaları, yeni medya teknolojilerinin ve platformlarının demokratik erişim, katılım ve çeşitli temsil ideallerini teşvik etme potansiyeline Bilgiye Erişim nezdinde bakmak gerekir. İnternet ve dijital platformlar gibi yeni medya teknolojileri bilgiye erişimi önemli ölçüde artırdı. Bireyler artık alternatif ve bağımsız medya kuruluşları da dahil olmak üzere çeşitli kaynaklardan çok çeşitli haberlere, görüşlere ve bakış açılara kolayca erişebiliyor. Bilgiye bu genişletilmiş erişim, demokratik bir medya ortamını teşvik ederek daha bilinçli bir vatandaşlığa olanak tanır.

Katılımcı Kültür: Yeni medya, bireylerin yalnızca medyanın pasif tüketicileri değil, aynı zamanda aktif katkıda bulunanlar ve yaratıcılar olduğu katılımcı kültürün yükselişini kolaylaştırdı. Sosyal medya platformları, bloglar ve kullanıcı tarafından oluşturulan içerik siteleri, bireylere seslerini paylaşma, fikirlerini ifade etme ve başkalarıyla diyalog kurma yetkisi verdi. Bu katılımcı yön, farklı bakış açılarının duyulabileceği daha demokratik bir medya ortamına olanak tanır.

Vatandaş Gazeteciliği: Yeni medya platformları vatandaş gazeteciliğine yol açarak sıradan bireylerin olaylar hakkında rapor vermelerini ve haberleri gerçek zamanlı olarak paylaşmalarını sağladı. Sosyal medya, haberlerin kırılmasında ve geleneksel medya kuruluşları tarafından göz ardı edilebilecek marjinalleşmiş seslerin yükseltilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Vatandaş gazeteciliği daha kapsayıcı ve demokratik bir medya ekosistemine katkıda bulunur.

Medya Okuryazarlığı: Yeni medyanın yaygınlaşması, medya okuryazarlığı becerilerinin önemini vurgulamıştır. Medya içeriğinin eleştirel olarak nasıl değerlendirileceğini ve analiz edileceğini anlamak demokratik bir toplumda çok önemlidir. Yeni medya teknolojileri, medya okuryazarlığını teşvik etmek için tartışmalara ve girişimlere yol açarak, bireyleri karşılaştıkları bilgilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu yönlendirmeleri ve değerlendirmeleri için güçlendirdi.

Açık Diyalog ve Kamusal Söylem: Yeni medya platformları, sosyal ve politik konularda açık diyalog ve kamusal söylem için alanlar sağlıyor. Çevrimiçi tartışmalar, yorum bölümleri ve sosyal medya konuşmaları, bireylerin tartışmalara katılmalarına, fikirlerini paylaşmalarına ve farklı bakış açılarıyla fikir alışverişinde bulunmalarına olanak tanır. Bu, demokratik müzakereyi ve daha geniş bir kamusal alanda görüş alışverişini geliştirir.

Ancak, yeni medyanın zorluk çekmeden olmadığını not etmek önemlidir. Yanlış bilgilendirme, filtre kabarcıkları, yankı odaları ve algoritmik önyargı gibi konular yeni medyanın demokratik potansiyelini etkileyebilir. Bu zorlukların üstesinden gelmek, medya okuryazarlığını, etik gazetecilik uygulamalarını, algoritmalarda şeffaflığı ve kapsayıcı tasarım ilkelerini teşvik etmek için devam eden çabaları gerektirir. Genel olarak, demokratik medya anlayışının yeni medyaya yansımaları, artan erişim, katılımcı kültür, çeşitli temsil ve açık diyalog potansiyelinde yatmaktadır. Yeni medya, faydalarından yararlanarak ve zorlukları ele alarak daha demokratik ve kapsayıcı bir medya ortamına katkıda bulunabilir.

Son yıllarda, dijital iletişim teknolojilerinin hızlı evrimi, sosyal etkileşim ortamını dönüştürerek bağlantı, işbirliği ve topluluk oluşturma için yeni yollar sunmuştur. Ortaya çıkan bu platformlar arasında Clubhouse, ses tabanlı sosyal ağ yetenekleriyle kullanıcıları büyüleyen benzersiz bir fenomen olarak ortaya çıktı. Bu tez, gelişen bu platformun dinamiklerini, sosyal etkileşim üzerindeki etkisini ve genel olarak iletişim ve toplum üzerindeki potansiyel etkilerini anlamayı amaçlayan clubhouse pratiği alanına girmeyi amaçlamaktadır.

Arka Plan ve Bağlam: Sosyal medya platformlarının ortaya çıkışı, bireylerin birbirleriyle etkileşim kurma ve etkileşim kurma biçiminde devrim yarattı. Metin tabanlı mesajlaşmadan içerik paylaşımına kadar, bu platformlar iletişim için sanal alanlar olarak hizmet etmiş, bağlantıları teşvik etmiş ve fikirlerin benzeri görülmemiş bir ölçekte yayılmasını sağlamıştır. Bununla birlikte, Clubhouse, kullanıcıların gerçek zamanlı konuşmalara, tartışmalara ve tartışmalara katılmalarına olanak tanıyan, öncelikle ses merkezli bir deneyim sunarak öne çıkıyor. Eşsiz formatı, ses odaklı bir ortamda iletişimin ve topluluk oluşturma doğası hakkında ilgi çekici sorular ortaya koyuyor.

Hedefler ve Araştırma Soruları:

Bu tez, Clubhouse pratiğinin çok yönlü tarafını araştırmayı amaçlamaktadır. Birincil hedefler şunları içerir:

a) Clubhouse odaları içindeki sosyal dinamikleri ve etkileşim kalıplarını anlamak.

b) Anlamlı bağlantıları ve topluluk oluşumunu teşvik etmede clubhouse rolünü incelemek.

c) Clubhouse uygulamasının bireysel kimlik, kendini ifade etme ve sosyal etki üzerindeki etkilerini araştırmak.

d) Platformun potansiyel toplumsal etkisini ve etkilerini değerlendirmek.

Bu hedeflere ulaşmak için araştırma aşağıdaki temel araştırma sorularını ele alacaktır:

a) Kullanıcılar Clubhouse odalarında iletişim ve etkileşime nasıl girerler?

b) Clubhouse toplulukların ve sosyal bağlantıların oluşumuna hangi faktörler katkıda bulunur?

c) Clubhouse uygulaması bireysel kimliği ve kendini ifade etmeyi nasıl etkiler?

d) Clubhouse sosyal etki, güç dinamikleri ve iletişimin demokratikleşmesi açısından potansiyel sonuçları nelerdir?

Metodoloji:

Clubhouse pratiğinin inceliklerini araştırmak için bu çalışmada karma yöntemler yaklaşımı kullanılacaktır. Kullanıcı demografisi, etkinlik kalıpları ve katılım metrikleri gibi nicel veriler toplanacak ve analiz edilecektir. Ek olarak, katılımcı gözlemi, röportajlar ve içerik analizi de dahil olmak üzere nitel yöntemler, Clubhouse kullanıcılarının yaşanmış deneyimleri, motivasyonları ve algıları hakkında fikir verecektir. Nicel ve nitel analizin bu kombinasyonu, Clubhouse pratiğinin çeşitli açılardan kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır.

Önemi ve Katkısı:

Clubhouse pratiğinin dinamiklerini anlamak, iletişim, sosyoloji ve dijital medya çalışmaları alanları için daha geniş etkilere sahiptir. Bu araştırma, sosyal medya platformlarının gelişen peyzajı hakkındaki mevcut bilgilere katkıda bulunacak ve çağdaş dijital kültürde ses temelli iletişimin rolüne ışık tutacaktır. Bu tez, Clubhouse pratiğinin nüanslarını keşfederek, sosyal ses platformlarının sosyal etkileşim, topluluk oluşturma ve bireysel ifade üzerindeki potansiyel dönüştürücü etkileri hakkında fikir vermeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, bu tez, ortaya çıkan bu sosyal ses platformunun dinamiklerini çözmeye çalışarak Clubhouse pratiği alanına keşif yolculuğuna çıkıyor. Bu araştırma, Clubhouse sosyal etkileşimi

mini, topluluk oluşumunu ve potansiyel toplumsal etkisini inceleyerek, dijital iletişim platformları hakkındaki artan bilgi birikimine ve bunların iletişim uygulamaları ve bir bütün olarak toplum üzerindeki etkilerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

1. POSTMODERN ÇAĞDA İLETİŞİM VE DEMOKRASİ

1.1 Tarihsel Süreçte İletişim

Kavramsal olarak iletişim, iki veya daha fazla kişiler arasında bilgi, fikir ve duyguların iletilmesi veya değiş tokuş edilmesi süreci olarak tanımlanabilir. İletişim sözlü, sözsüz, yazılı veya görsel olmak üzere birçok şekilde olabilir. Etkili iletişim uygulamaları, bireysel beceriler, kültürel normlar ve teknolojik ilerlemeler dahil olmak üzere faktörlerin bir kombinasyonu yoluyla geliştirilir. Etkili iletişim, bireylerin hedef kitlelerini ve mesajlarını net bir şekilde anlamalarının yanı sıra uygun iletişim kanallarını ve stillerini kullanma becerisini gerektirir. Uygulamalar deneyim, eğitim ve geri bildirim yoluyla gelişebilir. Bireyler, resmi eğitim ve öğretim programlarının yanı sıra iş başında deneyim ve meslektaşlarından ve amirlerinden gelen geri bildirimlerle etkili iletişim becerileri öğrenebilirler. Etkili iletişim uygulamaları kültürel norm ve değerlerden de etkilenebilir. Farklı kültürlerin iletişim tarzları ve kanalları ile ilgili farklı beklentileri ve tercihleri olabilir. Bu nedenle bireyler, kültürel farklılıklara dikkat etmeli ve iletişim uygulamalarını buna göre uyarlamalıdır.

Sosyal bir varlık olan insanın, mekan ve zaman birlikteliğini sürdürebilmesi için diğer insanlarla iletişim kurması gerekmektedir. İnsanlar iletişimi gerçekleştirirken çeşitli yöntemler kullanılır ve tüm duyularını devreye sokarlar. İletişimin birçok yolu vardır ve sözlü iletişim, dil ve sesler aracılığıyla gerçekleşir. İnsanlar birbirleriyle konuşarak iletişimi sürdürerek yaşamlarını düzenler ve toplumla ilişkilerini kolaylaştırır. Konuşma, iletişimi belirginleştirmek için kullanılan önemli bir araçtır. İnsanlar konuşma yoluyla düşüncelerini ifade eder, bilgi aktarımı yapar ve duygusal paylaşımlarda bulunurlar. Konuşmanın yanı sıra, vücut dili, jestler, mimikler ve diğer sözsüz iletişim biçimleri de iletişimin bir parçasıdır. Dil, iletişimin temel bileşenlerinden biridir ve konuşmada önemli bir rol oynar. Dil, yazıya kıyasla daha çok sese dayalıdır ve insanlar konuşma yoluyla bilgi ve duygu aktarımını gerçekleştirirler. Konuşma, sözlü iletişimin ve paylaşımın temel çıktısıdır. Ancak bazen insanlar konuşmayı tam anlamıyla gerçekleştiremezler ve iletişim eksik kalır. Bu durumda, iletişimi sağlayan dışavurumlar yetersiz kalır. Örneğin, işitme engelli bireyler için işaret dili gibi alternatif iletişim yöntemleri kullanılır. Sonuç olarak, insanlar iletişim kurmak ve paylaşmak için çeşitli yöntemler kullanır, ancak konuşma sözlü iletişimin en temel aracıdır. Dil ve sesler, iletişimde önemli bir rol oynar ve insanlar konuşma yoluyla düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini ifade ederler. (Erdönmez, 2019. S.87)

Teknolojik gelişmeler de iletişim uygulamalarının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Dijital teknolojilerin yükselişiyle birlikte bireyler, e-posta, anlık mesajlaşma, video konferans ve

sosyal medya gibi çok çeşitli iletişim araçlarına ve kanallarına erişebilmektedir. Bu araçlar, bireylerin mesafeler ve zaman dilimleri arasında daha verimli ve etkili bir şekilde iletişim kurmasını sağladı, ancak aynı zamanda yeni iletişim becerileri ve dijital görgü kuralları konusunda farkındalık gerektiriyor. Özetle iletişim, bireylerin bireysel beceriler, kültürel normlar ve teknolojik ilerlemeler gibi faktörlerin bir kombinasyonu yoluyla etkili uygulamalar geliştirmesini gerektiren karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir.

İletişim, düşüncelerin ve duyguların aktarılmasını içeren bir süreçtir ve olumlu sonuçlara ulaşması, hem kişisel fayda sağlaması hem de topluma katkıda bulunması açısından değerlidir. İletişimin amacı, bir gönderenin iletiyi bir alıcıya aktarması ve karşılıklı etkileşim sağlamaktır. İleti gönderildikten sonra alıcı tarafından alınır ve karşı bir ileti gönderilebilir. İletişimin olumlu sonuçlar elde etmesi için uygun koşulların sağlanması önemlidir. Bu koşullar zaman, dil, iletişim araçları, iletişim ortamı ve psikoloji gibi unsurları içerir. İletişimin etkili olabilmesi için iletişimde kullanılan dilin anlaşılır olması, iletişim araçlarının doğru seçilmesi, iletişim ortamının uygun olması ve iletişimde yer alan kişilerin psikolojik durumlarının etkili iletişimi desteklemesi gerekmektedir. Uygun koşullar sağlandığında iletişim, olumlu sonuçlar doğurabilir. Bu sonuçlar kişisel ilişkilerin gelişmesini, fikir alışverişinin artmasını, işbirliğinin sağlanmasını ve toplumsal iletişimin güçlenmesini içerebilir. Sonuç olarak, iletişim düşüncelerin ve duyguların aktarılmasını sağlayan bir süreçtir ve olumlu sonuçlar elde etmesi, bireysel ve toplumsal açıdan değerlidir. Uygun koşulların sağlanması ile iletişim etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir ve bu da kişisel tatmin ve toplumsal katkı sağlayabilir. (Akt: Cereci S. 2023 S, 10)

Kişilerarası iletişimi sosyal bilimler açısından değerlendirirken, araştırmacıların ve akademisyenlerin sıklıkla göz önünde bulundurduğu birkaç değişmez kural veya ilke vardır. Bu kurallar, kişilerarası etkileşimleri anlamak ve analiz etmek için bir çerçeve sağlamaya yardımcı olur. Bağlam: Kişilerarası iletişim, içinde bulunduğu sosyal, kültürel ve çevresel bağlamdan etkilenir. Bağlam, fiziksel ortam, sosyal normlar, kültürel değerler ve tarihsel arka plan gibi faktörleri içerir. Bağlam dikkate alınmadan iletişimin değerlendirilmesi eksik veya yanlış yorumlara yol açabilir. Sözel ve Sözel Olmayan iletişim: Kişilerarası iletişim hem sözel hem de sözel olmayan unsurları içerir. Sözlü iletişim, sözlü veya yazılı kelimelerin kullanımını ifade ederken, sözsüz iletişim beden dilini, yüz ifadelerini, jestleri, ses tonunu ve diğer ipuçlarını içerir. Hem sözlü hem de sözsüz ipuçları, iletişimin anlamına ve yorumlanmasına katkıda bulunur. Algı ve Yorumlama: İnsanların iletişim algıları ve yorumları öznedir ve deneyimlerine, inançlarına ve kültürel geçmişlerine göre değişebilir. Kişilerarası iletişimi değerlendirmek, bireylerin mesaj-

ları nasıl yorumladıklarını ve iletişimsizlik veya yanlış anlama potansiyelini anlamayı gerektirir. Geri Bildirim ve Yanıt: İletişim, geri bildirim ve yanıt içeren dinamik bir süreçtir. Etkili iletişim sadece mesaj göndermeyi değil, aynı zamanda aktif olarak dinlemeyi, geri bildirim sağlamayı ve başkalarının yanıtlarına uyum sağlamayı da içerir. Kişilerarası iletişimi değerlendirmek, mesajların ilgili tüm taraflar tarafından nasıl alındığını, yorumlandığını ve yanıtlandığını düşünmeyi gerektirir. Güç ve Sosyal Dinamikler: Kişilerarası iletişim, güç dinamiklerinden ve sosyal yapılardan etkilenir. Güç dengesizlikleri, sosyal hiyerarşiler ve toplumsal normlar, bireylerin nasıl iletişim kurduğunu ve etkileşimdeki açıklık, eşitlik veya hakimiyet derecesini etkileyebilir. Kişilerarası iletişimi değerlendirmek, bu güç dinamiklerini ve bunların iletişim sonuçları üzerindeki etkilerini dikkate almayı içerir. Çatışma ve Çözüm: Kişilerarası iletişim çatışmaları, anlaşmazlıkları veya farklı bakış açılarını içerebilir. İletişimin çatışmaya nasıl katkıda bulunduğunu ve onu çözmek veya yönetmek için kullanılan stratejileri anlamak, kişilerarası iletişimi değerlendirmede önemlidir. Çatışma çözümü, müzakere ve problem çözme becerileri dikkate alınması gereken faktörlerdir. Bu ilkeler, sosyal bilimlerde kişilerarası iletişimi analiz etmek ve değerlendirmek için bir temel sağlar. Bununla birlikte, kişilerarası iletişimin karmaşık ve çok yönlü bir süreç olduğunu ve sosyal bilimlerdeki farklı teori ve perspektiflerin farklı yönleri vurgulayabileceğini veya dikkate alınması gereken ek ilkeler ekleyebileceğini not etmek önemlidir.

İletişimin, Marksist görüş, Frankfurt Okulu ve diğer siyasal düşüncelerde, hatta dinsel öğretilerde birincil bir ihtiyaç olarak tanımlandığı doğrudur. İletişim, toplumun temel bir bileşeni olarak kabul edilir ve bireyler arasında bağlantı kurarak toplumu oluşturur. Toplamları oluşturan bireyler ve toplumsal gruplar, iletişim aracılığıyla birbirlerine bağlanır. İletişim, insanların birlikte çalışmasını, fikir alışverişini ve etkileşimini sağlar. Arkadaşlık ilişkilerinden evliliklere, çalışma gruplarından iş dünyasına kadar çeşitli sosyal ilişkiler ve yapılar iletişim yoluyla oluşur. Ancak, bu sosyal örüntüler ve yapılar zamanla değişebilir, çünkü toplumlar konjonktürel gelişmelere göre şekillenir. Marksist görüşte, iletişim ve bilgi akışı, sınıf mücadelesi ve ideoloji üretimiyle ilişkilendirilir. Frankfurt Okulu ise kültür endüstrisi ve iletişim araçlarının toplumsal kontrol ve manipülasyon aracı olarak kullanılmasını eleştiren bir yaklaşım sergiler. Diğer siyasal düşünceler ve dinsel öğretiler de iletişimi önemli bir faktör olarak kabul eder ve toplumsal bağları güçlendirmek ve toplumun işleyişini sağlamak için iletişime vurgu yapar. Sonuç olarak, iletişim toplumun temel bir ihtiyacıdır ve bireylerin birbirleriyle etkileşim kurarak toplumu oluşturmasını sağlar. İletişim, sosyal ilişkilerin, yapıların ve toplumsal örüntülerin şekillenmesinde önemli bir rol oynar ve konjonktürel gelişmelere bağlı olarak değişebilir. Farklı düşünce

akımları ve dinsel öğretiler, iletişimin toplumsal önemine vurgu yapar ve farklı perspektiflerle inceler. (Cereci S. 2023 S,5)

Geçtiğimiz yüzyılda iletişim bilimi alanı, medyanın hayatımızda artan önemine yanıt olarak hızla büyüdü. Başlangıçta, iletişim bilimindeki araştırmalar, televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının kamuoyu ve davranış üzerindeki etkilerine odaklandı. Bu araştırma, medya mesajlarının dünya algılarımızı nasıl şekillendirdiğini açıklamaya yardımcı olan gündem belirleme, uygulama ve çerçeveleme gibi teorilerin geliştirilmesine yol açtı. İnternet ve sosyal medyanın gelişimiyle iletişim bilimi, odak noktasını yeni teknolojilerin iletişim süreçleri ve sonuçları üzerindeki etkilerini anlamaya kaydırıldı. Araştırma, çevrimiçi mahremiyet, sosyal medya aktivizmi ve sosyal medyanın siyasi kutuplaşma üzerindeki etkisi gibi konuları inceledi. Son yıllarda iletişim bilimi, insan iletişiminin karmaşık doğasını daha iyi anlamak için psikoloji, sosyoloji ve bilgisayar bilimi gibi alanlardan teori ve yöntemlerden yararlanarak giderek daha fazla disiplinler arası hale geldi. Genel olarak, iletişim bilimi alanı, medyanın algılarımızı ve davranışlarımızı nasıl şekillendirdiği konusundaki anlayışımızı ilerletmede önemli adımlar attı. Bununla birlikte, özellikle yeni teknolojiler ortaya çıkmaya ve birbirimizle iletişim kurma ve etkileşim kurma şeklimizi şekillendirmeye devam ederken öğrenilecek çok şey var.

İnsanlar, yüzyıllar boyunca edindikleri bilgi ve deneyimleri çevrelerine ve diğer kuşaklara aktarmışlardır. Bu etkileşim ihtiyacı, insanların diğer insanlardan ve çevrelerinden sürekli olarak mesajlar almasını ve çevreye sürekli olarak mesajlar göndermesini gerektirir. Bu süreç, insanların sürekli olarak kendini yenilemesine ve daha donanımlı bir şekilde dünyayı gözlemlemesine olanak sağlar. Bilgiye sürekli olarak erişme çabası ve ihtiyacı, insanın diğer insanlarla etkileşim içinde olma ihtiyacını da beraberinde getirir. İnsanlar çevreleriyle etkileşim halinde oldukça, çevrelerini değiştirirken, çevre de insanı ve sonraki kuşakları değiştirir. İletişimin temel öğeleri arasında, çevreden alınan mesajları belirli ölçütler ve yaşanmış deneyimlere göre yorumlayabilme, bu mesajlara uygun tepkiler üretebilme ve bu tepkileri anlamlı beden hareketleriyle aktarabilme becerisi bulunur. İletişim, insanların birbirleriyle bilgi ve deneyim paylaşmasını, anlam inşa etmesini ve duygusal bağlar kurmasını sağlar. İnsanlar, iletişim yoluyla fikirlerini ifade eder, bilgi aktarımı yapar, duygusal deneyimlerini paylaşır ve sosyal ilişkilerini geliştirir. İletişim, insanların düşüncelerini ve duygularını anlamaya ve paylaşmaya yardımcı olur. Sonuç olarak, insanlar sürekli olarak çevreleriyle etkileşim içinde olur ve bu etkileşimler sonucunda kendilerini ve çevreyi değiştirir. İletişim, bu etkileşim sürecinde önemli bir role sahiptir ve insanların bilgi ve deneyimlerini aktarmasına, anlam inşa etmesine ve sosyal ilişkilerini geliştirmesine yardımcı olur. (Vural, 2012. S.4)

Bir fenomen olarak iletişim bağlamında, iletişim sürecindeki taşıyıcı veya katılımcı, dikkate alınan belirli iletişim modeline veya bakış açısına bağlı olarak değişebilir. Bununla birlikte, genel olarak iletişim, bireyler veya kuruluşlar arasında bilgi, fikir veya mesaj alışverişini içerir.

Temel bir iletişim modelinde, tipik olarak iki ana rol veya katılımcı vardır: gönderen ve alıcı. Gönderen, mesajı kodlayan ve ileten iletişimin başlatıcısıdır, alıcı ise mesajı çözen ve yorumlayan alıcıdır. Bu gönderen-alıcı çerçevesi, iletişimin etkileşimli ve karşılıklı doğasını vurgular. Bununla birlikte, iletişimin birden fazla katılımcıyı ve karmaşık dinamikleri içerebileceğini not etmek önemlidir. Bazı durumlarda, alıcının da gönderici olduğu, yanıt verdiği veya orijinal gönderene geri bildirim sağladığı geri bildirim döngüleri olabilir. İletişim, çeşitli bağlamlarda ve kişilerarası konuşmalar, kitle iletişim araçları veya çevrimiçi platformlar gibi farklı kanallar aracılığıyla gerçekleşebilir. Ek olarak, iletişim insanlarla sınırlı değildir. Belirli bağlamlarda hayvanlar veya makineler gibi insan olmayan varlıkları da içerebilir. Örneğin, bilgisayar bilimi alanında iletişim, cihazlar veya sistemler arasında bilgi alışverişini ifade edebilir. Sonuçta, iletişim sürecindeki taşıyıcı veya katılımcı, dikkate alınan belirli bağlama, perspektife ve modele bağlıdır.

İletişimin bir disiplin haline gelme süreci, zaman içinde çeşitli aşamalar ve gelişmeler içermektedir. Bir disiplin olarak iletişim tarihindeki önemli kilometre taşlarından bazıları şunlardır: Erken kökenler: Bir çalışma alanı olarak iletişim, Aristoteles ve Platon gibi filozofların siyaset ve retorikte etkili iletişimin önemi hakkında yazdığı antik Yunanistan'a kadar izlenebilir. Bir Disiplin Olarak Ortaya Çıkışı: 19. yüzyılda iletişim çalışmaları ayrı bir araştırma alanı olarak şekillenmeye başladı. Akademisyenler ikna, kitle iletişim araçları ve kişilerarası iletişim gibi konulara odaklanarak iletişimi sosyal ve psikolojik bir süreç olarak incelemeye başladılar. Kurumsallaşma: 20. yüzyılın ortaları, kendini iletişim çalışmalarına adanmış akademik bölümlerin ve profesyonel kuruluşların kuruluşuna tanık oldu. Üniversiteler iletişim çalışmaları dersleri vermeye başladı ve akademisyenler araştırmalarını özel dergilerde yayınlamaya başladılar. Genişleme ve çeşitlenme: 20. yüzyılın ikinci yarısında, medya çalışmaları, kültürel çalışmalar ve örgütsel iletişim gibi yeni alt alanların ortaya çıkmasıyla iletişim alanı büyümeye ve çeşitlenmeye devam etti. Bu dönem aynı zamanda iletişim süreçlerinde iktidar ve ideolojinin rolünü analiz etmeye çalışan eleştirel iletişim yaklaşımlarının yükselişine de tanık oldu. Teknolojik yenilikler: 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılın başlarındaki dijital devrim, bilim insanlarının yeni dijital medya biçimlerini ve bunların sosyal etkileşim, kimlik ve kültür üzerindeki etkilerini keşfetmesiyle iletişim çalışmaları üzerinde derin bir etkiye sahip olmuştur. Günümüzde

iletişim, dil ve söylem çalışmalarından sosyal medya ve evrimii toplulukların analizine kadar çok çeşitli konuları ve yaklaşımları kapsayan, gelişen disiplinler arası bir alandır.

İletişim, farklı iletişim teorileri ve modelleri tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Theodorson'a göre iletişim, bilgi, düşünce, tutum ve davranışların semboller aracılığıyla bir bireyden diğerine aktarılmasıdır.

Berlo'nun modeline göre iletişim süreci dört temel ge üzerinden açıklanır: Kaynak (gönderen), İleti (mesaj), Kanal (iletişim aracı) ve Alıcı (alıcı).

Shannon ve Weaver'ın modelinde, iletişim matematiksel bir iletişim kuramı olarak ele alınır. İletişim süreci bireysel bazda incelenir ve bilgi, içerikten soyutlanmış teknik bir kavram olarak görülür.

Harold Lasswell, tek yönlü iletişim sürecini tanımlayan bir makalesinde iletişimi şu sorulara yanıt vermek şeklinde açıklar: Kim? (Kaynak), Neyi? (İleti), Hangi Kanalla? (Kanal), Kime? (Alıcı), Hangi etkiyle? (Etki). Bu model, Laswell modeli olarak bilinir. Bu farklı iletişim modelleri ve teorileri, iletişimin farklı yönlerini vurgulamakta ve iletişim sürecini farklı perspektiflerden ele almaktadır. Her bir model, iletişimin temel bileşenlerini ve süreçlerini anlamamıza yardımcı olur. (Akt: Gönenç, 2007. S.90-91)

İletişim sosyolojisinin dinamikleri, sosyolojik bir ereve içinde iletişimi şekillendiren ve etkileyen çeşitli faktörleri ve süreçleri kapsar. Bu dinamikler, iletişimin nasıl işlediği, geliştiği ve bireyleri ve toplumları nasıl etkilediğiyle ilgilidir. İşte iletişim sosyolojisindeki bazı temel dinamikler: Sosyal Yapılar: İletişim, kurumlar, kuruluşlar ve iktidar sistemleri gibi sosyal yapılardan etkilenir. Bu yapılar, iletişim kaynaklarının kullanılabilirliğini, erişim ve dağıtım kalıplarını ve bilgi akışının dinamiklerini şekillendirir. G ve Eşitsizlik: İletişim, g dinamikleri ve sosyal eşitsizliklerle derinden i içe geçmiştir. İletişim sosyolojisi, güç ilişkilerinin kimin iletişim kurabileceğini, kimin seslerinin duyulduğunu veya susturulduğunu ve iletişim kaynaklarına erişimdeki eşitsizliklerin sosyal ilişkileri ve sonuçları nasıl etkilediğini inceler. Sembolik etkileşimcilik, bireylerin etkileşimleri yoluyla nasıl anlam yarattığına odaklanan teorik bir bakış açısıdır. İletişim sosyolojisinde bu dinamik, sembollerin, dilin ve paylaşılan anlamların iletişimi nasıl etkilediğini ve sosyal gerçekliği nasıl şekillendirdiğini araştırır. Medya ve Teknoloji: Medya ve teknolojinin ortaya çıkışı, iletişimin dinamiklerini büyük lde etkiledi. İletişim sosyolojisi, medya ve teknolojinin iletişim kalıplarını nasıl şekillendirdiğini, sosyal etkileşim-

lere aracılık ettiğini ve kolektif kimliklerin ve kültürel normların inşasına nasıl katkıda bulunduğunu analiz eder. Sosyal Ağlar: İletişim, sosyal ağlar içinde gerçekleşir ve ağ yapıları tarafından şekillendirilir. İletişim sosyolojisi, sosyal bağlantıların, bağların ve ağ yapılandırmalarının bilginin yayılmasını, fikirlerin yayılmasını ve sosyal sermayenin oluşumunu nasıl etkilediğini araştırır. Kültürel ve Sosyal Bağlam: İletişim, kültürel ve sosyal bağlamlar içinde yer alır. İletişim sosyolojisi kültürel değerlerin, normların ve sosyal uygulamaların dil kullanımı, sözsüz ipuçları ve sosyal ritüeller dahil iletişim süreçlerini nasıl şekillendirdiğini inceler. Kimlik ve Temsil: İletişim, kimliklerin inşası ve sosyal grupların temsili ile karmaşık bir şekilde bağlantılıdır. İletişim sosyolojisi, iletişim uygulamalarının bireysel ve kolektif kimliklerin oluşumunu nasıl etkilediğini ve medya temsillerinin farklı sosyal grupların algılarını nasıl şekillendirdiğini araştırır. Bu dinamikleri anlamak, iletişimin sosyolojik çerçeveler içinde nasıl işlediğine, daha geniş sosyal yapılardan ve güç dinamiklerinden nasıl etkilendiğine ve sosyal düzenin, eşitsizliğin oluşumuna sürdürülmesine nasıl katkıda bulunduğuna dair içgörüler sağlar.

İletişim bilimcileri için iletişim sistemlerinin yapısal örgütlenmesi, çeşitli değişkenlerin etkileşimiyle belirlenir. Bu değişkenler arasında iletişim sıklığı ve zamanı, etkinin yönü, mesajın içeriği, iletişimcinin üslubu ve iletişimler arasındaki ilişki gibi faktörler yer alır. Bu parametreler, iletişim sisteminin evrimiyle ilişkilidir ve birbirleri üzerinde etkileşimde bulunurlar. Örneğin, iletişim üslubu değişiklik gösteren bir grupta yapısal bir değişiklik gerçekleşebilir. Bu değişiklik, grupta bir ödev veya rol dağılımı oluşturabilir ve iktidar yapısını etkileyebilir. Oluşan yapı daha sonra gruba yeni katılan bireyleri etkileyebilir ve onların davranışlarını şekillendirebilir. Bireysel düzeyde ise, daha önceki bilgi yapısı yeni bilginin işlenmesini etkiler. İnsanların mevcut bilgi yapıları, yeni bilgiyi anlama ve değerlendirme süreçlerini etkiler. Aynı şekilde, yeni bilgi de mevcut bilgi yapılarını değiştirebilir ve yeniden şekillendirebilir. Bu şekilde, iletişim sistemlerinin yapısal örgütlenmesi, iletişimde yer alan değişkenlerin etkileşimiyle şekillenir. Bu parametrelerin birbirleriyle etkileşimi, iletişim sürecindeki dinamikleri ve yapıyı belirler. İletişim bilimcileri, bu faktörleri anlamak ve analiz etmek suretiyle iletişim sistemlerinin işleyişini ve etkileşimlerini incelemektedirler. (Mutlu, 2010 S.57)

Frankfurt Okulu, Almanya'nın Frankfurt kentindeki Goethe Üniversitesi'ndeki Sosyal Araştırmalar Enstitüsü ile ilişkili bir grup akademisyenin kurduğu eleştirel bir okuldur. Okul, 1920'lerde ve 1930'larda faşizmin yükselişine ve Marksizmin işçi sınıfı arasında yaygın bir destek elde edememesine bir yanıt olarak ortaya çıktı. Frankfurt Okulu'nun çalışmaları, gizli güç ve baskı biçimlerini ortaya çıkarmak için sosyal yapıları ve kültürel pratikleri analiz etmenin

bir yöntemi olan eleştirel teoriye odaklandı. Frankfurt Okulu'nun temel çalışmaları ve temalarından bazıları şunlardır: Kültür endüstrisi: Frankfurt Okulu, insanların arzularını manipüle etmek ve dünya görüşlerini şekillendirmek için kitle iletişim araçlarının ve popüler kültürün nasıl kullanıldığıyla ilgileniyordu. Kültür endüstrisinin, uygunluğu ve pasifliği teşvik eden standartlaştırılmış, homojenleştirilmiş kültürel ürünler ürettiğini savundular. Yabancılaşma: Frankfurt Okulu, kapitalizmin bireyleri işlerine, topluluklarına ve kendilerine yabancılaştırma yollarını analiz etmek için Marksist teoriden yararlandı. Kapitalist toplumun insanlıktan çıkarıcı etkilerinin kitle iletişim araçları ve popüler kültür gibi kültürel biçimlere yansıdığını savundular. Otoriterlik: Frankfurt Okulu, faşizm gibi otoriter rejimlerin yükselişiyle ilgileniyordu ve onların cazibesine katkıda bulunan psikolojik ve sosyal faktörleri anlamaya çalıştılar. Faşist hareketlerin yaratılmasında duygusal manipülasyonun ve günah keçisi aramanın önemini vurgulayan kitle psikolojisi teorileri geliştirdiler. Eleştirel pedagoji: Frankfurt Okulu, eleştirel düşünmeyi ve sosyal değişimi teşvik etmede eğitimin önemini vurgulayan bir eleştirel pedagoji teorisi geliştirdi. Eğitimin özgürleşme için bir araç olabileceğine inanıyorlardı, ancak bunun için sosyal adalet ve eleştirel sorgulamaya yönelik olması gerekiyordu. Feminizm: Frankfurt Okulu'nun merkezi bir odak noktası olmasa da, bazı üyeleri, özellikle Herbert Marcuse ve Theodor Adorno, feminist teoriyle ilgilendiler ve toplumsal cinsiyet analizinin eleştirel teoriye dahil edilmesini savundular. Özellikle ataerkil ve kapitalizmin kadınları ezmek için nasıl kesiştiğiyle ilgileniyorlardı.

Medya ile bireyler arasındaki tekrar eden ilişkinin yanlış anlaşılması, basın özgürlüğü paradigmasının bazen bireylerin istekli olarak kendilerini ifade etmekten kaçınmalarına veya ifadelelerini sınırlamalarına yol açan mekanizmalara dair net bir anlayıştan yoksun olmasından kaynaklanabilir. Bu yanlış anlama, genellikle yarı bilinçli olarak çalışan mekanizmaların etkisiyle ortaya çıkar. Totalitarizm deneyimi, 20. yüzyılda kazanılan bir deneyimdir ve kendini sansürle ilgili sorunların boyutlarını gözler önüne sermiştir. Bu deneyimler, baskıcı rejimlerin sansür ve kontrol mekanizmalarını nasıl kullandığını ve bireylerin ifade özgürlüklerinin nasıl kısıtlandığını göstermiştir. Ancak, medya ile bireyler arasındaki ilişkinin sadece sansürle ilgili boyutu değil, daha geniş bir perspektif içinde ele alınması gerekmektedir. Medya, iletişim aracılığıyla bilgi ve haberleri aktaran bir platformdur. Bireyler medya aracılığıyla düşüncelerini ifade edebilir ve farklı görüşlerin tartışılmasına katkıda bulunabilirler. Bu nedenle, basın özgürlüğü paradigması, bireylerin ifade özgürlüğünü koruma ve teşvik etme amacı taşır. Ancak, medya kuruluşları, ticari veya siyasi çıkarlar gibi faktörlerin etkisi altında olabilir ve bu da bazen bireylerin ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına veya yanlış temsil edilmesine yol açabilir. Bu noktada,

medyanın rolünü anlamak ve medya mekanizmalarının işleyişini eleştirel bir şekilde değerlendirmek önemlidir. Bireylerin medya aracılığıyla ifade özgürlüğünü kullanabilmesi ve çeşitlilik ve katılımın teşvik edildiği bir iletişim ortamının oluşturulması hedeflenmelidir. (Keane, 2010. S. 56)

İletişim araştırmaları zaman içinde önemli dönüşümler geçirdi. Alanın tarihsel olarak geliştiği temel yollardan bazıları şunlardır: Bir disiplin olarak ortaya çıkış: 20. yüzyılın başlarında iletişim araştırması, bilim adamlarının ikna, propaganda ve kitle iletişim araçlarının etkileri gibi konulara odaklanmasıyla ayrı bir araştırma alanı olarak şekillenmeye başladı. Ampirik araştırmanın yükselişi: 20. yüzyılın ortalarında, bilim adamlarının iletişim fenomenlerini incelemek için anketler, deneyler ve içerik analizleri yürütmesiyle iletişim araştırması giderek ampirik hale geldi. Bu dönem, hipodermik iğne modeli ve iki adımlı akış modeli gibi etkili teorilerin gelişimini gördü. Eleştirel teoriye dönüş: 20. yüzyılın ikinci yarısında iletişim araştırmaları, bilim adamlarının iletişim süreçlerinde güç ve ideolojinin rolünü analiz etmeye çalışmasıyla kritik bir dönüş yaptı. Bu dönem, kültürel çalışmalar, feminist teori ve postkolonyal teori gibi eleştirel yaklaşımların yükselişine tanık oldu. Teknolojik yenilikler: 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılın başlarındaki dijital devrim, bilim insanlarının yeni dijital medya biçimlerini ve bunların sosyal etkileşim, kimlik ve kültür üzerindeki etkilerini keşfetmesiyle iletişim araştırmaları üzerinde derin bir etkiye sahip olmuştur. Disiplinlerarası yaklaşımlar: İletişim araştırmaları, bilim adamlarının iletişim fenomenlerini incelemek için sosyoloji, psikoloji, dilbilim ve bilgisayar bilimi gibi alanlardan içgörülerden yararlanmasıyla giderek daha fazla disiplinler arası bir alan haline geldi. Tarihi boyunca, iletişim araştırmaları, iletişim fenomenlerini açıklamak ve bunları gerçek dünya ortamlarında uygulamak için yeni teorik çerçeveler geliştirmeye çalışan bilim adamları ile teori ve pratik arasındaki dinamik bir etkileşim ile karakterize edilmiştir.

Medya tarihi geniş bir alanı kapsar ve birçok konuyla doğrudan ilişkilidir. Bu alanda, bilgi üretkenlerin kültürleriyle şekillenen bir bilgi aktarımı ile halkın bu bilgiye verdiği tepkiler arasında karmaşık bir ilişki vardır. Ayrıca düşünce biçimlerinin gelişimi, devletle bağlantılı olan yazılı ve görsel-işitsel medya tarafından izlenen siyasi yaşam üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Medya kuruluşları olan gazeteler, radyolar ve televizyonlar, ekonomik faaliyetler olarak doğrudan piyasa kurallarına tabidir, bu nedenle kazançları ve özgürlükleri bu kurallara bağlıdır. Meslek etikleri gazeteciler, yayıncılar, sunucular, teknisyenler vb. tarafından aydınlatılır ve her biri kendi özgünlüklerine ve geleneklerine sahip olan bu meslek grupları toplumsal dengeyi etkiler. Haber dolaşımının ritmi, haberlerin biçimlendirilmesi ve hatta tanımlanması üzerinde etkili olan teknolojinin dönüşümü de önemli bir konudur. Bu bağlamda, medya tarihi, iletişim,

kültür, siyaset, ekonomi, toplum ve teknoloji gibi birçok alanı bir araya getirir. Medyanın toplumdaki rolü, haber akışının biçimlenmesi, haberleşme tekniklerinin evrimi ve medya kuruluşlarının işleyişi gibi konular, medya tarihinde incelenen temel unsurlardır. Medya tarihi, geçmişteki medya uygulamalarını anlamak, günümüz medya ortamını anlamlandırmak ve gelecekteki medya gelişmelerini tahmin etmek için önemli bir kaynaktır. (Çvr: Atuk, Jeanneney, 1998. S. 7)

1.2 Postmodern Çağ ve Medya

Anlamı Yapısökümü: Postmodern çağda, topluma dayatılan baskın anlatıların ve anlamların yapısökümüne vurgu yapılmaktadır. İletişim, bu baskın anlatılara meydan okumada ve farklı bakış açılarını ve deneyimleri yansıtan yeni anlatılar yaratmada rol oynayabilir. **Bilginin Yayılması:** İletişim, postmodern çağda bilgi ve birikim yaymanın bir aracıdır. Yeni medya platformlarının ve teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, iletişim daha merkezsiz hale geldi ve bireyler ve topluluklar bilgi paylaşmak ve değiş tokuş etmek için daha fazla fırsata sahip oldu. **Kimliklerin müzakeresi:** Postmodernizm, sabit ve istikrarlı kimlikler fikrine meydan okur ve bunun yerine kimliklerin akışkanlığını ve çokluğunu vurgular. İletişim, fikirlerin, deneyimlerin ve bakış açılarının değiş tokuşu yoluyla müzakere etme ve kimlikler oluşturma aracı olabilir. **İlişkilerin Kolaylaştırılması:** Postmodern çağda iletişim, bireyler ve topluluklar arasındaki ilişkileri ve bağlantıları da kolaylaştırabilir. İletişim teknolojileri, insanların coğrafi ve kültürel sınırların ötesinde bağlantı kurmasını mümkün kılarak yeni sosyal etkileşim ve topluluk biçimleri yarattı. Genel olarak, postmodern çağda iletişimin amacı, fikir alışverişini kolaylaştırmak, baskın anlatılara ve anlamlara meydan okumak ve yeni bilgi, kimlik ve sosyal bağlantı biçimleri yaratmaktır.

Negri ve Hardt'ın 2003 tarihli bir çalışmasından alıntılanan ve postmodernizmin kapitalizmin yeni bir formasyona dönüştüğü tanımını içeren 'Postmodernizm' yaygın tanımlarından farklı olarak konformizm olarak ele alınmıştır. Modernizmin yerini postmodernizmin aldığı ve yaşam koşullarının daha konformist bir yapıya dönüştüğü belirtilmektedir. Ancak temel belirleyici faktörün kapitalizm olduğu vurgulanarak, postmodernizmin kapitalizmin yeni yüzü olduğu ifade ediliyor. Metin aynı zamanda, postmodernizmin sanat, edebiyat ve yerel gerçekliklerden bahsettiği ve sosyal medyanın da postmodernizmin teorik arka planına dayanarak gerçeklikle simulasyon arasında bir düzlem oluşturduğu üzerinde duruyor. (Can, 2021. S. 422-425)

Postmodernizmden önceki dönem tipik olarak modernizm olarak adlandırılır. Modernizm, sanayileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmelerin getirdiği hızlı değişimlere yanıt olarak 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan kültürel ve entelektüel bir harekettir. Modernizm, bireyciliğe, deneyselliğe odaklanma ve geleneksel değerlerin ve geleneklerin reddi ile karakterize edilir. Sanatta modernizm, İzlenimcilik, Kübizm, Sürrealizm ve Soyut Dışavurumculuk gibi hareketlerle ilişkilendirilir. Edebiyatta modernizm, modern yaşamın karmaşıklıklarını aktarmak için anlatı yapıları ve dil ile deneyler yapan James Joyce, Virginia Woolf ve Franz Kafka gibi yazarlarla ilişkilendirilir. Modernizm, genellikle 20. yüzyılın sonlarında modernizmin algılanan sınırlamalarına ve eksikliklerine bir tepki olarak ortaya çıkan postmodernizm ile karşılaştırılır. Postmodernizm, büyük anlatılara karşı şüphecilik, mutlak gerçeklerin reddi ve kültürel çeşitlilik ve farklılığa yapılan vurgu ile karakterize edilir.

Hipermodern çağda kültürel ilişkilerin ve insanların çağı olarak tanımlandığından bahsedilmektedir. Bu dönemde, toplumsal iletişimin temelinde başkalarının değerini bilmek ve kendi kültürlerinin bilinmesini isteme yaklaşımının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım çoğulcu düşüncenin ilk adımı olarak kabul edilmekte ve çoğulcu toplumların insanlar arası etkileşim ve paylaşım ile geliştiği ve uygarlığın bu şekilde ilerlediği ifade edilmektedir. Uygarlığın sürdürülebilirliği ve gelişimi ise bilgi ve görgü paylaşımıyla ve iletişimle sağlanmaktadır. (Akt: Cereci S. 2023 s,6)

Postmodernizmin demokrasi üzerindeki potansiyel etkilerinden biri, kimlik siyasetinin yükselişidir. Postmodern bir bağlamda, bireyler kendilerini ırk, cinsiyet ve cinsel yönelim gibi özelliklere dayalı çeşitli kimlik gruplarının parçası olarak görmeye teşvik edilir. Bu, potansiyel olarak parçalanmış ve kutuplaşmış bir siyasi manzaraya yol açarak, bireysel haklar ve özgürlükler yerine grup kimliğine odaklanmaya yol açabilir. Postmodern çağda demokrasiyle ilgili bir başka konu da bilginin çoğalması ve doğruyu yanlıştan ayırmanın zorluğudur. Sosyal medyanın ve diğer dijital platformların yükselişiyle birlikte, bireylerin yanlış bilgi ve propaganda yayması her zamankinden daha kolay hale geldi. Bu, demokratik kurumların işleyişini baltalayabileceği gibi medyaya ve diğer bilgi kaynaklarına olan güveni de aşındırabilir. Genel olarak, postmodern çağ demokrasi için hem fırsatlar hem de zorluklar sunuyor. Sağlıklı ve sağlam bir demokratik sistemi sürdürmek için bu karmaşıklıkları aşmak bireylere, kurumlara ve toplumlara bağlıdır. Anadamar iletişim çalışmalarının günümüzde geçerliliği pek kalmamıştır. Yaklaşımların hepsi postmodernizmin rüzgarında savrulmuştur.

Modernite, yeni olanın, eski olandan farklılaşmış ve ilerlemiş olanın ifadesi olarak kabul edilir. Bu bağlamda modernite, tarihsel bir dönüşüm projesi olarak görülebilir. İlerleme ise modernitenin motoru olarak kabul edilir ve Aydınlanma'nın temel hedeflerinden biri olarak kabul edilir. İnsanın koşullarını geliştirme eğilimi ve ilerlemeye olan isteği, insanın farklı evrelerinde benzerlik göstermiştir. Jürgen Habermas'a göre, modernleşme bir süreç olarak kabul edilir ve sermaye oluşumunu, kaynakların kullanılmasını, üretim güçlerinin gelişimini, siyasal iktidarın kurulmasını, ulusal kimliklerin oluşumunu, siyasal katılım haklarının yayılmasını, kentsel hayat biçimlerinin yayılmasını, örgün okullaşmanın yayılmasını ve değer ve normların sekülerleşmesini içerir. Frankfurt Okulu ise modernitenin kurumlarının kısıtlayıcılığını vurgulayarak eleştirirken, modernitenin savunusunu da yapar. Habermas ise modernitenin tamamlanmamış bir proje olduğunu iddia eder ve modernitenin geleceğe yönelik bir perspektifle geçmişten farklılaşma isteğini ifade eder. Postmodernizm ise modernitenin açmazlarına karşı bir savaşım ve modernleşmeyle bir hesaplaşma olarak görülür. Postmodernistlere göre postmodernizm, ileri Batı toplumlarının mevcut aşamasını, bir bakıma modern sonrası toplumu ifade eder. (Aslan & Yılmaz, 2001: 93)

Modernite, genellikle toplumsal yaşamın farklı yönleri ve örüntüleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Bu açıklamalar genellikle modernite düşünürleri tarafından dikotomiler aracılığıyla yapılmıştır, özellikle klasik dönemde yazmış olanlar. Bu durum modernite teorilerini evrimsel bir şemaya oturtmayı kaçınılmaz hale getirmiştir. Ancak modernleşme teorisinin iflas ettiği ve bu açıklamaların sadece Batı'nın Batı-dışı üzerindeki egemenliğini artırdığı tartışılmaz bir şekilde kabul edilmektedir. Bu dikotomiler, genel anlamıyla modern öncesinden modern döneme geçişi temsil etmektedir. "Statü ve sözleşme, Gemeinschaft ve Gesellschaft, mekanik ve organik dayanışma, birincil ve ikincil gruplar, kültür ve medeniyet, geleneksel ve bürokratik otorite, askeri ve endüstriyel toplumlar, statü grupları ve sınıflar" gibi dikotomiler bu açıklamaların başında gelmektedir. (Akt: Çiğdem, 2004: 83)

"Bizleri modern olmaya çağıran şey, serüven, güç, heyecan, ilerleme ve kendimizi ve dünyayı dönüştürme potansiyeli taşıyan bir vaattir. Ancak aynı zamanda, sahip olduğumuz her şeyi, bildiğimiz her şeyi ve kim olduğumuzu tehdit eden bir ortamda buluruz kendimizi. Modern ortamlar ve deneyimler, coğrafi, etnik, sınıfsal, ulusal, dinsel ve ideolojik sınırların ötesine geçer." (Berman, 1994: 11). Bu alıntı Marshall Berman'a aittir ve modernliğin içerdiği karmaşık ve çelişkili nitelikleri vurgulamaktadır. Modernite, yenilikçilik ve ilerlemenin yanı sıra, geleneksel değerlerin yıkılması ve belirsizlikle başa çıkma zorlukları gibi zorlukları da beraberinde

getirir. Modern deneyimler, farklı sınırları aşarak insanları ortak bir deneyimde birleştirebilir. (Berman, 1994: 11)

1.3 Demokrasi ve Medya

Demokrasi, gücün halkın elinde olduğu bir yönetim sistemidir. Çoğunluk kuralı, eşitlik ve konuşma ve örgütlenme özgürlüğü ilkeleri ile karakterize edilir. Demokratik bir sistemde, vatandaşların liderleri ve temsilcileri için oy kullanma hakkı vardır ve hükümet, düzenli seçimler ve diğer demokratik katılım biçimleri aracılığıyla halka karşı sorumludur. Demokratik bir toplumda bireysel haklar kanunla korunur ve insanlar baskı veya zulüm korkusu olmaksızın fikirlerini ifade etmekte ve kamusal tartışmalara katılmakta özgürdür. Demokrasi ayrıca, farklı insanların farklı fikir ve inançlara sahip olabileceğini kabul ederek hoşgörü, çoğulculuk ve çeşitliliğe saygı değerlerini de destekler. Genel olarak, demokrasinin amacı, bireysel hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlarken, aynı zamanda insanların ihtiyaç ve isteklerine duyarlı, adil ve eşitlikçi bir yönetim sistemi sağlamaktır.

Polonya kökenli felsefe profesörü Leszek Kołakowski'ye göre, demokrasi kelimesinin tarihsel değişimlerini anlamak için kullanılan tüm "yapay" ve "sahte" kavramları ("sosyalist demokrasi", "İslami demokrasi", "halk demokrasisi") bir kenara bırakmalı ve demokrasi kavramının temel bileşenlerine odaklanmalıyız. (Akbaş, 2014: 182) Kołakowski'ye göre, demokrasi kavramı, tarihsel olarak çeşitli şekillerde kullanılmış olsa da, temel prensiplerine odaklanmak önemlidir. Ona göre, bazı rejimler veya ideolojiler demokrasi adını kullanarak gerçekte demokratik olmayan bir sistemi meşrulaştırabilirler. Bu nedenle, demokrasiyi anlamak için, onun temel değerlerine ve prensiplerine odaklanmak gerekmektedir. (Akbaş, 2014: 182)

Demokrasi kavramı, kökleri antik Yunanistan'a kadar uzanan uzun ve karmaşık bir tarihsel sürece sahiptir. Yüzyıllar boyunca, her biri kendine özgü özelliklere ve zorluklara sahip çeşitli demokrasi biçimleri ortaya çıkmıştır. Antik Yunanlılar genellikle demokrasi kavramını geliştirmekle tanınırlar, Atina şehir devleti en iyi bilinen örnektir. Atina'da, tüm erkek vatandaşların yasama üzerinde oy kullanabilecekleri ve yetkilileri seçebilecekleri Meclis'e katılmalarına izin verildi. Bununla birlikte, bu demokrasi biçimi, kadınlar, köleler ve vatandaş olmayanlar siyasi katılımdan dışlandığından, nispeten küçük bir insan grubuyla sınırlıydı. Sonraki yüzyıllarda, modern dünyada demokrasinin baskın biçimi olan temsili demokrasi de dahil olmak üzere diğer demokrasi biçimleri ortaya çıktı. Temsili bir demokraside vatandaşlar, karar alma sürecine doğrudan katılmak yerine, kendi adlarına karar vermeleri için temsilcilerini seçerler. Modern de-

mokrasinin gelişimi, 17. yüzyılda başlayan bir entelektüel ve kültürel gelişim dönemi olan Aydınlanma ile yakından bağlantılıdır. John Locke, Jean-Jacques Rousseau ve Thomas Paine gibi Aydınlanma düşünürleri, gücün nihayetinde monarklar veya diğer yöneticilerden ziyade halkın elinde olduğunu savunan halk egemenliği fikrini savundular. 19. ve 20. yüzyıllarda çeşitli toplumsal ve siyasi hareketler daha fazla demokratik katılım ve temsil için baskı yaptıkça demokrasinin yayılması hızlandı. Bu hareketler, kadınların oy hakkı için mücadele eden oy hakkı hareketini ve ırk ayrımcılığını sona erdirmeyi ve tüm vatandaşlar için eşit haklar sağlamayı amaçlayan sivil haklar hareketini içeriyordu. Bugün, demokratik kurumlara ve uygulamalara ulaşmanın ve sürdürmenin en iyi yolu hakkında devam eden tartışmalara rağmen, demokrasi yaygın olarak modern yönetişimin temel ilkesi olarak görülüyor. Demokrasiye yönelik zorluklar, seçmenlerin bastırılması, siyasi kutuplaşma ve paranın siyaset üzerindeki etkisi gibi konuları içerir.

Demokrasi ve özgürlük kavramları birbiriyle yakından iç içe geçmiş ve çeşitli şekillerde birbirlerine hizmet etmektedir. Bireysel Hakların Korunması: Demokrasi ve özgürlük, hem bireysel hakların hem de özgürlüklerin korunmasını amaçlar. Demokrasi, bireylerin karar alma süreçlerine katılmaları ve yaşamlarını etkileyen politikaları şekillendirmede söz sahibi olmaları için bir çerçeve sağlar. Öte yandan özgürlük, bireylerin fikirlerini ifade etme, barışçıl bir şekilde toplanma ve aşırı müdahale veya baskı olmadan faaliyetlerde bulunma hakkına sahip olmalarını sağlar. Kontroller ve Dengeler: Demokrasi, siyasi bir sistem içinde kontrol ve dengelerin kurulmasına yardımcı olarak, iktidarın birkaç kişinin elinde yoğunlaşmasını önler ve hesap verebilirliği teşvik eder. Demokrasi, seçimler, güçler ayrılığı ve bağımsız yargı gibi mekanizmalar aracılığıyla bireylerin özgürlüğünün iktidardakilerin keyfi eylemlerinden korunmasına yardımcı olur. İfade ve Bilgi Özgürlüğü: Demokrasi, ifade özgürlüğünün ve bilgiye erişimin değerlendirildiği ve korunduğu bir ortamı teşvik eder. Bireylerin fikirlerini dile getirmelerine, kamusal tartışmalara katılmalarına ve fikir alışverişine katkıda bulunmalarına olanak tanır. Buna karşılık, ifade ve bilgi özgürlüğü, demokratik bir toplumda bilinçli karar vermeyi, şeffaflığı ve hesap verebilirliği mümkün kılar. Azınlık Haklarının Korunması: Demokrasi, azınlık gruplarının haklarının korunması için bir koruma görevi görür. Demokratik sistemler, eşit temsil ve kapsayıcılığı sağlayarak azınlık topluluklarının marjinalleşmesini ve ayrımcılığını önlemeye çalışır. Kişinin dinini uygulama, kültürel mirasını koruma ve kimliğini ifade etme özgürlüğü hem demokrasinin hem de özgürlüğün ayrılmaz bileşenleridir.

İnsan Onurunun Teşviki: Demokrasi ve özgürlük, her bireyin doğuştan gelen onurunu korur. Geçmişleri ne olursa olsun her bireyin değerini ve değerini bilirler ve kapsayıcı ve adil bir top-

lum yaratmayı amaçlarlar. Demokrasi ve özgürlük, katılım fırsatları sağlayarak, sivil özgürlükleri koruyarak ve insan haklarına saygı göstererek bireylerin genel refahına ve haysiyetine katkıda bulunur. Demokrasi ve özgürlüğün zorluklarla ve gerilimlerle de karşılaşabileceğini ve bunların yorumlanması ve uygulanmasının farklı bağlamlarda ve toplumlarda farklılık gösterebileceğini unutmamak önemlidir. Bununla birlikte, bireylerin haklarına, özgürlüklerine ve özerkliğine öncelik veren toplumlar yaratmaya çalıştıkları için demokrasi ve özgürlük kavramları birbirine bağlıdır ve karşılıklı olarak pekiştiricidir.

Medya, demokratik süreçleri desteklemede ve hükümette şeffaflık ve hesap verebilirliği sağlamada kritik bir rol oynadığından, demokrasi ve medya yakından ilişkilidir. Demokratik bir toplumda medya, vatandaşların hükümet politikaları, eylemleri ve kararları hakkında doğru ve zamanında bilgiye erişmesini sağlayan çok önemli bir bekçi köpeği olarak görülür. Medya, hesap verebilirliği, şeffaflığı ve halkın katılımını teşvik etmeye yardımcı olarak hükümet ve halk arasında bir köprü görevi görür. Özgür ve bağımsız bir medya, vatandaşların önemli konularda bilinçli kararlar almasına ve seçilmiş temsilcilerini sorumlu tutmasına izin verdiği için gelişen bir demokrasi için şarttır. Medya, farklı sesler ve bakış açıları için bir platform sağlayarak, vatandaşları hükümetleriyle ilişki kurmaya ve demokratik sürece katılmaya teşvik ederek, kamusal tartışma ve tartışmaların gelişmesine yardımcı olur. Aynı zamanda medya da kendi eylemlerinden ve kararlarından sorumlu tutulmalıdır. Demokratik bir toplumda medya, etik standartlara ve adalet, doğruluk ve tarafsızlık ilkelerine bağlı kalarak bütünlük içinde çalışmalıdır. Bu güvenceler olmadan medya, halkın güvenini sarsabilecek ve demokratik süreci tehdit edebilecek önyargı, yanlış bilgi veya propagandaya açık olabilir.

Temsili demokrasilerde, "halk adına soru soran, gündem oluşturan" rol genellikle geleneksel medya gazetecileri tarafından üstlenilir. Bu tür demokratik yapıların özelliği, siyasilerin ve gazetecilerin "temsili yönlerinin ağır basmasıdır. (Akbaş, 2012: 150) Bu alıntı, Akbaş'ın demokrasinin işleyişiyle ilgili bir gözlemi yansıtmaktadır. Temsili demokrasilerde, siyasiler ve gazeteciler halkın temsilcileri olarak önemli bir rol oynarlar. Gazeteciler, halk adına soru sorma ve gündem oluşturma görevini yerine getirirken, siyasiler de halkın çıkarlarını temsil ederek politika yaparlar. Bu şekilde, toplumun katılımı ve bilgilendirilmesi sağlanır.

Bununla birlikte, yeni medyada iletişimin demokratikleşmesi de zorluklarıyla birlikte geliyor. İçerik oluşturma ve paylaşma kolaylığı, sahte haberlerin, yanlış bilgilerin ve nefret söyleminin çoğalmasına yol açtı. Bu, bireylerin yalnızca inançları ve değerleriyle uyumlu bilgileri tükettiği ve daha kutuplaşmış bir topluma yol açtığı yankı odalarının oluşturulmasıyla sonuçlandı.

Dahası, yeni medyada iletişimin demokratikleşmesi, mahremiyet ve güvenlikle ilgili endişelere de yol açmıştır. Sosyal medya platformları, kullanıcılarından hedefli reklamcılık ve diğer amaçlar için kullanılabilecek çok miktarda kişisel veri toplar. Bu, veri gizliliği ve kişisel verilerin kötüye kullanılması potansiyeli konusunda endişelere yol açmıştır.

Demokratik sistem ile internet sistemi arasında bir paralellik olduğunu ifade etmek önemlidir. Demokrasi, yaşamın özgür ve çoğulcu bir şekilde yaşanması için bir araç olarak hizmet ederken aynı zamanda temel insan haklarının korunması, çoğulculuğun sağlanması ve yurttaşların her alanda katılımının teşvik edilmesi gibi ideallere sahip bir rejimdir. Benzer şekilde, internet de yaşamdaki insanların özgür ve çoğulcu bir şekilde ifade etmelerine olanak sağlayan bir iletişim aracı olmanın yanı sıra teknolojik ve toplumsal gelişimi sürekli olarak iyileştirme idealine sahiptir. İnternet, bilgiye erişim, iletişim ve katılımı demokratik bir şekilde sağlama potansiyeline sahiptir. İnsanlar, internet aracılığıyla farklı görüşleri ifade edebilir, bilgi alışverişinde bulunabilir, topluluklar oluşturabilir ve sivil toplum hareketlerine katılabilir. Bu, demokratik değerlerin internet üzerinde de geçerli olduğunu göstermektedir. Ancak, bu benzerliklere rağmen, internetin demokrasiyi tam anlamıyla gerçekleştirdiği söylenemez. İnternetin kullanımında hâlâ erişim engelleri, sansür, özel verilerin korunması gibi sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca, internetin hızlı gelişimi ve sosyal medyanın etkisiyle de yeni tartışmalar ortaya çıkmıştır, örneğin bilgi kirliliği, siber zorbalık ve manipölasyon gibi konular demokratik süreçleri etkileyebilmektedir. Bu alıntıda, Akbaş'ın demokrasi ve internet arasındaki ilişkiye dair bir yaklaşımı yansıtılmaktadır. (Akbaş, 2014. S.152)

Sonuç olarak, yeni medyada iletişimin demokratikleşmesinin modern toplum üzerinde derin bir etkisi oldu ve bireylere kendilerini ifade etmeleri, sosyal ve politik değişim için örgütlenmeleri ve kamusal söylemlere katılmaları için bir platform sağladı. Bununla birlikte, sahte haberlerin yayılması, yanlış bilgilendirme ve nefret söyleminin yanı sıra gizlilik ve güvenlikle ilgili endişeler de dahil olmak üzere zorluklarıyla birlikte geliyor. Bu zorlukların üstesinden gelmek ve yeni medyada iletişimin demokratikleşmesinin toplumdaki olumlu değişim için bir güç olmaya devam etmesini sağlamak esastır.

Baudrillard'ın görüşlerine ve kitle iletişim araçlarının gücüne dair bir değerlendirme yapmak gerekirse; Baudrillard'a göre, güç sahibi olanlar her zaman grafik mekanı, yani fiziksel alanları, binaları, caddeleri, insanları ve adetleri kontrol altına almak isterler ve bunları görünür biçimde işaretlerler. Bu anlamda, medyanın eleştiri duygusuna aşırı güven beslenmesine karşı bir panzehir olduğu belirtilmektedir. Ancak, alıntıda belirtildiği gibi, enformasyonun tehlikeleri de

abartılmamalıdır. Kitle iletişim araçlarının yaşamlarımıza biçim verme gücü sınırlıdır ve manipülatif özelliklerine rağmen iletişim ve tartışma mecrası olarak varlıklarını sürdüreceklerdir. Bu alıntıda, Keane'in Baudrillard'ın görüşlerine bir bakış açısı sunduğu ve medyanın etkisiyle ilgili bir değerlendirme yaptığı görülmektedir. (Keane, 2010. S.169)

Demokratik bir medyanın işleyişini sağlamak için şeffaflığı, hesap verebilirliği ve demokratik değerlerin korunmasını teşvik etmeye yardımcı olabilecek birkaç kilit kırılma veya önlem sayılabilir.

İfade Özgürlüğü: Demokratik medya, temel ifade özgürlüğü hakkını desteklemeli ve korumalıdır. Bu, gereksiz müdahale veya sansür olmaksızın bilgi ve fikir arama, alma ve verme özgürlüğünü içerir. Bu hakkı, kamu güvenliği ve nefret söyleminin önlenmesi gibi diğer toplumsal çıkarlarla dengelerken korumak için yasal çerçeveler ve korumalar mevcut olmalıdır.

Çoğulculuk ve Çeşitlilik: Demokratik bir medya ortamı, çoğulculuğu ve ses, görüş ve perspektif çeşitliliğini teşvik etmeye çalışmalıdır. Çeşitli siyasi, sosyal, kültürel ve ideolojik bakış açıları'nın ifade edilmesi ve duyulması için platformlar sağlamalıdır. Medya sahipliği çeşitliliğini teşvik eden, medya tekellerini önleyen ve bağımsız ve toplum temelli medya kuruluşlarını destekleyen politikalar, farklı ve kapsayıcı bir medya ortamının teşvik edilmesinde esastır.

Medya Etiği ve Mesleki Standartlar: Demokratik medya, doğruluk, adalet, tarafsızlık ve hesap verebilirlik dahil olmak üzere yüksek etik standartlara uymalıdır. Etik kurallar ve mesleki yönergeler gazetecilere ve medya kuruluşlarına raporlama uygulamalarında rehberlik edebilir. Bağımsız medya bekçileri, ombudsmanlar veya düzenleyici kurumlar, medyanın hesap verebilirliğini sağlamada ve halktan gelen şikayetleri ele almada rol oynayabilir.

Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünme: Demokratik bir toplumda medya okuryazarlığını teşvik etmek çok önemlidir. Vatandaşlar, medya içeriğini eleştirel olarak değerlendirme, yanlış bilgilendirme ve dezenformasyonu ayırt etme ve medya önyargılarını anlama becerilerine sahip olmalıdır. Eğitim kurumları, medya kuruluşları ve sivil toplum, medya okuryazarlığı girişimlerini teşvik etmek, bireylere medya tüketicilerinin nasıl bilgilendirileceğini ve ayırt edileceğini öğretmek için işbirliği yapabilir.

Medya Mülkiyeti ve Finansmanında Şeffaflık: Medyaya halkın güveni için medya mülkiyeti ve finansman kaynaklarına ilişkin şeffaflık esastır. Mülkiyet yapılarının ve finansal çıkarların açıklanması, potansiyel çıkar çatışmalarının belirlenmesine yardımcı olabilir ve izleyicilerin medya

içeriği hakkında bilinçli kararlar vermesine olanak tanır. Hükümetler, medya mülkiyeti ve finansmanında şeffaflık gerektiren düzenlemeleri yürürlüğe koyabilir.

Bağımsız Kamu Yayıncılığı: Bağımsız kamu yayıncılığı, demokratik medya sistemlerinde çok önemli bir rol oynayabilir. Hükümet etkisinden veya ticari baskılardan bağımsız olarak faaliyet gösteren kamu tarafından finanse edilen medya kuruluşları, çeşitli bakış açıları, araştırmacı gazetecilik ve kamu yararına hizmet eden programlar için bir platform sağlayabilir.

Yasal Çerçeve ve Medya Düzenlemesi: Demokratik medyayı korumak için dengeli bir yasal çerçeve ve uygun medya düzenlemesi gereklidir. Bu düzenlemeler medya tekellerini önlemeyi, nefret söylemine ve şiddete teşvik edilmeye karşı korumayı ve adil rekabeti sağlamayı amaçlamalıdır. Düzenleyici kurumlar bağımsız, şeffaf ve hesap verebilir olmalıdır. Bu kopuşlarla ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü ilkeleri arasında bir denge kurmak önemlidir. Farklı toplumlar ve hukuk sistemleri bu kopuşlara farklı yaklaşabilir, ancak temel amaç demokratik değerleri destekleyen, ses çeşitliliğini teşvik eden ve medyanın hesap verebilirliğini sağlayan bir medya ortamını teşvik etmektir.

"medyayı demokratikleştirme" kavramının Amerika Birleşik Devletleri'nde politik söylem çerçevesinde gerçek anlamının olmadığı ifade ediliyor. Aksine, bu ifade paradoksal bir çağrışım uyandırarak, hatta belirsiz bir yıkıcı etki yaratabileceği söyleniyor. Yurttaşların katılımının basın özgürlüğünün ihlali olarak görüleceği, medyanın kamuoyunu bilgilendirme görevini yerine getirme çabalarının engellendiği ve mevcut medyanın bağımsızlığının baskılandığı bir durumun söz konusu olduğu vurgulanıyor. Bu alıntı, medyanın demokratik işleyişe katkı sağlama potansiyeliyle ilgili eleştirel bir perspektif sunmaktadır. (Yılmaz, Akınhay 2012. S.2-3)

Geleneksel medya ile demokrasi arasındaki ilişki çok önemlidir ve birbirine bağlıdır. Gazeteler, televizyon ve radyo dahil olmak üzere geleneksel medya, bilgi sağlamada, kamusal söylemi kolaylaştırmada ve iktidardakileri sorumlu tutmada önemli bir rol oynar. İşte ilişkilerinin bazı önemli yönleri:

Halkı Bilgilendirmek: Geleneksel medya, halk için birincil haber ve bilgi kaynağı olarak hizmet eder. Politika, hükümet politikaları ve sosyal konular dahil olmak üzere çok çeşitli konularda doğru, güvenilir ve kapsamlı raporlama sağlama sorumluluğuna sahiptirler. Bilgili vatandaşlar, iyi bilgilendirilmiş kararlar verebildikleri ve sivil hayata etkin bir şekilde katılabildikleri için işleyen bir demokrasi için gereklidir.

Bekçi Köpeği İşlevi: Geleneksel medya, hükümet yetkililerinin, kamu kurumlarının ve diğer güçlü kuruluşların eylemlerini izleyerek bekçi köpeği görevi görür. Kamu yararı, yolsuzluğun açığa çıkarılması, gücün kötüye kullanılması ve diğer yanlışları araştırır ve rapor ederler. Medyanın bu rolü, iktidardakileri sorumlu tutmak, şeffaflığı sağlamak ve iyi yönetişimi teşvik etmek için hayati öneme sahiptir.

Kamusal Tartışma ve Söylem: Geleneksel medya, kamusal tartışma ve fikir alışverişi için bir platform sağlar. Başyazılar, fikir yazıları ve talk şovlar aracılığıyla toplumdaki ses ve bakış açılarının çeşitliliğine katkıda bulunurlar. Sağlam kamusal söylem, farklı görüşlerin ifade edilmesine, hakim fikirlere meydan okunmasına ve bilinçli kamuoyunun oluşturulmasına izin veren demokrasinin temel taşıdır.

Sivil Katılımı Kolaylaştırmak: Geleneksel medya, seçimler, siyasi kampanyalar ve halkla ilişkiler hakkında bilgi vererek sivil katılımı teşvik edebilir. Vatandaşları hakları, sorumlulukları ve katılım fırsatları hakkında bilgilendirirler. Geleneksel medya, siyasi tartışmaları, aday profillerini ve politika konularını ele alarak bireyleri bilinçli seçimler yapma, demokratik süreçlere katılma ve halkın karar vermesine katkıda bulunma konusunda güçlendirir.

Medya Özgürlüğü ve Bağımsızlığı: Medya özgürlüğü demokrasinin hayati bir unsurudur. Geleneksel medya, hükümet kontrolünden, siyasi müdahaleden ve güçlü çıkarların aşırı etkisinden bağımsız olmalıdır. Eleştirel rapor verme, tartışmalı konuları araştırma ve iktidarı kontrol etme özgürlüğüne sahip olmalıdırlar. Medya çoğulculuğu, çeşitliliği ve sansürün olmaması, sağlıklı bir demokratik medya ortamı için çok önemlidir.

Geleneksel medya ile demokrasi arasındaki ilişkinin zorluklarla karşılaşabileceğini ve medya sahipliği yoğunlaşması, siyasi önyargılar, ticari baskılar ve dijital medyanın yükselişi gibi çeşitli faktörlerden etkilenebileceğini belirtmek önemlidir. Bununla birlikte, geleneksel medya demokratik işlevlerini etkin bir şekilde yerine getirdiğinde, bilinçli bir vatandaşlığa, halkın hesap verebilirliğine ve demokratik süreçlerin canlılığına katkıda bulunurlar.

1.4 Kamusal Alanda İletişim Pratikleri

Kamusal alandaki iletişim uygulamaları, bireylerin ve grupların kamusal söylemde bulunma, görüşlerini ifade etme ve bir bütün olarak toplumu ilgilendiren tartışmalara katılma biçimlerini

ifade eder. Bu uygulamalar demokratik toplumların işleyişi ve farklı bakış açılarının değiş tokuşu için gereklidir. İfade Özgürlüğü: Kamusal alan, ifade özgürlüğü ilkesiyle gelişir ve bireylerin düşüncelerini, fikirlerini ve fikirlerini sansür veya intikam korkusu olmadan ifade etmelerine olanak tanır. Bu uygulama, farklı bakış açılarının ve eleştirel seslerin duyulmasını sağlar.

Kamusal tartışmalar, çeşitli sosyal, politik ve kültürel konularda argüman ve karşı argümanların değişimini içerir. Bu tartışmalar genellikle halka açık forumlarda, medya platformlarında veya farklı bakış açılarına sahip bireylerin gerekçeli tartışmalara katıldığı organize etkinliklerde gerçekleşir. Halka açık toplantılar ve belediye binaları, topluluk üyelerine yerel veya ulusal sorunları bir araya getirmeleri ve tartışmaları için fırsatlar sunar. Bu toplantılar vatandaşlar, toplum liderleri ve politika yapıcılar arasında doğrudan etkileşime izin vererek diyalogu ve bakış açılarının paylaşılmasını kolaylaştırır.

Medya, bilgi, analiz ve kamusal söylem için bir platform sağlayarak kamusal alanda çok önemli bir rol oynar. Araştırmacı gazetecilik, olgu denetimi ve bir dizi bakış açısı sağlama gibi gazetecilik uygulamaları, halkın sorunları anlamasına katkıda bulunur ve bilinçli tartışmaları kolaylaştırır. Baudrillard'a göre, kitle iletişim araçlarının gerçek işlevi, dünyayı orijinal, eşsiz ve olaylarla dolu bir karakterden ziyade, birbirine benzer, anlamlarını birbirlerine referansla oluşturan bir araç evrenine dönüştürmektir. İletişim araçları, birbirlerinin içeriği haline gelirler ve bu durum, tüketim toplumunun totaliter bir "ileti"si olarak adlandırılır. Baudrillard'ın görüşüne göre, iletişim araçları gerçekliği değil, gerçekliği taklit eden bir simülasyonu sunar. Bu simülasyon, tüketim toplumunun belirli bir ideolojik düzenini yansıtarak, bireylerin gerçeklik algısını etkiler ve onları pasif tüketicilere dönüştürür. Baudrillard, iletişim araçlarının nötr hale gelerek birbirlerini taklit ettiğini ve bu şekilde gerçekliği boşalttığını savunur. (Baudrillard, 2010. S. 155)

Sosyal Medya ve Çevrimiçi Platformlar: Dijital teknolojilerin yükselişiyle birlikte sosyal medya ve çevrimiçi platformlar kamusal iletişim için önemli alanlar haline geldi. Bu platformlar, bireylerin fikirlerini ifade etmelerine, tartışmalara katılmalarına ve küresel ölçekte bilgi paylaşmalarına olanak tanır. Bununla birlikte, bu alanlardaki bilgilerin güvenilirliğini ve güvenilirliğini eleştirel olarak değerlendirmek esastır.

Sivil Toplum Örgütleri: Savunuculuk grupları, sivil toplum örgütleri (STK'lar) ve taban hareketleri gibi sivil toplum örgütleri, farkındalık yaratmak, desteği harekete geçirmek ve belirli nedenleri veya sosyal değişimi savunmak için kamusal alana aktif olarak katılırlar. Önemli konulara dikkat çekmek için kampanyalar, halka açık gösteriler ve kamuya açık açıklamalar dahil olmak üzere çeşitli iletişim uygulamalarını kullanırlar.

Kamuoyu yoklaması, anketler ve anketler yoluyla insanların tutumları, inançları ve tercihleri hakkında veri toplanmasını içerir. Bu anketler kamuoyu duyarlılığı hakkında fikir verir ve kamuoyu tartışmalarını ve karar alma süreçlerini şekillendirebilir. Kamusal alandaki bu iletişim uygulamalarının farklı toplumlar, kültürler ve politik bağlamlar arasında değişebileceğine dikkat etmek önemlidir. Kamusal söylemin kalitesi ve kapsayıcılığı, medya özgürlüğü, bilgiye erişim, çeşitli bakış açılarına saygı ve vatandaşların aktif katılımı gibi faktörlere bağlıdır.

Habermas'a göre, modernlik araçsal düşüncenin büyümesini bozmak için güç potansiyelini kullanır. Modernlik, farklı alanların ortaya çıkmasıyla birlikte insanların "Evet-Hayır" konumları almasını sağlar. Böylece herhangi bir kişi, fiili güç ilişkilerinin meşruiyetini, egemen fikirlerin haklılaştırılıp haklılaştırılmayacağını tartışabilir. Habermas'ın "Aydınlanmanın Diyalektiği" adlı eserinde, mitin ve aydınlanmanın birleşmesinin, fiili güç, dogma ve kolektif olan bir taraf ile tartışma ve bireysel olan diğer taraf arasındaki geçişi zayıflattığını ifade eder. Bu bağlamda, modernlik sürecinde tartışma ve bireysel düşünceye vurgu yaparak, fiili gücün ve dogmaların etkisini azaltmanın önemli olduğunu belirtir. Bu alıntıda, Habermas'ın modernliğin güç ilişkilerini sorgulama ve bireysel düşünceye önem verme potansiyeline vurgu yaptığı görülmektedir. (Bağce, 2019. S.171)

Postmodernizm ve bireyci düşüncenin kitle iletişimi üzerinde önemli bir etkisi olmuş, uygulamalarını, içeriğini ve alımını şekillendirmiştir. İşte bu felsefelerin kitle iletişimine yansımalarının bazı faktörleri bulunmaktadır. Parçalanma ve çoğulculuk: Postmodernizm, birleşik, nesnel bir gerçek kavramına meydan okur ve çoklu bakış açıları ve yorumlar fikrini kucaklar. Kitle iletişiminde bu, medya içeriğinin parçalanmasına ve çeşitli seslerin ve bakış açılarının çoğalmasına yansır. Geleneksel medya kapıcılarına, bireylerin kendi içeriklerini oluşturmalarına ve paylaşmalarına olanak tanıyan sosyal medya ve çevrimiçi platformların yükselişiyle meydan okundu. Meta-anlatıların yapısökümü: Postmodernizm, dünya anlayışımızı şekillendiren büyük anlatılar veya kapsayıcı açıklamaları sorgular. Kitle iletişiminde bu, baskın anlatıların yapısökümünde ve alternatif anlatıların, alt kültürlerin ve karşı söylemlerin araştırılmasında görülür. Medya kuruluşları ve içerik oluşturucular genellikle yerleşik anlatılara meydan okur ve güç yapılarının ve ideolojilerin eleştirel analizine katılırlar.

Öznelliğe ve kişisel deneyime vurgu: Bireyci düşünce, kişisel özerkliğe, öznel deneyimlere ve bireysel ajansa önem verir. Kitle iletişiminde bu, bireysel bakış açılarına, kişisel anlatılara ve kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğe yapılan vurguya yansır. Sosyal medya platformları, bireylere kendilerini ifade etme, deneyimlerini paylaşma ve kamusal söylemlere katılma araçları

sağlamıştır. Otoriteye ve medya kurumlarına karşı şüphecilik: Postmodernizm ve bireyci düşünce otoriteye karşı eleştirel bir duruş geliştirir ve geleneksel bilgi ve güç kaynaklarını sorgular. Kitle iletişiminde bu şüphecilik, alternatif medya kuruluşlarının, gerçekleri kontrol eden girişimlerin ve vatandaş gazeteciliğinin yükselişinde belirgindir. Geleneksel medya kurumlarının güvenilirliğine meydan okundu ve izleyicilerin medya mesajlarının gerçekliğini ve önyargısını sorgulama olasılıkları daha yüksek.

Melezlik ve metinlerarasılık: Postmodernizm, melezliği, metinlerarasılığı ve farklı tarzların, türlerin ve medya biçimlerinin karıştırılmasını kutlar. Kitle iletişiminde bu, multimedya hikaye anlatımı, platformlar arası içerik ve etkileşimli deneyimler gibi çeşitli medya formatlarının harmanlanmasına yansır. Medya metinleri genellikle diğer metinlerden referans alır ve ödünç alır, anlam katmanları oluşturur ve izleyici katılımını davet eder.

Postmodernizm ve bireyci düşüncenin kitle iletişimi üzerindeki etkisinin karmaşık ve çok yönlü olduğunu ve farklı akademisyen ve uygulayıcıların bu felsefeleri farklı şekillerde yorumlayıp uygulayabileceğini belirtmek önemlidir. Ek olarak, teknolojik gelişmeler, ekonomik düşünceler ve kültürel değişimler gibi diğer faktörler de çağdaş toplumdaki kitle iletişimi uygulamalarının şekillenmesinde rol oynamaktadır.

Özbek; medya çeşitlerinin toplumsal deneyim ve kültürel temsiliyet üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bu bağlamda, medyanın kültürel temsil düzeyinde eşit katılım ve özgür ifade ilkesine ne şekilde katkı sağladığına ve inşaat karşıtlığı ilkesi çerçevesinde nasıl değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Kolektif Tecrübe Üretimi, Farklı medya türleri, kolektif deneyimlerin üretimine katkıda bulunabilir. Medya, olayları, düşünceleri, duyguları ve deneyimleri paylaşma aracı olarak hizmet eder. Bu, toplumun genelinde farklı deneyimlerin anlaşılmasını ve paylaşılmasını sağlayabilir. Kültürel Temsil ve Eşit Katılım: Medya, farklı kültürleri, kimlikleri ve görüşleri temsil etme gücüne sahiptir. Eşit katılım ilkesine uygun bir şekilde, medyanın çeşitli grupların sesini duyurmasına, görünürlüğünü artırmasına ve kültürel çeşitliliği yansıtmaya olanak sağlaması önemlidir. Özgür Söylem ve İnşaat Karşıtlığı: Özgür ifade ilkesi, medyanın bireylerin farklı görüşlerini ifade etme özgürlüğünü desteklemesi gerektiğini belirtir. Ancak, inşaat karşıtlığı ilkesi kapsamında, medya içeriği toplumsal normları, değerleri veya insan haklarını ihlal edecek şekillerde olmamalıdır. Medya içeriğinin yıkıcı veya ayırıştırıcı olması yerine, toplumun birliğini ve anlayışını güçlendirmesi gerekmektedir. Tecrübe Yüklülüğü ve Sahici İletişim: Medyanın tecrübe yüklülüğü, bireylerin gerçek yaşam deneyimlerini ve duygularını anlatma kabiliyetini artırabilir. Bu, medya içeriğinin daha kişisel ve insana dokunan hale

gelmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, sahici konuşma, paylaşım ve eleştirel tartışma alanının kamusal bir şekilde teşvik edilmesi, toplumun bilgi alışverişi ve anlayışını zenginleştirebilir. Sonuç olarak, medya, toplumsal deneyimlerin anlatılması, paylaşılması ve anlaşılmasında önemli bir rol oynar. Medyanın eşitlik, özgürlük, kültürel temsil ve sahici iletişim ilkelerini desteklemesi, toplumsal birlik, anlayış ve gelişmeyi teşvik etmeye yardımcı olabilir. (Özbek, 2015. S.607)

2. BÖLÜM İLETİŞİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİ VE CLUBHOUSE

2.1 İletişimi Demokratikleştiren Bir Mecra Olarak Clubhouse

Clubhouse, kullanıcıların sesli sohbet odalarına katılmasına izin veren bir sosyal ağ uygulamasıdır. 2020'de piyasaya sürüldü ve özellikle teknoloji ve başlangıç toplulukları arasında hızla popülerlik kazandı. Uygulama, kullanıcıların çeşitli konularda canlı sohbetleri, röportajları ve tartışmaları dinleyebilecekleri veya sorular sorarak ve fikirlerini paylaşarak katılabilecekleri sanal odalara katılmalarına olanak tanır. Uygulama şu anda yalnızca iOS cihazlarda kullanılabilir ve katılmak için davetiye gerektirir.

COVID-19 salgını sırasında Clubhouse popüleritesi, zamanlamaya benzersiz yaklaşımı ve küresel sağlık krizinin getirdiği değişen sosyal dinamikler dahil olmak üzere çeşitli faktörlere bağlanabilir. Clubhouse'un ilginç özellikleri ile zamanlama arasındaki ilişkiyi şöyle yorumlanabilir:

Artan sanal etkileşimler: Pandemi nedeniyle sosyal mesafe önlemlerinin uygulanması ve yüz yüze toplantılara getirilen kısıtlamalarla insanlar bağlantı kurmak ve sosyalleşmek için alternatif yollar aradılar. Clubhouse'un gerçek zamanlı sesli konuşmaları, fiziksel izolasyon döneminde sosyal bağlantı ihtiyacını karşılayarak, yüz yüze etkileşim deneyimini simüle eden bir yakınlık ve etkileşim duygusu sağladı.

Esnek zamanlama ve erişilebilirlik: Clubhouse'un eşzamansız yapısı, kullanıcıların saat dilimlerinden veya çalışma programlarından bağımsız olarak konuşmalara istedikleri zaman katılmalarına izin verdi. Bu esneklik, insanların rutinlerinin ve bulunabilirliğinin bozulduğu pandemi sırasında özellikle değerliydi. Kullanıcılar, boş zamanları olduğunda odalara katılabilir, dinleyebilir veya tartışmalara katılabilir ve benzersiz programlarına uyan sosyalleşme fırsatı sağlayabilir.

Kaçma ve dikkat dağınıklığı: Pandemi, kaygı, stres ve bilgi aşırı yüklenmesi gibi önemli zorluklar doğurdu. Clubhouse, bireylerin kendilerini ilgi çekici sohbetlere kaptırıp üzücü haber döngüsünden geçici olarak kaçabilecekleri bir platform sundu. Bu dikkat dağıtıcı faktör, uygulamanın benzer düşünen bireyleri bir araya getirme yeteneği ile birleştiğinde, birçoğunun teselli ve saptırma aradığı bir dönemde popüleritesine katkıda bulundu.

Ağ oluşturma ve mesleki fırsatlar: Fiziksel ağ oluşturma etkinlikleri ve konferansları iptal edildikçe veya çevrimiçi hale getirildikçe, Clubhouse profesyonellere sanal olarak ağ kurmaları,

işbirliği yapmaları ve bilgi paylaşımları için bir alan sağladı. Pandemi sırasında Clubhouse'un yükselişinin zamanlaması, uzaktan ağ oluşturma fırsatlarına olan talebin artmasıyla aynı zamana denk geldi. Çeşitli sektörlerdeki profesyoneller, uygulamanın odalarındaki meslektaşları, uzmanları ve potansiyel ortak çalışanlarla bağlantı kurmada değer gördü. Pandeminin zamanlaması Clubhouse'un popülaritesinde rol oynamış olsa da, ağızdan ağıza pazarlama, medyanın ilgisi ve uygulamanın ses tabanlı formatının yeniliği gibi diğer faktörlerin de başarısına katkıda bulunduğunu belirtmekte fayda var. Uygulamanın zamanlama ile ilişkisi, COVID-19'un yarattığı benzersiz koşullardan etkilendi, ancak durum değiştiğinde ve yeni sosyal dinamikler ortaya çıktıkça devam eden popülaritesi ve kullanım kalıpları gelişebilir.

Kuruluşundan bu yana, Clubhouse uygulaması, özelliklerini geliştirmek, kullanıcı geri bildirimlerini ele almak ve gelişen ihtiyaçlara uyum sağlamak için çeşitli değişiklik ve güncellemelerden geçmiştir. Bazı önemli değişiklikler şunları içerir: Platform Genişletme: Başlangıçta Clubhouse yalnızca iOS cihazları için mevcuttu. Ancak Mayıs 2021'de Clubhouse, uygulamanın bir Android sürümünü yayınladı ve kullanıcı tabanını dünya çapındaki Android kullanıcılarını içerecek şekilde genişletti.

Kullanıcı Arayüzü İyileştirmeleri: Uygulama, kullanılabilirliği artırmak ve genel kullanıcı deneyimini geliştirmek için çeşitli kullanıcı arayüzü güncellemelerinden geçmiştir. Bu güncellemeler gezinme, oda bulma ve profil ayarlarında yapılan değişiklikleri içerir. Kulüplerin Tanıtımı: Clubhouse, belirli konulara veya ilgi alanlarına odaklanan üye temelli topluluklar olan Kulüp kavramını tanıttı. Kullanıcılar kulüplere katılabilir, tartışmalara katılabilir ve seçtikleri kulüplerden güncellemeler alabilir. Etkinlik Oluşturma ve Planlama: Daha iyi organizasyon ve planlamayı kolaylaştırmak için Clubhouse, uygulama içindeki etkinlikleri planlama ve tanıtma yeteneğini tanıttı. Bu özellik, kullanıcıların panel tartışmaları, Soru-Cevap oturumları veya sunumlar gibi etkinlikler oluşturmalarına ve yönetmesine olanak tanır. Para Kazanma Özellikleri: Clubhouse, içerik oluşturucuların içeriklerinden gelir elde etmelerini sağlamak için para kazanma özelliklerini tanıttı. Bu, kullanıcıların içerik oluşturuculara doğrudan ödeme gönderebilecekleri Clubhouse Ödemelerinin getirilmesini ve içerik oluşturucu para kazanma programlarının uygulanmasını içerir.

Diğer Platformlarla Entegrasyon: Clubhouse, erişimini ve işlevselliğini genişletmek için diğer platformlarla entegrasyonu araştırdı. Örneğin Clubhouse, Twitter ve Instagram hesaplarını birbirine bağlama özelliğini sunarak kullanıcıların Clubhouse profillerini bu platformlarda paylaşmalarına olanak tanıdı. Gizlilik ve Denetleme Geliştirmeleri: Kullanıcı tabanı büyüdükçe

Clubhouse, güvenli ve saygılı bir ortam sağlamak için çeşitli gizlilik ve denetleme özellikleri uyguladı. Bu, kullanıcıları bildirme ve engelleme araçlarının yanı sıra yanlış bilgilendirme ve kötü niyetli davranışlarla mücadele çabalarını içerir. Deneysel Özellikler: Clubhouse ayrıca kullanıcıları meşgul etmek için yeni özellikler ve formatlar denedi. Bunlar, kullanıcıların odalarda özel konuşmalar yapabileceği Arka Kanal ve daha sürükleyici bir ses deneyimi için uzamsal ses geliştirmeleri gibi özellikleri içerir.

Clubhouse'un gelişiminin devam ettiğini ve uygulamanın kullanıcı geri bildirimlerine, teknolojik gelişmelere ve sosyal medya ve ses tabanlı iletişimde ortaya çıkan eğilimlere dayalı olarak gelişmeye devam ettiğini belirtmek önemlidir.

Twitter Spaces ve Facebook Live Audio Rooms gibi platformlar, Clubhouse'a benzer özellikler sunarak kullanıcıların canlı sesli sohbetlere katılmasına, tartışmalara ev sahipliği yapmasına ve gerçek zamanlı etkileşimlere katılmasına olanak tanır.

Spotify, Apple Podcast'ler ve Google Podcast'ler gibi Podcasting platformları da ses içeriğine odaklanma açısından Clubhouse ile benzerlikleri paylaşıyor. Podcast'ler tipik olarak önceden kaydedilmiş ve canlı olmasa da, benzer bir ses tabanlı tartışma ve hikaye anlatımı biçimi sunarlar.

Reddit ve Discord gibi platformlar, kullanıcılara ortak ilgi alanlarına dayalı topluluklara veya alt dizinlere katılma olanağı sağlar. Bu platformlar, öncelikle sesli etkileşimlere odaklanmasalar da, metin tabanlı tartışmalara, bilgi paylaşımına ve benzer düşünen bireylerle etkileşime girmeye izin verir.

Başlangıçta Clubhouse, Gmail ve Facebook gibi platformların ilk sürümlerinin nasıl çalıştığına benzer şekilde yalnızca davete dayalı olarak çalışıyordu. Bu münhasırlık, bu platformların erken aşamalarında vızıltı ve talep yaratma biçimine benzer bir merak ve katılma arzusu yarattı.

LinkedIn ve profesyonel ağ platformları, profesyonelleri, endüstri uzmanlarını ve düşünce liderlerini birbirine bağlamaya odaklanmaları açısından Clubhouse ile karşılaştırılabilir. Bu platformlar, kullanıcıların kendi sektörlerinde profesyonel tartışmalara katılmalarına, içgörülerini paylaşmalarına ve ağ kurmalarına olanak tanır.

Clubhouse ile diğer platformlar arasında benzerlikler olsa da, her platformun kendine özgü özellikleri, kullanıcı tabanı ve topluluk dinamikleri olduğunu unutmamak önemlidir. Clubhouse'un ses temelli canlı sohbetlere verdiği önem ve yalnızca davetli modeli, sosyal medya ortamındaki farklılığına katkıda bulundu.

Clubhouse, COVID-19 pandemisi sırasında ortaya çıkan bir sosyal ağ uygulaması olarak öne çıkmıştır. Pandemi kısıtlamaları nedeniyle insanlar evlerine kapanmışken, Clubhouse onlara kendilerini ifade etme ve etkileşim kurma imkanı sunmuştur. Clubhouse, sesli sohbetler aracılığıyla gerçek zamanlı iletişimi sağlayarak kullanıcılarına yeni bir sosyal ağ deneyimi sunmaktadır. Clubhouse'un özellikleri arasında sesli sohbetlerin gerçek zamanlı olarak yapılması ve bu süreçlerin kaydedilmemesi yer almaktadır. Bu sayede Clubhouse, kullanıcılarına yüz yüze iletişim deneyimini sunabilmektedir. Diğer platformlar olan Zoom, Microsoft Teams ve Google Meet gibi uygulamalar da sosyal ağ yapıları oluşturabilmektedir, ancak bu platformlar genellikle resmi ve iş amaçlı kullanıma yöneliktir. Örneğin, bu platformlarda görüntülü iletişim yapmak ve belirli bir giyim tarzına uymak gibi kurallar bulunmaktadır. Clubhouse ise kullanıcılarına daha rahat bir ortamda amaçsız sohbet etme esnekliği sunar. Kullanıcılar, ekranlarına bakmadan, kamera karşısında olmadan ve belirli davranış kurallarına uymadan sohbetlere katılabilirler. Bu nedenle Clubhouse, diğer platformlardan farklı bir deneyim sunarak insanların sosyal etkileşimlerini sürdürebilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Clubhouse'un popülerliği, insanların pandemi sürecinde sosyal bağlantılarını sürdürme ihtiyacıyla ve geleneksel sosyal medya platformlarının sınırlamalarıyla ilişkilendirilebilir. Sesli sohbetlerin gerçek zamanlı olması ve kaydedilmemesi, kullanıcılara daha samimi ve spontane bir iletişim deneyimi sunmaktadır. Ancak, Clubhouse'un kullanıcı verileri ve gizlilik politikaları gibi konular da tartışmalara neden olmuştur, çünkü herhangi bir platformda olduğu gibi kullanıcıların verilerinin güvenliği önemlidir. (Ceyhan, Akalın, 2021. S.145)

Clubhouse, insanların ya pasif olarak ya da aktif olarak dinlemelerini sağlayan canlı bir ses uygulamasıdır. büyük çoğunluğu kaydedilmemiş olan odalarda canlı tartışmalara katılmak. Ne zaman oda biter, o konuşma sonsuza kadar gider. Bu bir benzersizlik ve kıtlık yaratır konuşmaya. Orada değilseniz, kaçırdınız. Clubhouse'u farklı kılan, mono-medya yaklaşımıdır. Sadece Seslidir. Yapmayacaksın konuşmaların yazılı dökümlerini görme, yazılı yorumları veya özel sohbeti görme mesajlar mevcut. Sen sadece kulaklarını ve sesini kullan. Bir odaya girdiğinde, aktif konuşmaların sesleriyle sarılırsınız. eğer yükseltirsen elinizle, tartışmaya katılmak için sahneye çağrılabilirsiniz. Aynı şekilde, kendi odalarınızı veya kulüplerinizi kolayca oluşturabilir ve benzer ilgi alanlarına sahip insanlarla bir tartışma başlatabilirsiniz.

Yeni medyada iletişimin demokratikleşmesi, modern toplum üzerinde derin etkisi olan bir olgudur. Sosyal medya gibi yeni teknolojilerin ortaya çıkması, insanların iletişim kurma, bilgi paylaşma ve birbirleriyle etkileşim kurma şeklini değiştirdi. Bu çalışmada, yeni medyada iletişimin demokratikleşmesi kavramını, önemini ve beraberinde gelen zorlukları incelenecektir. Yeni medyada iletişimin demokratikleşmesi, geleneksel iletişim engellerinin yıkılması ve daha açık ve erişilebilir bir sistemin oluşturulması anlamına gelir. Bireylerin araçlara veya kapı bekçilerine ihtiyaç duymadan küresel ölçekte birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlar. Bu, sosyal statüleri, geçmişleri veya eğitimleri ne olursa olsun herkesin söz sahibi olduğu daha çeşitli ve kapsayıcı bir platformla sonuçlandı.

Yeni medyada iletişimin demokratikleşmesinin en önemli etkilerinden biri, bireylerin küresel ölçekte içerik oluşturma ve paylaşma becerisidir. Facebook, Instagram ve Twitter gibi sosyal medya platformları, bireylerin kendilerini ifade etmeleri ve görüşlerini küresel bir kitle ile paylaşmaları için bir platform sağlamıştır. Bu, insanların kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ve kamusal söylemlere katılabilecekleri bir toplumun yaratılmasıyla sonuçlandı.

Yeni medyada iletişimin demokratikleşmesinin bir diğer önemli etkisi, bireylerin sosyal ve politik değişim için örgütlenme ve seferber olma yetenekleridir. Sosyal medya, dünya çapında protestoların, mitinglerin ve sosyal hareketlerin düzenlenmesinde etkili olmuştur. Ayrıca marjinal grupların sorunları hakkında farkındalık yaratmaları ve haklarını savunmaları için bir platform sağlamıştır.

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, cemaat kavramının dönüşüm geçirmesine ve yeni bir yapılanma şekline evrilmesine yol açmıştır. Geleneksel cemaat yapılanmalarında da değişim yaşanmış ve teknolojinin etkisiyle yeni özellikler ortaya çıkmıştır. Bu yeni yapılanma sanal cemaat olarak adlandırılmaktadır. Sanal cemaat kavramı, Amerikalı gazeteci Howard Rheingold'un 1987 yılında yazdığı bir makalede ortaya atılmıştır. Rheingold, sanal cemaatleri yüz yüze iletişim kuramayan bireylerden oluşan topluluklar olarak tanımlamaktadır. Sanal cemaatler, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya gelen insanlardan oluşur. İnternet, sosyal medya platformları, çevrimiçi forumlar ve diğer dijital iletişim araçları sayesinde insanlar benzer ilgi alanlarına sahip oldukları gruplarla etkileşimde bulunabilir, bilgi paylaşabilir ve ortak amaçlar etrafında birleşebilirler. Sanal cemaatler, coğrafi sınırlamaları aşarak farklı bölgelerden insanları bir araya getirir. İnsanlar, benzer ilgi alanlarına sahip oldukları veya belirli bir konu etrafında bir araya geldikleri sanal topluluklarda etkileşimde bulunabilirler. Bu topluluklar, insanlara destek, bilgi paylaşımı, dayanışma ve ortak projeler yürütme gibi fırsatlar

sunar. Sanal cemaatlerin ortaya çıkması, iletişim ve etkileşim biçimlerinde büyük bir değişimi beraberinde getirmiştir. İnsanlar artık fiziksel olarak bir araya gelmeleri gerekmeksizin, herhangi bir coğrafi sınırlama olmadan ortak ilgi alanları etrafında bağlantı kurabilmektedirler. Bu durum, insanların sosyal bağlarını güçlendirmesine ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmasına olanak sağlamaktadır. Ancak, sanal cemaatlerin de bazı zorlukları ve riskleri bulunmaktadır. Gerçek dünyadaki cemaatlerde olduğu gibi, sanal cemaatlerde de yanlış bilgi, yalan haberler, siber zorbalık gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Ayrıca, sanal ortamda kurulan bağlantıların fiziksel bağlantılara kıyasla daha zayıf olduğu düşünülebilir. Sonuç olarak, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sanal cemaatlerin ortaya çıkmasına ve geleneksel cemaat yapılanmalarının dönüşüm geçirmesine yol açmıştır. Sanal cemaatler, insanlara yeni iletişim ve etkileşim imkanları sunarken, aynı zamanda bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. (Akt: Baydili, Batur 2022: 38Curley.2010:96)

Sanal topluluklar, ortak ilgi alanları, coğrafi konum ve sosyal bağlantılar dahil olmak üzere çeşitli mekanizmalar aracılığıyla oluşturulur. Sanal toplulukların oluşabileceği bazı yollar şunlardır: Paylaşılan ilgi alanları: Benzer ilgi alanlarına sahip kişiler, sanal topluluklar oluşturmak için çevrimiçi olarak bir araya gelebilir. Bu topluluklar, belirli bir hobiden, belirli bir mesleğe veya sektöre, siyasi veya sosyal bir amaca kadar her şeye dayanabilir. Coğrafi konum: Sanal topluluklar, insanların yaşadığı yere göre de oluşabilir. Literatürde sanal cemaatlerle ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır. Robins'e göre, sanal cemaatler, insanların internet üzerinden kamusal tartışmalar için bir araya geldiği toplumsal gruplardır. Bu tanıma göre, sanal cemaatlerde bireyler insani duygularıyla birlikte etkileşimde bulunur. Van Dijk, sanal cemaatleri bir araya gelmesi mümkün olmayan insanların etkileşim içinde olduğu sosyal örgütlenme biçimi olarak tanımlar. Bu tanıma göre, sanal cemaatlerin üyeleri fiziksel olarak bir araya gelmeseler de iletişim ve etkileşim içindedir. Castells, sanal cemaatleri sosyal bir yapı olarak görür. Bu tanıma göre, sanal cemaatler toplumun bir parçasıdır ve sosyal ilişkilerin bir yansımasıdır. Lorne, sanal cemaatlerin belirli şartları karşılayan topluluklar olduğunu savunur. Bu şartlar arasında sürekli etkileşim, sabit kullanıcı adları, sosyal kontrol ve açık alanlarda faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi gibi faktörler bulunur. Hesse, sanal cemaatleri coğrafi sınırlamalardan bağımsız olarak enformasyona ulaşmak amacıyla oluşturulan topluluklar olarak tanımlar. Bu tanıma göre, iletişim ve etkileşim teknolojik araçlar üzerinden gerçekleşir. Bu tanımların her biri sanal cemaatlerin farklı yönlerine odaklanır ve farklı açılardan yaklaşır. Sanal cemaatlerin karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve farklı disiplinlerde çeşitli tanımlamaların bulunduğunu görülmektedir.

(Akt: Baydili, Batur 2022: 38Curley.2010:96) Örneğin, aynı şehirde veya bölgede yaşayan kişiler, yerel sorunları veya olayları tartışmak için çevrimiçi olarak bir araya gelebilir. Sosyal bağlantılar: Çevrimiçi topluluklar, önceden var olan sosyal bağlantılara dayalı olarak da oluşturulabilir. Bu, bağlantıda kalmak ve çevrimiçi bilgi paylaşmak isteyen arkadaş grupları, aile üyeleri veya meslektaşları içerebilir. Çevrimiçi platformlar: Son olarak, sosyal medya, tartışma forumları ve sohbet odaları gibi çevrimiçi platformların kullanılmasıyla sanal topluluklar oluşturulabilir. Bu platformlar, insanların bir araya gelmesi, bilgi paylaşması ve belirli bir konu veya ilgi alanı hakkında tartışmalara katılması için bir alan sağlar.

2.2 Geleneksel Medya ve Clubhouse

Clubhouse, gerçek zamanlı olarak canlı sesli konuşmalar ve tartışmalar sunan nispeten yeni bir sosyal medya platformudur. Kullanıcıların çeşitli konulardaki tartışmalara katılmak için sanal odalar oluşturmalarına veya bunlara katılmasına olanak tanır. Geleneksel medya bağlamında, Kulüp Evi bir etkileşimli medya biçimi olarak düşünülebilir. Televizyon, radyo veya basılı medya gibi geleneksel medya kanallarından daha kişiselleştirilmiş ve ilgi çekici bir deneyim sunar. Ancak, bu geleneksel medya kanallarına kıyasla erişim açısından hala nispeten sınırlıdır. İletişim düzeyi açısından Clubhouse, geleneksel medyaya göre daha doğrudan ve anında bir iletişim biçimi sunar. Kullanıcılar canlı tartışmalara katılabilir ve diğer katılımcılarla gerçek zamanlı olarak etkileşime geçebilir, bu da bir topluluk ve bağlantı duygusu yaratır. Bu, iletişimin genellikle tek yönlü olduğu ve aynı düzeyde etkileşim sunmadığı geleneksel medya kanallarından farklıdır. Bununla birlikte, Clubhouse'un nispeten yeni bir platform olduğunu ve iletişim üzerindeki etkisinin hala gelişmekte olduğunu belirtmekte fayda var. Nasıl gelişmeye devam edeceği ve gelecekte daha geniş medya ortamına nasıl entegre edileceği henüz belli değil.

Clubhouse, ses tabanlı formatı ve canlı tartışmalara katılma yeteneği açısından radyo ile bazı benzerlikleri paylaşırken, Clubhouse'u etkileşimli bir radyo olarak tanımlamak doğru değildir. Clubhouse, kullanıcıların gerçek zamanlı sesli konuşmalara katılmalarını, odalar oluşturmalarını ve çeşitli konulardaki tartışmalara katılmalarını sağlayan bir sosyal medya platformudur. Geleneksel radyodan birkaç önemli açıdan farklıdır. Kullanıcı Katılımı: Kulüp Binası, kullanıcıların konuşarak, soru sorarak ve sohbe katkıda bulunarak tartışmalara aktif olarak katılmalarını sağlar. Buna karşılık, geleneksel radyo, dinleyicilerin içeriği yalnızca pasif olarak tüketebilecekleri tek yönlü bir iletişim aracıdır. Gerçek Zamanlı Etkileşim: Clubhouse, kullanıcılar arasında gerçek zamanlı etkileşim sunar. Katılımcılar canlı tartışmalara katılabilir, bakış açılarını paylaşabilir ve odadaki diğer kullanıcılarla ileri geri sohbet edebilir. Radyo ise tipik olarak

önceden kaydedilmiş içeriği veya dinleyicilerle anında etkileşime izin vermeyen zamanlanmış programları içerir. Erişilebilirlik ve Dağıtım: Clubhouse, kullanıcıların akıllı telefonlarına indirebilecekleri ve küresel bir topluluğa erişim sağlayan bir uygulama aracılığıyla çalışır. Geleneksel radyo ise yayın frekanslarına dayanır ve uyum sağlamak için özel ekipman gerektirir.

Clubhouse, kullanıcıların kendi odalarını oluşturmalarına, tartışmalara ev sahipliği yapmalarına ve ilgi alanlarına göre konuları küratörlüğünü yapmalarına olanak tanır. Buna karşılık, radyo içeriği tipik olarak profesyonel yayıncılar ve istasyonlar tarafından küratörlüğünü yapar ve üretilir. İsteğe Bağlı ve Canlı Dinleme: Clubhouse canlı sohbetlere odaklanırken, kullanıcılar önceki tartışmaların kayıtlarına da erişebilir. Bu, geleneksel radyonun sunamayacağı bir düzeyde isteğe bağlı dinleme sağlar.

Clubhouse, radyo ile ses tabanlı iletişim ve topluluk katılımı açısından bazı benzerlikleri paylaşırken, etkileşimli ve katılımcı yapısı onu benzersiz bir sosyal medya platformu olarak ayırıyor.

Toplumsal yaşamda İletişimin gerekliliğini; kitle iletişim araçlarını kapitalist sistem içinde ekonomik, kültürel, siyasal- ve çeşitli sosyal dinamiklerden soyutlayarak ele almamız mümkün görünmemektedir. Post-modern çağda iletişimin dinamiklerinden yola çıkarak medya ve demokrasi kavramlarını ‘clubhouse’ platformu özelinde incelenmesi sağlanmıştır.

Clubhouse, günümüz hipermodern medya kültürünü yansıtan bir platform olarak değerlendirilebilir. Tartışma odalarının çeşitliliği ve katılımcıların özgürce ifade edebildiği ortamı, insanların farklı konuları konuşabilme ve kendilerini özgürce ifade etme imkanı bulmalarını sağlamaktadır. Ancak, bazen bu özgürlük sınırları aşarak aşırılık ve radikal söylemlere yol açabilmektedir. Clubhouse, diğer uygulamalardan farklı olarak insanlara sesli olarak iletişim kurma ve katılım sağlama imkanı sunmaktadır. Bu özelliğiyle, geleneksel iletişim araçlarından farklı bir deneyim sunarak hipermodern medya kültürüne uyum sağlamaktadır. Ancak, medya iletişim araçlarının yaygınlığı ve gücü, bazı söylem ve davranışlarda aşırılık ve sınırsızlık ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu durum, Clubhouse gibi platformların olumsuz yönlerini gösterirken, aynı zamanda insanlara özgür ifade imkanı sağlamaktadır. Küreselleşme ve hipermodern yapı, sürekli olarak yeni özellikler ve dinamikler doğurarak sosyal bilimcilerin ilgisini çekmeye devam edecektir. Clubhouse gibi platformlar, bu değişim ve gelişim sürecinde önemli bir rol oynayabilir ve iletişim araçlarındaki dönüşümü yansıtabilir. (Ceyhan, Akalın, 2021. S.153)

Marshall- The Poe'ye göre bir medya organının sahip olması gereken temel öğeler vardır: Erişilebilirlik, Gizlilik/Özellik, Doğruluk, Hacim, Hız, Menzil, Dayanıklılık, Aranılabilirlik. Bu özelliklerin bulunduğu medyayı kullanışlı varsaymaktadır.

Kullanışlı bir medya masrafsız şekilde edinilebilmeli ve kolaylıkla kullanılabilmelidir. Kullanışlı bir medya yüksek bir doğruluğa sahip olmalıdır. Bunun anlamı göndermek istediğiniz sinyalin alınan sinyalle aynı olmasıdır. Kullanışlı bir medya yüksek hacimde enformasyon aktarabilecektir. Kullanışlı bir medya verileri hızla aktaracaktır. (Poe, 2014. S.32-33-34) Clubhouse bu yönüyle Poe'nin medya tanımını karşılamaktadır. Kullanışlı bir uygulama olduğu çıkarsaması yapılabilir.

2.3 Enformasyon Toplumu ve Clubhouse

Clubhouse, kullanıcıların çok çeşitli konularda yalnızca sesli sohbetlere katılmasına olanak tanıyan bir sosyal medya uygulamasıdır. Bilgi farkındalığı açısından Clubhouse, kullanıcıların farklı bakış açılarına ve bilgilere erişmelerini sağlayan bir platform olarak görülebilir. İşte Clubhouse ile bilgi farkındalığı arasında bir paralellik kurmanın birkaç yolu:

-Clubhouse bilgiye erişimi artırabilir: Clubhouse, kullanıcıların çeşitli alanlardan uzmanlarla ve düşünce liderleriyle canlı sohbetlere katılmasına izin vererek, geleneksel kaynaklar aracılığıyla hemen elde edilemeyen bilgilere erişimi artırmaya yardımcı olabilir.

-Clubhouse farklı bakış açıları sunabilir: Farklı geçmişlerden ve bölgelerden kullanıcılarla Clubhouse, farklı bakış açıları ve görüşler için bir platform sunabilir ve bu da kullanıcıların çeşitli konulardaki anlayışlarını genişletebilir.

-Clubhouse eleştirel düşünmeyi teşvik edebilir: Kullanıcılar Clubhouse'da tartışmalara katıldıkça, eleştirel düşünmeyi ve bilgi analizini geliştirmeye yardımcı olabilecek farklı bakış açıları ve fikirlere maruz kalırlar.

-Clubhouse bilgi paylaşımını kolaylaştırabilir: Kullanıcılar, Clubhouse'da kendi bilgi ve deneyimlerini paylaşabilir ve bu da topluluğa sunulan genel bilgi havuzuna katkıda bulunabilir. Genel olarak, Kulüp Evi, kullanıcıların genel bilgi farkındalıklarına katkıda bulunabilecek çok çeşitli konularda öğrenme, paylaşma ve tartışmalara katılma fırsatları sağlayan bir platform olarak görülebilir.

Sivil toplum örgütleri, internetin sunduğu imkanları kullanarak kitlesel iletişimi ve ifade özgürlüğünü sağlamaktadır. İnternet, sosyal bağlantıları güçlendirmekte ve sanal toplulukların oluşmasına olanak tanımaktadır. Bu sanal topluluklar, alternatif toplanma mekanları olarak bilgi toplumu içinde büyümekte ve çeşitli alanlarda etkileşim sağlamaktadır. Sosyal medya endüstrisi, 2020 yılında Clubhouse gibi yeni bir fenomenin ortaya çıkmasına tanıklık etmiştir. Bu ses temelli sosyal medya platformu, başlangıçta sınırlı sayıda kullanıcıya hitap etmiş ve merak uyandırmıştır. Özellikle Silikon Vadisi'nde etkisiyle ABD'deki teknoloji etkileyicileri ve ünlü kullanıcılar tarafından Twitter'da paylaşımlar yapılarak, Clubhouse kullanımı Amerika ve dünyanın diğer bölgelerindeki sosyal medya kullanıcıları için "gösteriş tüketimi" haline gelmiştir. Bu şekilde, internetin sağladığı yeni iletişim araçları ve sosyal medya platformları, sivil toplum örgütlerinin etkileşimini artırmakta ve çeşitli toplulukların bir araya gelmesini sağlamaktadır. Clubhouse gibi yeni platformlar da bu trendin bir örneği olarak ortaya çıkmaktadır. (Özkan, Kocakoç, 2021. S.10)

İnternet, sivil toplum kuruluşları için etkileşim, sınırsızlık ve anında enformasyon erişimi gibi avantajlar sunan verimli bir ortamdır. Bu kuruluşlar, ilgi alanlarıyla ilgili olayları hızla üyeleriyle paylaşabilir, hükümet kurumlarına ve sorumlu mercilere baskı yapabilir ve önemli bir kamuoyu oluşturabilirler. İnternet üzerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının ilgi alanları sınırsızdır. İnternetle ilgili yasal düzenlemeler gibi, doğrudan internet kullanıcılarını etkileyen konularda sivil toplumun duyarlılığı yüksektir. Çünkü bu düzenlemeler, toplumun temel iletişim bağlarını ilgilendirir. İletişim ağı kurulan her yerde bir topluluk oluşur ve bu iletişim ağı yıkıldığında, yasadışı ilan edildiğinde veya erişilemez hale getirildiğinde topluluk da etkilenir. Sonuç olarak, internet, "sanal topluluklar"ın gerçek etkilerde bulunabilmeleri için benzersiz bir ortam sunmaktadır. (Akt: Akbaş 2014:152-153)(<http://www.internetvehukuk.org> 2000)

Doğru, internetin bazı demokratik olmayan yönleri bulunmaktadır. Hükümetler ve şirketlerin kontrolü altında olması, düzenlemelerin ve erişim kısıtlamalarının olması gibi etkenler internetin demokratik olmayan yönleridir. Ayrıca, büyük şirketlerin ve arama motorlarının internet üzerinde büyük etkisi olduğu ve içeriklerin manipülasyon edilebileceği de bir gerçektir. Ancak, internetin toplumsal pratiklerin eşitliği açısından daha demokratik bir alan olduğu düşünülebilir. Gerçek dünyada var olan ayrımların internet ortamında daha az belirgin hale geldiği ve insanların genellikle "kullanıcı" kimliğiyle öne çıktığı bir alan olduğu söylenebilir. İnternette, insanların farklı sosyal, ekonomik veya demografik özelliklerinden bağımsız olarak içerik oluşturabilecekleri, bilgiye erişebilecekleri ve iletişim kurabilecekleri bir platform bulunmaktadır. Bu durum, internetin insanların ifade özgürlüğünü, katılımı ve bilgiye erişimi artırabileceği ve

daha eşitlikçi bir platform sağlayabileceği anlamına gelebilir. İnternet, insanların düşüncelerini, deneyimlerini ve fikirlerini daha geniş bir kitleye ulaştırabilme potansiyeline sahiptir. Bireylerin kendilerini ifade etme ve toplumsal etkileşimde bulunma özgürlüğü internet sayesinde daha fazla ön plana çıkabilir. Ancak, yine de internetin demokratik olma potansiyelini tam anlamıyla gerçekleştirebilmesi için çeşitli sorunlarla mücadele etmesi gerekmektedir. Örneğin, dijital uçurum, sansür, bilgi manipülasyonu gibi konular, internetin demokratik potansiyelini sınırlayan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, internetin demokratik bir ortam olması için sürekli çaba gerekmektedir. Çevrimdışı dünyada Bill Gates çok zengindir, siz ise değil. Ama çevrimiçi dünyada Bill Gates aynı sizin gibi bir ‘Kullanıcıdır’. (Poe. 2014. S.361)

Yeni medyadaki bilginin etkileri, belirli bağlam ve bakış açısına bağlı olarak çeşitli şekillerde yorumlanabilir. Bununla birlikte, bazı olası yorumlar şunları içerir: Bilgiye artan erişim: Yeni medya, insanlara sunulan bilgi miktarını büyük ölçüde genişletti. Bu hem olumlu hem de olumsuz olabilir, çünkü insanlar daha geniş bir bakış açısı ve fikir yelpazesine erişebilir, ancak aynı zamanda büyük miktarda bilgi karşısında bunalmış olabilir. İletişim modellerindeki değişiklikler: Yeni medya, sosyal medya, anlık mesajlaşma ve e-posta gibi dijital iletişim kanallarına daha fazla önem vererek, insanların birbirleriyle iletişim kurma şeklini değiştirdi. Bu, bağlantı ve işbirliği için yeni fırsatlar yarattı, ancak aynı zamanda yüz yüze iletişim ve sosyal beceriler üzerindeki etkiyle ilgili endişeleri de artırıyor. Kamuoyu üzerinde etki: Yeni medya, sosyal medya platformları ve diğer çevrimiçi forumların, bireylere ve kuruluşlara bilgi yaymasına ve başkalarını etkilemesine izin vermesiyle, kamuoyunu şekillendirmek için güçlü bir araç haline geldi. Bu, yanlış bilgi ve propagandanın hızla yayılma ve kamusal söylem üzerinde önemli bir etkiye sahip olma potansiyeli hakkında endişelere yol açmıştır. Geleneksel medya üzerindeki etkisi: Yeni medyanın yükselişinin geleneksel medya üzerinde önemli bir etkisi oldu ve birçok gazete, dergi ve televizyon ağı değişen manzaraya uyum sağlamaya çalışıyor. Bu, gazeteciler ve diğer medya profesyonelleri için hem fırsatlara hem de zorluklara yol açtı. Genel olarak, yeni medyadaki bilginin etkileri karmaşık ve çok yönlüdür ve rol oynayan çeşitli sosyal, kültürel ve teknolojik faktörlerin dikkatle değerlendirilmesini gerektirir.

Medya demokrasinin oluşumu ve gelişimi açısından önemli bir role sahiptir. Medya, kamuoyunun oluşmasına katkıda bulunarak insanların bilgilendirilmesini, farkındalık kazanmasını ve katılımını sağlar. İnternet ise bu süreçte önemli bir araç olarak ortaya çıkmıştır. İnternetin yaygınlaşması ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, iletişim olanaklarını artırmış ve insanların bilgiye erişimini kolaylaştırmıştır. İnternet, sosyal medya platformları, haber siteleri, bloglar, podcast'ler gibi birçok farklı kanal aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşma imkanı sunar. Bu da pozitif

sosyal projelerin desteklenmesi ve toplumun dikkatini çekmesi için medyaya yeni fırsatlar sunar. Örneğin, bir sosyal sorunun çözümüne yönelik bir projenin internet üzerinden tanıtılması, sosyal medya platformlarında paylaşılması ve haber sitelerinde yer alması, geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayabilir. İnternet aracılığıyla insanlar bu projeler hakkında bilgi edinir, destekleyici rol oynar veya harekete geçer. Bu da toplumda pozitif bir etki yaratır ve sosyal politikaların desteklenmesine katkıda bulunur. Ancak, iletişim ve medyanın demokrasiye katkı sağlaması için tarafsızlık, çeşitlilik, doğruluk ve şeffaflık gibi temel prensiplere de uyması gerekmektedir. Medyanın bağımsız olması, farklı seslerin duyulabilmesi ve bilginin doğru ve güvenilir bir şekilde sunulması demokratik bir toplumun temel unsurlarıdır. Sonuç olarak, internetin sağladığı iletişim olanakları ve medyanın desteği, pozitif sosyal projelerin desteklenmesi ve toplumsal hareketlenmenin sağlanması açısından önemli bir role sahiptir. Ancak, medyanın tarafsızlık, çeşitlilik ve doğruluk prensiplerine uygun olarak hareket etmesi ve internetin erişilebilirliğinin yaygınlaşması demokrasinin gelişimi açısından önemli unsurlardır. (Cereci, 2023 S.40)

Bilgi, demokratik bir toplumda çok önemli bir rol oynar. Vatandaşların bilinçli kararlar almalarına ve demokratik sürece anlamlı bir şekilde katılmasına yardımcı olur. Bir demokraside bilgi, hesap verebilirlik ve şeffaflık için bir araç olarak hizmet eder ve vatandaşların eylemlerinden liderlerini ve kurumlarını sorumlu tutmasını sağlar. Doğru ve çeşitli bilgilere erişim, demokrasinin işlemesi için gereklidir. Vatandaşların, kamu politikaları ve sorunları hakkında görüşlerini oluşturmak için güvenilir haber ve bilgi kaynaklarına erişmeleri gerekir. Özgür ve bağımsız bir medya, vatandaşlara bilinçli kararlar vermeleri için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamada kritik bir rol oynar. Ayrıca bilgi, gelişen bir demokrasi için gerekli olan kamusal söylem ve tartışmayı da kolaylaştırır. Demokratik bir toplumda vatandaşlar, fikir ve fikirlerini ifade etme ve başkalarıyla anlamlı diyaloglara girme özgürlüğüne sahip olmalıdır. Bilgi ve fikir alışverişi, sağlıklı bir demokrasi için gerekli olan bilgili ve ilgili vatandaşları teşvik eder. Genel olarak bilgi, demokrasiyi teşvik etmede ve vatandaşların demokratik sürece aktif olarak katılmalarını sağlamada kritik bir rol oynar.

Alman filozof Jürgen Habermas tarafından geliştirilen iletişimsel eylem teorisi, iletişimi karşılıklı anlayışa ulaşmanın ve sosyal değişimi teşvik etmenin bir aracı olarak inceleyen bir sosyal teoridir. Bu teori içinde bilgiye yaklaşım, iletişimsel rasyonellik kavramıyla yakından bağlantılıdır. İletişimsel eylem teorisine göre, bireyler ortak anlayış ve fikir birliğine varmak amacıyla iletişimsel etkileşimlere girerler. Bu süreç bilgi, fikir ve perspektif alışverişini içerir ve samimiyet, doğruluk ve eleştiriye açıklık gibi rasyonel söylem normları tarafından yönlendirilir. Bu

bağlamda bilgi, söylemin şekillenmesinde ve karşılıklı anlayışın sağlanmasının kolaylaştırılmasında çok önemli bir rol oynar.

İletişimsel eylem teorisi, bilgiyi rasyonel söylemi teşvik etmek ve kolektif karar vermeyi kolaylaştırmak için iletişim süreçlerinde kullanılan bir kaynak olarak görür. Bilgi, paylaşılan bilgi ve anlayışın temeli olarak görülür ve bireylerin sosyal konularda anlaşmaya veya fikir birliğine varabilmeleri, bilgi alışverişi ve değerlendirilmesi yoluyla gerçekleşir. Bu anlamda bilgi, yalnızca gerçekleri veya verileri aktarmanın bir aracı olarak değil, sosyal gerçekliğin inşasında ve paylaşılan anlamların oluşumunda hayati bir unsur olarak görülür.

Habermas, katılımcıların bakış açılarını ifade edebilecekleri, eleştirel tartışmalara katılabilecekleri ve mevcut güç yapılarına meydan okuyabilecekleri özgür ve sınırsız iletişimin önemini vurguluyor. Teori ayrıca, tüm katılımcıların katkıda bulunmak ve duyulmak için eşit fırsatlara sahip olduğu kapsayıcı ve eşitlikçi iletişim uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Genel olarak, iletişimsel eylem teorisinin bilgiye yaklaşımı, karşılıklı anlayışı sağlamayı, demokratik müzakereyi teşvik etmeyi ve sosyal değişimi teşvik etmeyi amaçlayan iletişimsel süreçleri kolaylaştırmadaki rolünün altını çizer.

İletişimsel Eylem Kuramı, Jürgen Habermas tarafından geliştirilen bir kuramdır ve iletişim sürecinin toplumsal etkileşim ve anlam inşasıyla ilgili yönlerine odaklanır. Kuram, iletişimi bir katılım eylemi olarak ele alır ve insanların bir araya gelerek ortak anlam oluşturduğu bir süreç olarak tanımlar. Dizge ve yaşama evreni ayrımı, Habermas'ın kuramının temel bir kavramıdır. Dizge, düzenlenmiş, resmi ve kurumsal iletişim alanlarını ifade ederken, yaşama evreni günlük yaşamın doğal, spontane ve kişisel iletişim alanlarını temsil eder. Habermas, iletişim sürecinde her iki alanın da önemli olduğunu ve bu alanların farklı türde iletişim imkanları sunduğunu savunur. Kuram, bu ayrımı yaparak toplumsallaştırıcı etkileşimin özgün mantığını ortaya koyar. İletişim araçlarının birbirine zıt iki tipi ayrımı da Habermas'ın kuramının bir parçasıdır. Habermas, iletişim araçlarını "açık" ve "kapalı" sistemler olarak ayırır. Açık sistemler, yüz yüze iletişimi, karşılıklı ve doğrudan etkileşimi temsil ederken, kapalı sistemler ise kitle iletişimini, tek yönlü ve geniş kitlelere hitap eden iletişimi ifade eder. Bu ayrım, kitle iletişiminin çift değerli gizilgücü karşısında bir duyarlılık oluşturur ve insanların iletişim sürecinde özgür ve eşit bir şekilde katılımını vurgular. Kamusal alanın liberalizm sonrası toplumlarda sınırlandırıldığı savına Habermas kuşkulu bir yaklaşım sergiler. Habermas, kamusal alanın demokratik toplumların temel unsurlarından biri olduğunu ve özgür ve eşit bir tartışma ortamının sağlanması gerek-

tiğini savunur. Ancak, günümüzde medyanın ticari ve siyasi çıkarlara hizmet ettiği, bilgiye erişimin ve farklı seslerin bastırıldığı eleştirileriyle kamusal alanın sınırlı olduğu düşünülür. Habermas'ın kuramı, bu eleştirilere karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve demokratik katılımın önemini vurgulamıştır. Sonuç olarak, İletişimsel Eylem Kuramı, iletişimin toplumsal etkileşim ve anlam inşasıyla ilgili yönlerine odaklanan bir kuramdır. Dizge ve yaşama evreni ayrımı, iletişim araçları ayrımı ve kamusal alanın sınırlandırılması konuları bu kuramın önemli unsurlarını oluşturur. Kuram, iletişimin demokratik bir katılım süreci olarak değerlendirilmesini ve insanların özgür ve eşit bir şekilde katılımını destekler.

2.4 Podcasting ve Clubhouse Kıyaslaması

Clubhouse ve podcast yayıncılığının benzeyen yönleri üzerinden medya içeriğinin sunumunu değerlendirmek gerekmektedir. Podcasting'in son yıllarda artan popüleritesi ve Clubhouse'nin ortaya çıkışı bazı benzerlikleri paylaşıyor ancak aynı zamanda belirgin farklılıkları da var. İşte bazı örtüşme ve karşılaştırma noktaları Ses Tabanlı İçerik: Hem podcasting hem de Clubhouse, ses tabanlı içerik etrafında döner. Podcasting, önceden kaydedilmiş sesli bölümlerin oluşturulmasını ve dağıtılmasını içerirken, Clubhouse gerçek zamanlı sesli konuşmalara ve tartışmalara odaklanır. Kullanıcı Tarafından Oluşturulan İçerik: Her iki platform da kullanıcıların kendi içeriklerini oluşturmasına ve paylaşmasına olanak tanır. Podcasting, bireylerin çeşitli konularda kendi şovlarını üretmelerini ve yayınlamalarını sağlarken, Clubhouse, kullanıcıların canlı sesli konuşmalara katılmaları ve kendi odalarına ev sahipliği yapmaları için bir alan sunar. Erişilebilirlik: Podcasting ve Clubhouse geniş bir kitleye erişilebilir. Podcast'ler isteğe bağlı olarak dinlenebilir ve dinleyicilerin içerikle ne zaman ve nerede etkileşimde bulunacaklarını seçmelerine olanak tanır. Benzer şekilde Clubhouse, kullanıcıların katılımda esneklik sağlayarak canlı tartışmalara katılmalarına veya dinlemelerine olanak tanır.

Niş İlgi Alanları ve Topluluklar: Her iki platform da belirli ilgi alanlarına ve topluluklara hitap eder. Podcasting, içerik oluşturucuların niş konuları hedeflemesine ve özel kitleler oluşturmaya olanak tanır. Clubhouse, gerçek zamanlı konuşma biçimiyle, ortak ilgi alanlarına sahip bireylerin tartışmalara katılmaları ve topluluklar oluşturmaları için fırsatlar sunar. Bu benzerliklere rağmen, podcasting ve Clubhouse arasında da dikkate değer farklılıklar vardır. Yapım ve Düzenleme: Podcasting, cıvalı bölümler oluşturmak için tipik olarak ön kayıt, düzenleme ve post prodüksiyon süreçlerini içerir. Clubhouse ise gerçek zamanlı ve düzenlenmemiş konuşmaları vurgulayarak daha spontane ve ham bir deneyim sunuyor. Platform Yapısı: Podcasting,

kullanıcıların bölümlerini yükleyebilecekleri ve dağıtabilecekleri podcast barındırma platformlarına ve dizinlerine dayanır. Öte yandan Clubhouse, canlı ses etkileşimlerine ve odalara odaklanan bağımsız bir uygulamadır.

Kitle Erişimi: Podcast'ler, internet bağlantısı olan herkes tarafından erişilebildikleri ve çeşitli podcasting platformlarında dinlenebildikleri için daha geniş bir erişime sahiptir. Clubhouse, bu yazının yazıldığı sırada, iOS cihazlarıyla sınırlı, yalnızca kitleye erişimini kısıtlayan, yalnızca davetli bir uygulamadır. **Uzun ömür:** Podcast bölümleri süresiz olarak dinlenebilir, bu da uzun süreli kullanılabilirlik ve keşfedilebilirliğe olanak tanır. Bununla birlikte, Kulüp binası konuşmaları geçicidir ve varsayılan olarak kaydedilmez, yani konuşma sona erdiğinde erişilemezler. **Özetle,** hem podcasting hem de Kulüp Binası ses tabanlı içerik ve kullanıcı tarafından oluşturulan tartışmaları içerirken, bunlar üretim süreçleri, platform yapısı, kitle erişimi ve içerik kullanılabilirliği açısından farklılık gösterir. Her iki platform da benzersiz deneyimler sunar ve farklı tercihlere hitap eder, ancak dijital ortamda ses içeriğinin artan popülaritesine ve tüketimine katkıda bulunurlar.

Reuters Institute Digital News Report 2019 raporuna göre, ana akım haber kuruluşlarının podcast üretimi küresel olarak %32 artış göstermiştir. Bu durum, podcastlerin giderek daha popüler hale geldiğini ve medya endüstrisinde etkili bir rol oynadığını göstermektedir. Podcast formatı, sadece ses, web ve mobil cihazları birleştirmekle kalmaz, aynı zamanda yerleşik medya uygulamalarına meydan okuyarak yıkıcı bir teknoloji olarak hareket eder. Podcastler, gazeteciliğin erişimini genişletmekte ve geleneksel haber formatlarının yanı sıra sosyal medya platformlarında daha fazla yayılan bir alanda yer almaktadır. Bu, podcastlerin gazetecilikte benzersiz bir fenomen olduğunu ve daha kişisel hikaye anlatımına olanak tanıyan bir ortam sunmasıyla ilgili olduğunu göstermektedir. Kurgusal olmayan anlatı podcastlerinin yükselişi, podcastlerin kültürel bir fenomen olarak kabul edilmesini sağlamaktadır. Bu gelişmeler, podcastlerin medya endüstrisinde ve haber dağıtımında önemli bir etkiye sahip olduğunu ve yerleşik medya uygulamalarının dışında yeni bir iletişim ve bilgi aktarımı yolunun ortaya çıktığını göstermektedir. Podcastler, dinleyicilere farklı içerikler sunma ve gazetecilik deneyimini genişletme imkanı sağlamaktadır. (Dumanlı Kürkçü, Yıldız, Koç, 2022. S. 944)

Podcasting, tipik olarak çeşitli podcasting platformlarında düzenlenen ve yayınlanan önceden kaydedilmiş ses bölümlerinin oluşturulması, üretilmesi ve dağıtılması anlamına gelir. Pod-

cast'ler, bölümlerinin içeriği, formatı ve programı üzerinde kontrole sahiptir. Podcast dinleyicileri şovlara abone olabilir, bölümleri istedikleri zaman indirebilir veya yayınlayabilir ve geçmiş bölümlerin birikimine erişebilir.

Öte yandan Clubhouse, gerçek zamanlı sesli konuşmaları ve tartışmaları kolaylaştıran bir sosyal medya platformudur. Geleneksel podcast'lerden ziyade canlı bir radyo talk show'una veya konferans paneli tartışmasına daha çok benziyor. Kulüp binası kullanıcıları, canlı sesli sohbetlere katılabilecekleri, soru sorabilecekleri veya başkalarıyla tartışmalara katılabilecekleri odalara katılabilir veya ev sahipliği yapabilir. Bu konuşmalar genellikle kaydedilmez (katılımcılar tarafından özel olarak yetkilendirilmedikçe) ve daha sonra oynatılmak veya dağıtılmak üzere kullanılamaz. Özet olarak, hem Clubhouse hem de podcasting sesli içerik ve tartışmalar içerirken, Clubhouse gerçek zamanlı bir sosyal ses platformudur, oysa podcasting önceden kaydedilmiş sesli bölümler oluşturmak ve dağıtmak için bir araçtır. Farklı amaçlara hizmet ederler ve farklı kullanıcı deneyimlerine hitap ederler. Clubhouse'un büyüğü gibi de düşünülebilen özelliklerini (anlık, plansız, sistemsiz rutinlik) anlamak adına podcast kıyaslamasına lüzum görülmüştür.

3. CLUBHOUSE KULLANICILARININ UYGULAMA PRATİKLERİ

3.1 Konuşma Odalarının Toplumsal İletişime Yansıması

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişimler, cemaat kavramını sorgulatmış ve geleneksel cemaat yapılanmalarının yeni özellikler ekleyerek teknoloji üzerinden evrim geçirmesine olanak sağlamıştır. Bu evrimin bir sonucu olarak ortaya çıkan sanal cemaatler, çeşitli tanımlamalara tabi tutulmuştur. Howard Rheingold'un sanal cemaat kavramı, yüz yüze iletişim kuramayan bireylerden oluşan toplulukları ifade etmektedir. Robins'e göre, sanal cemaatler insanların insani duygularla birlikte internet üzerinden kamusal tartışmalar için bir araya geldiği toplumsal gruplardır. Jan Van Dijk, sanal cemaatleri bir araya gelmesi zor olan insanların etkileşim içinde olduğu bir sosyal örgütlenme biçimi olarak tanımlamaktadır. Castells ise sanal cemaatleri sosyal bir yapı olarak görürken, Lorne ise sanal cemaat olarak adlandırılabilmesi için belirli şartların karşılanması gerektiğini savunmaktadır. Sanal cemaatler, enformasyona ulaşma amacıyla oluşturulan coğrafi sınırları olmayan topluluklardır. Hesse'ye göre, bu cemaatlerde iletişim ve etkileşim teknolojik araçlar üzerinden gerçekleşir. Sanal cemaat yapılanmalarında, sohbetlerin önemli bir yeri vardır ve bu ortamlar siber kültürün şekillenmesine katkıda bulunur. İnternetin her türlü konuşmaya açık yapısı, bu kültürün oluşumunda etkilidir. İnternet ortamında çeşitli sanal cemaat yapılanmalarının var olduğu gözlemlenmektedir. Sanal ortamların denetlenebilirlik açısından daha az kontrol edilebilir olması, esnekliklere yol açar. Ancak, bu özgürlük ortamının tam anlamıyla denetimsizlik anlamına gelmediği unutulmamalıdır. Birçok sanal cemaatte iç denetim mekanizmalarının bulunduğu görülmektedir. Bu şekilde, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişimler sanal cemaatlerin ortaya çıkmasına ve geleneksel cemaat yapılanmalarının dönüşüm geçirmesine olanak sağlamıştır. Sanal cemaatler, insanların farklı amaçlarla bir araya gelebildiği, iletişim ve etkileşim kurabildiği topluluklar olarak önemli bir sosyal fenomen haline gelmiştir. (Akt: Baydili, Batur 2022 :39)

Sohbet odalarında kurulan ilişkilerle sanal topluluk kavramlarını değerlendirmek karmaşık bir iş olabilir. Ancak, bu değerlendirmeye yaklaşmanın birkaç yolu vardır: İlişkilerin doğasını analiz edin: Sohbet odalarındaki sanal topluluk kavramını değerlendirmenin bir yolu, bu ortamlarda kurulan ilişkilerin doğasını analiz etmektir. Örneğin, ilişkiler öncelikle işlemsel mi yoksa daha anlamlı ve ortak ilgi alanlarına veya değerlere mi dayalı? Katılımcılar aktif olarak ilişki kurmaya mı katılıyorlar yoksa etkileşimlerinde daha mı pasifler? Katılım düzeyini inceleyin: Sohbet odalarındaki sanal topluluğu değerlendirmenin bir başka yolu da üyeler arasındaki katılım düzeyini incelemektir. Üyeler, konuşmalara aktif olarak katkıda bulunuyor ve bilgi mi

paylaşıyor yoksa daha pasif gözlemciler mi? Üyeler sohbet odasında alt gruplar oluşturuyor ve birbirleriyle daha derin ilişkiler geliştiriyor mu? Etkileşimlerin kalitesini değerlendirin: Üyeler arasındaki etkileşimlerin kalitesi, sohbet odalarındaki sanal topluluğu değerlendirirken dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Üyeler birbirini destekliyor mu yoksa çatışmalar ve olumsuz etkileşimler var mı? Üyeler fikirlerini ifade etmekte ve kişisel bilgilerini paylaşmakta kendilerini rahat hissediyorlar mı, yoksa kendilerini çekingen ve açılma konusunda tereddütlü mü hissediyorlar? Topluluğun uzun ömürlülüğüne bakın: Son olarak, sanal topluluğun uzun ömürlülüğünün sohbet odasında değerlendirilmesi, başarısının yararlı bir göstergesi olabilir. Üyeler zaman içinde katılmaya devam ediyor mu yoksa yüksek bir devir hızı var mı? Yeni üyeler topluluğa katılıyor ve aktif olarak dahil oluyor mu, yoksa topluluk durgun mu? Genel olarak, sohbet odalarındaki sanal topluluğu değerlendirmek, topluluğun ilişkilerinin, katılımının, etkileşimlerinin ve uzun ömürlülüğünün dikkatli bir şekilde analiz edilmesini gerektirir. Araştırmacılar, bu faktörleri inceleyerek, bu toplulukların katılımcılar arasındaki bağlantıları ve ilişkileri geliştirmedeki etkinliği hakkında daha derin bir anlayış kazanabilirler.

Clubhouse'un tüm odaları tek bir sayfa akışı altında gösterme özelliği, kullanıcılara önemli bir avantaj sunar. Bu sayede farklı yapıların aktivitelerinden haberdar olmak mümkün hale gelir. Geleneksel cemaatler genellikle daha kapalı yapılar olduğundan, farklı yapıların aktivitelerine erişim sınırlı olabilir. Aynı durum birçok sanal cemaat uygulaması için de geçerlidir. Ancak Clubhouse'un kullanıcı ara yüzü, odalara kolay erişim sağladığından farklı görüşteki sohbet odalarına geçiş yapmayı kolaylaştırır. Bu şekilde Clubhouse, sanal cemaatin mekân boyutunu etkilemiştir. Clubhouse kullanıcıları, uygulamadaki ilişkilerin gerçek hayatta karşılığı olduğunu belirtmektedir. Katılımcılar genellikle ilişkilerin gerçekliğinin önemli olduğunu vurgularken, sadece bir katılımcının sanal ilişkiler olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Ayrıca, uygulamada samimi ilişkilerin yoğun olduğu ve Clubhouse dışında da görüşmelerin devam ettiği belirtilmektedir. Bu durum, sanal cemaat yapısının bireyin toplumsallaşma alternatifi olarak ortaya çıkmasının bir göstergesidir. Clubhouse, kullanıcılarına sürdürülebilir ve gerçek hayatta devam eden ilişkiler kurma imkanı sunarak toplumsallaşmayı desteklemektedir. (Akt: Baydili, Batur 2022: 46)

Clubhouse başlangıçta kullanıcıların sanal odalara katılabileceği ve çeşitli konularda gerçek zamanlı sesli tartışmalara katılabileceği bir platform olarak dikkat çekti. Konuşmalar ve ağ iletişimi için bir alan sağlarken, Clubhouse'un özel bir gazetecilik platformundan ziyade öncelikle ses tabanlı bir sosyal platform olduğuna dikkat etmek önemlidir.

Vatandaş gazeteciliği veya sosyal medya platformlarında bağımsız raporlama gibi gayri resmi gazetecilik birkaç yıldır yükselişte. Bu gayri resmi kanallar, bireylerin geleneksel medya kuruluşlarının dışındaki haberleri ve bakış açılarını paylaşmalarına izin verdi. Kulüp Binası, bireylerin haberleri ve güncel olayları tartışmaları için başka bir yol sağlamış olsa da, gayri resmi gazeteciliği tamamen arka plana itmiş olması pek olası değildir.

Clubhouse gazetecilik üzerindeki etkisi, platformu kullanan gazetecilerin sayısı ve etkisi, gerçekleşen tartışmaların kalitesi ve uygulamanın çok çeşitli sesleri ve bakış açılarını ne ölçüde çekebildiği gibi çeşitli faktörlere bağlı olacaktır. Ek olarak, Clubhouse'un popülaritesinin 2021'in sonlarında azaldığını ve Twitter Spaces ve Discord gibi diğer platformların da kendi ses tabanlı özelliklerini sunduğunu belirtmekte fayda var.

3.2 Clubhouse Kullanıcılarıyla Söyleşi

Clubhouse dışında, çeşitli şekillerde iletişimi demokratikleştiren Kulüp Evi örnekleri vardır. İlk olarak, Clubhouse, kullanıcıların sanal odalara katılmasına ve dünyanın her yerinden insanlarla çok çeşitli konularda tartışmalara katılmasına olanak tanır. Bu, belirli bir konuya ilgi duyan herkesin uzmanlar, etkileyiciler veya ilgi alanlarını paylaşan diğer kişilerle bir sohbete katılabileceği bir alan yaratır. Bu platform, statüleri veya geçmişleri ne olursa olsun katılımcılar için eşit şartlar sağlayarak seslerini duyurmalarını sağlar. İkinci olarak, Clubhouse farklı bölgelerden, kültürlerden ve sosyoekonomik geçmişlerden gelen insanlar arasındaki engelleri yıkmak için kullanılmıştır. İnsanların başka türlü asla tanışamayacakları kişilerle bağlantı kurmasına ve onlar için önemli olan konuları tartışmasına olanak tanır. Bu anlamda Clubhouse, kültürler arası anlayışı teşvik eder ve geleneksel sınırları aşan bir topluluk duygusunu besler. Üçüncüsü, Clubhouse, bakış açılarını ve hikayelerini paylaşmak için geleneksel medya kanallarına erişimi olmayan kişiler için erişilebilir bir platform sağlar. Bu, daha önce gözden kaçmış olabilecek yeni seslerin ve bakış açılarının ortaya çıkmasına neden oldu. Genel olarak, Clubhouse, belirli bir konuya ilgi duyan herkesin, statüsüne, geçmişine veya coğrafi konumuna bakılmaksızın dünyanın her yerinden başkalarıyla sohbete katılması için bir platform sağlayarak iletişimi demokratikleştirme potansiyeline sahiptir.

3.3 Bulgular

Bu tez Clubhouse'un dinamiklerini ve demokratik katkılarını anlamak için önemli bir katkı sunmaktadır. Elde edilen sonuçlar ve değerlendirmeler, iletişim ve dijital medya alanındaki bilgi birikimine katkıda bulunacak ve gelecekteki çalışmalara yol gösterecektir. Argümanları açık,

bilimsel bir temele dayalı bir sonuca ulaşabilmek adına Clubhouse’da gerçekleştirilen odak grup görüşmesi için oda sayılarının ve çevrimiçi kullanıcıların sayısının fazla olduğu yerel saat dilimi ile 19:00-23:00 aralığında bir Clubhouse odası açılarak rastgele katılımcı davet edilmiştir. Tezin başlığı, açılan odaya isim olarak verilmiştir. İlgisini çekenlerin katılımıyla 5 kişi katılımcı + 1 moderatör eşliğinde 3 saat süren bir yayın gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar arasında birbirini tanıyan yoktur. Farklı odalarda karşılaşılsa da mikrofon açarak diyaloga ilk kez bu odada girilmiştir. Clubhouse kullanım deneyimleri birbirinden farklı olan bu grup erkek ağırlıklıdır. Odaya sadece 1 kadın katılım sağlamıştır, ve mikrofon açarak fikirlerini dile getirmiştir. Bütün katılımcılara odanın kayıt altında olduğu ve tez çalışmasında veri olarak kullanılacağı bilgisi verilmiştir. Katılımcıların kendi deneyimleri ve kişisel görüşleriyle her soruya yanıt alınmıştır. Yanıtlar aşağıdaki gibi analiz edilerek, bu tez çalışmasına kaynak oluşturmuştur. Moderatör demokratik bir oda yönetimi gözetmiştir. Clubhouse uygulamasının bir özelliği olarak odadan katılımcılar ayrılırken barış ve zafer işaretine tıklayarak ayrılmaktadır. Bu işaretle uygulama demokrasi ve eşitlik ilkelerine yaklaşımını simgelemiştir.

3.3.1 Odak Grup Toplantısı Analizi

25 Mayıs 2023 tarihinde Clubhouse odasında gerçekleşen odak grup toplantısında 5 kullanıcı ile görüşme yapılmıştır. Yalova Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü İletişim Sanatları Bölümü öğrencisi olarak şahsım (Berna Çoşğun) moderatörlüğünde gerçekleşen toplantı yaklaşık 2 saat 7 dakika sürmüştür. Yapılan odak grup toplantısı sırasında elde edilen bilgiler ışığında Clubhouse ve demokrasi kavramı üzerinde yaşanan sorunlara ilişkin belli temalaştırmalar yapılmıştır. Katılımcıların çoğu meslek sahibi olup aktif olarak çalışmaktadırlar. Aktif olarak çalışma hayatında olup ülkemizde de gündem takipçisi olan katılımcılar platformun aktif kullanıcılarıdır. Katılımcılar; İletişimin demokrasiyle ilişkisine ve Clubhouse deneyimlerine toplantıda değinmişlerdir. Uygulamanın olumlu ve olumsuz yansımalarını değerlendiren katılımcılar Türkiye’de ki çeşitli sosyal medya uygulamalarına atıfta bulunarak Clubhouse farkını ve etkilerini değerlendirmişlerdir. Toplantı sırasında katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Size göre Türkiye’deki yeni medya uygulamaları arasında Clubhouse bu nerede duruyor?
2. Size göre Demokrasi kavramı günümüz teknolojilerinin içinde nasıl şekilleniyor?
3. Size göre sosyal medyanın enformasyona etkisi nelerdir? Sosyal medyada kurulan İnteraktif ilişkilerin destekleyicileri ya da engelleyicileri nelerdir?

4. Size göre toplum dinamiklerinin gerçekliğini sosyal medyadan görmek mümkün mü? Clubhouse ortamının kalıcı mı yoksa uçucu bir etkisi var mıdır?
5. Siz Clubhouse’i diğer sosyal medya uygulamalarından hangi yönüyle ayırırdınız?

Tablo 3.1 Odak Grup Katılımcı Bilgisi

Adı-Soyadı	Yaşı	Eğitim Seviyesi	Kullanım Süresi
Kullanıcı 1	37	Doktora Öğrencisi (Avukat)	6 Ay
Kullanıcı 2	41	Lisans (İşletme Sahibi)	1 Yıldan fazla
Kullanıcı 3	44	Lisans (Özel Sektör Beyaz Yaka)	2 yıl
Kullanıcı 4	29	Tezsiz Yüksek Lisans (İşletme Sahibi)	1 Yıldan fazla
Kullanıcı 5	31	Ön Lisans - Lisans	2 Ay

3.3.2 Kullanıcıların Yorumları

Kullanıcı 1: Demokrasi ilkelerinin her ortamda dijital ya da fiziksel ayırmaksızın işlerliği sorulanabilir ölçektir. Demokrasi ve özgürlüğün ayrımı yapılmalı, odalarda anti demokratik sohbetler de yaşanmaktadır. Bu durumların izahını diyalektik materyalizmle açıklayabiliriz. Ancak savınızı desteklemekte yeterli olmayabilir. İddianızı çoğaltacak örnekler destekleyici olabilir. Kişilerarası iletişime katkı sunduğu aşikardır. Doğal olarak bu gelişim toplumsal yaşama da sirayet etmektedir. Bu savdan pozitif bir çıkar elde edebiliriz. Bununla beraber Clubhouse kullanıcıları toplumsal uyum noktasında da demokrasiye ve bilgiye hizmet etmeyen tutumlarla problem yaşıyorlar. İnsanların sosyal medya uygulamalarında kurduğu ilişkilerde kopukluk oluşturduğunu belirtti.

Bu çalışmanın çıkış noktasını belirlerken bir kullanıcı düşüncesinden de kapsamlı olarak toplumsal örnekleri olduğunu görebiliriz.

Kullanıcı 2: Clubhouse, Eylül 2021'deki son bilgi güncellemem itibariyle, ses tabanlı iletişime odaklanan ve kullanıcıların çeşitli konulardaki tartışmalar ve sohbetler için sanal odalara katılmalarını sağlayan bir sosyal ağ uygulamasıdır. Platform, öncelikle ses merkezli olan ve genel-

likle canlı podcast'lere veya panel tartışmalarına benzeyen benzersiz iletişim yaklaşımıyla popülerlik kazandı. İyi insan ilişkileri için bir ortam sağlama açısından, Clubhouse, diğer tüm sosyal platformlar gibi, olumlu etkileşimleri ve ilişkileri geliştirme potansiyeline sahiptir. Clubhouse'nin iyi insan ilişkilerine katkıda bulunabileceği bazı yollar şunlardır: İlgi Çekici Konuşmalar: Clubhouse, kullanıcıların odalara katılmasına ve başkalarıyla sohbet etmesine olanak tanır. Bu, bireyler arasında bağlantılar kurmaya ve anlamaya elverişli olabilecek anlamlı tartışmalara ve fikir alışverişine yol açabilir. Clubhouse, kullanıcılar benzer ilgi alanlarını veya profesyonel geçmişleri paylaşan kişilerle bağlantı kurabileceğinden, ağ oluşturma için değerli bir platform olabilir. Tartışmalara katılmak, kullanıcıların sosyal ve profesyonel çevrelerini genişletmelerine yardımcı olabilir. Clubhouse odaları genellikle belirli konular, hobiler, endüstriler veya ilgi alanları etrafında döner. Bu, kullanıcıların benzer düşünen bireyleri bulmasını ve onlarla bağlantı kurmasını sağlayarak potansiyel olarak destekleyici toplulukların oluşumuna yol açar. Öğrenme ve Paylaşma: Kullanıcılar, tartışmalara ev sahipliği yapan veya katılan uzmanlardan, düşünce liderlerinden ve deneyimli kişilerden bilgi edinebilir. Bu, bilgi paylaşımını ve kişisel gelişimi teşvik edebilir. Farklı Bakış Açıları: Kulüp binası odaları, farklı geçmişlerden, kültürlerden ve deneyimlerden insanları bir araya getirebilir. Farklı bakış açılarına maruz kalmak, kişinin ufkunu genişletebilir ve empati ve anlayışı teşvik edebilir. Gerçek Zamanlı Etkileşim: Kulüp Binası konuşmalarının gerçek zamanlı doğası, etkileşimleri daha acil ve kişisel hissettirebilir ve bu da kullanıcılar arasındaki bağlantı hissini artırabilir. Bununla birlikte, Kulüp Binası da dahil olmak üzere herhangi bir sosyal platformdaki etkileşimlerin doğasının büyük ölçüde değişebileceğini not etmek önemlidir. Birçok kullanıcı olumlu etkileşimler yaşayabilir ve anlamlı bağlantılar kurabilirken, olumsuz davranış, yanlış bilgi ve çevrimiçi çakışma örnekleri de olabilir. Platformun iyi insan ilişkilerini geliştirmedeki etkinliği, kullanıcıların birbirleriyle nasıl ilişki kurmayı seçtiklerine ve platformun kendisi tarafından belirlenen topluluk yönergelerine de bağlıdır. Bilgilerim Eylül 2021'e kadar mevcut verilere dayandığından, Clubhouse'un özelliklerinde, politikalarında ve insan ilişkileri üzerindeki genel etkisinde gelişmeler veya değişiklikler olmuş olabilir. Clubhouse'un olumlu insan ilişkilerini geliştirmedeki rolünü en güncel şekilde anlamak için daha yeni kaynaklara veya kullanıcı deneyimlerine başvurmanız önerilir.

Kullanıcı 3: Demokrasi ve özgürlük birbiriyle yakından ilişkili kavramlardır, ancak ilişkileri karmaşık olabilir ve belirli bağlam ve çevreye bağlı olarak değişebilir. Genellikle birbirlerini desteklerken, ikisi arasında gerginliklerin ortaya çıktığı durumlar olabilir. Sosyal medya teoride

hem demokrasiyi hem de özgürlüğü destekleyen bir ortam sağlama potansiyeline sahiptir, ancak gerçek etkisi çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Demokrasi, iktidarın halkın eline verildiği, tipik olarak özgür ve adil seçimler, açık siyasi katılım ve insan haklarının korunması yoluyla uygulanan bir yönetim sistemidir. Özgürlük ise konuşma, ifade, toplanma ve basın özgürlüğü dahil olmak üzere bir dizi bireysel hak ve özgürlüğü kapsar. Demokratik bir toplumda, bu özgürlükler vatandaşların katılması, görüşlerini dile getirmesi ve iktidardakileri sorumlu tutması için esastır. Sağlıklı bir demokraside özgürlük çok önemli bir rol oynar. Vatandaşlar, bilinçli kararlar almak ve demokratik sürece katılmak için fikirlerini ifade etme, bilgiye erişme ve kamusal söylemde bulunma özgürlüğüne ihtiyaç duyarlar. Aynı zamanda demokrasinin kendisi, hesap verebilir yönetim ve hukukun üstünlüğü için bir çerçeve sağlayarak bu bireysel özgürlüklerin korunmasına ve korunmasına yardımcı olur. Bununla birlikte, özgürlüğün kullanılması demokratik ilkelerle çatıştığında gerginlikler ortaya çıkabilir. Örneğin, ifade özgürlüğü yoluyla yayılan nefret söylemi ve yanlış bilgilendirme, sosyal uyumu baltalayabilir ve kamusal söylemi çarpıtarak demokratik sürece potansiyel olarak zarar verebilir. Özgürlüğü sağlama ve zararı önleme arasında doğru dengeyi kurmak, toplumların sıklıkla uğraştığı bir zorluktur.

Sosyal Medyanın Rolü: Sosyal medya platformları, demokrasiyi ve özgürlüğü çeşitli şekillerde destekleyen bir ortam sağlama potansiyeline sahiptir: **Sesleri Yükseltmek:** Sosyal medya, bireylerin görüşlerini ve endişelerini geniş bir kitleye ifade etmelerini sağlayarak çeşitli seslerin duyulması için bir platform sağlar. **Bilgiye Erişim:** Sosyal medya, bilgiye hızlı ve yaygın erişim sağlayarak vatandaşların siyasi gelişmeler, politikalar ve olaylar hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olabilir. **Kamusal Söylemi Teşvik Etmek:** Twitter, Facebook ve diğerleri gibi platformlar, çeşitli konularda kamuoyunda tartışmaları kolaylaştırabilir ve vatandaşların birbirleriyle ve halka açık figürlerle etkileşime girmesine izin verebilir. Sosyal medya, sosyal ve politik hareketlerin harekete geçirilmesinde önemli bir rol oynadı ve vatandaşların değişimi örgütlemelerine ve savunmalarına izin verdi. **Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik:** Sosyal medya, kamu görevlilerini ve kurumlarını eylemlerinden ve kararlarından sorumlu tutmak için bir araç görevi görebilir. Bununla birlikte, zorluklar da vardır: **Yanlış Bilgilendirme ve Kutuplaşma:** Sosyal medya, kamusal söylemi bozabilecek ve demokratik kararları etkileyebilecek yanlış bilginin yayılmasını artırabilir. Yankı odalarına ve kutuplaşmaya da katkıda bulunabilir. Sosyal medya platformları tarafından kullanılan algoritmalar, kullanıcıların mevcut inançlarını güçlendirerek farklı bakış açılarına maruz kalmayı sınırlayabilir. Kendini ifade etme özgürlüğü bazen nefret söyleminin, tacizin ve diğer zararlı davranışların çoğalmasına yol açabilir. **Yabancı Etki:** Sosyal medya, yabancı aktörler tarafından dezenformasyonu yaymak ve kamuoyunu demokrasiyi baltalayacak şekilde manipüle etmek için kullanılabilir. Özetle, sosyal medya demokrasiyi

ve özgürlüğü destekleyen bir ortam sağlayabilirken, etkisi bu platformların bireyler ve kurumlar tarafından nasıl tasarlandığına, düzenlendiğine ve kullanıldığına bağlıdır. İfade özgürlüğünü sorumlu davranışlarla dengelemek ve demokratik süreçleri manipülasyon ve zarardan korumak süregelen bir zorluktur.

Kullanıcı 4: Sosyal medya, sosyal dinamiklerin belirli yönleri hakkında içgörüler sunabilir, ancak her zaman gerçekliğin tam veya doğru bir tasvirini sağlamayabilir. İşte bu yüzden: 1. Seçici Temsil: Sosyal medya platformları genellikle insanların yaşamlarının ve görüşlerinin küratörlüğünde bir versiyonunu sunar. Kullanıcılar, çarpık bir gerçeklik algısı yaratabilecek olayları, başarıları ve olumlu deneyimleri paylaşma eğilimindedir. Olumsuz deneyimler, zorluklar ve karmaşıklıklar yeterince temsil edilmeyebilir. 2. Yankı Odaları: Sosyal medya algoritmaları, kullanıcıların öncelikle mevcut inançlarıyla uyumlu içeriğe maruz kaldıkları yankı odaları oluşturabilir. Bu, önyargıları güçlendirebilir ve daha geniş sosyal dinamiklerin anlaşılmasını çarpıtarak çeşitli bakış açılarına maruz kalmayı sınırlayabilir. 3. Anonimlik ve Disinhibisyon: Çevrimiçi anonimlik, insanların yüz yüze etkileşimlerden daha cesur veya kaba davranabilecekleri bir disinhibisyon etkisine yol açabilir. Bu davranış her zaman çevrimdışı kişiliklerini yansıtmaz. 4. Yanlış Bilgilendirme ve Manipülasyon: Sosyal medya, yanlış anlatıların hızla yayıldığı yanlış bilgilendirme ve manipülasyon için bir üreme alanı olabilir. Bu, sosyal dinamiklerin algılanmasını ve anlaşılmasını etkileyebilir. 5. Sınırlı Bağlam: Sosyal medya gönderileri genellikle bağlam, nüans ve derinlikten yoksundur. Kısa gönderilerde veya yorumlarda karmaşık sosyal dinamikleri yakalamak zordur. Kulüp binasına gelince, sosyal dinamikler üzerindeki etkileri, çeşitli faktörlere bağlı olarak hem kalıcı hem de değişken olabilir: Kalıcı Etkiler: Topluluk Oluşturma: Clubhouse, ortak ilgi alanlarına, deneyimlere veya endüstrilere dayalı toplulukların oluşumunu kolaylaştırabilir. Bu topluluklar kalıcı olabilir ve uzun vadeli bağlantılara katkıda bulunabilir. Uçucu Etkiler: Trendler ve Tuhaflıklar: Kulüp binası konuşmaları, hızla değişebilecek trend konular etrafında dönebilir. Günümüzde popüler olan şey hızla kaybolabilir ve tartışmalarda ve dinamiklerde değişken değişimlere yol açabilir. Platform Evrimi: Clubhouse nispeten yeni bir platformdur ve özellikleri, kullanıcı tabanı ve genel ortamı zamanla gelişebilir. Bu, insanların nasıl etkileşime girdiği ve sosyal dinamikler üzerindeki etkisinde değişikliklere yol açabilir. Kulüp Binası da dahil olmak üzere sosyal medya aracılığıyla herhangi bir sosyal dinamik analizine dikkatle yaklaşmak önemlidir. Bu platformlar içgörüler ve bağlantılar sunabilirken, gerçek dünya etkileşimlerinin tüm karmaşıklığını ve çeşitliliğini yakalayamayabilirler. Sosyal dinamikleri kapsamlı bir şekilde anlamak için, eleştirel düşünme ile birlikte çevrimiçi ve çevrimdışı gözlemlerin bir kombinasyonu sağlanmalıdır.

Kullanıcı 5: Sosyal medyanın bilgi üzerindeki etkileri çok yönlüdür ve hem olumlu hem de olumsuz etkileri olabilir. Olumlu Etkiler: Bilgiye Erişim: Sosyal medya, dünyanın dört bir yanından çok çeşitli bilgilere, haberlere ve güncellemelere kolay ve hızlı erişim sağlar. Bu, kullanıcıların güncel olaylar ve ilgilenilen konular hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olabilir. Küresel Erişim: Sosyal medyada paylaşılan bilgiler saniyeler içinde küresel bir kitleye ulaşabilir. Bu, önemli haberlerin, bilinçlendirme kampanyalarının ve mesajların yayılmasını kolaylaştırır. Farklı Bakış Açıları: Sosyal medya, kullanıcıların çeşitli bakış açıları ve bakış açılarıyla karşılaşmalarını ve etkileşimde bulunmalarını sağlar. Bu maruz kalma ufukları genişletebilir ve açık fikirliliği teşvik edebilir. Vatandaş Gazeteciliği: Sosyal medya, bireyleri vatandaş gazeteci olarak hareket etmeye, olayları bildirmeye ve geleneksel medya kapsamına girmeyebilecek hesapları ilk elden paylaşmaya yetkilendirmiştir. Hızlı Bilgi Paylaşımı: Acil durumlarda veya kriz durumlarında sosyal medya, hayati bilgileri paylaşmak ve yanıtları koordine etmek için değerli bir araç olarak hizmet edebilir. Olumsuz Etkiler: Yanlış Bilgilendirme ve Yanlış Bilgilendirme: Sosyal medya yanlış bilgileri, söylentileri ve yanlış haberleri hızla yayabilir. Bu, kafa karışıklığına, yanlış inançların pekiştirilmesine ve güvenilir kaynaklara olan güvenin aşınmasına yol açabilir. Yankı Odaları ve Kutuplaşma: Sosyal medya platformlarındaki algoritmalar, kullanıcıların öncelikle mevcut görüşleriyle uyumlu içeriğe maruz kaldığı yankı odaları oluşturabilir. Bu kutuplaşmaya katkıda bulunabilir ve yapıcı diyalogu engelleyebilir. Onay Yanlılığı: Kullanıcılar, çelişkili bakış açılarını göz ardı ederek veya reddederek önceden var olan inançlarını doğrulayan bilgiler arayabilir. Filtre Baloncukları: Sosyal medya algoritmaları, farklı bakış açılarına maruz kalmayı sınırlayarak ve çarpık bir dünya anlayışı yaratarak filtre baloncukları oluşturabilir. Çevrimiçi Taciz ve Siber Zorbalık: Sosyal medyadaki anonimlik, çevrimiçi tacize, siber zorbalığa ve nefret söyleminin yayılmasına yol açarak bireylerin zihinsel refahını etkileyebilir. Manipülasyon ve Propaganda: Sosyal medya, hedefli reklamlar, sahte hesaplar ve koordineli kampanyalar yoluyla kamuoyunu manipüle etmek için kullanılabilir. Sosyal Medyada Etkileşimli ilişkilerin Destekçileri ve Engelleyicileri: Destekçileri: Küresel Erişim: Sosyal medya, coğrafi sınırların ötesindeki bireylerle etkileşimlere olanak tanıyarak, başka türlü mümkün olmayabilecek bağlantıları teşvik eder. Ortak İlgi Alanları: Platformlar, kullanıcıların benzer ilgi alanlarını, hobilerini veya mesleki alanlarını paylaşan kişileri bulmasına ve onlarla bağlantı kurmasına olanak tanır. Kolaylık: Sosyal medya, bağlantıları sürdürmek ve arkadaşlarınız, aileniz ve iş arkadaşlarınızla bağlantıda kalmak için uygun bir yol sağlar. Yüzeysellik: Çevrimiçi iletişim yüz yüze etkileşimlerin nüanslarını yakalayamayabileceğinden, sosyal medyadaki etkileşimler bazen derinlikten ve gerçek bağlantıdan yoksun olabilir. İletişimsizlik: Dijital ile-

tişim sözel olmayan ipuçlarından yoksundur, bu da potansiyel yanlış anlamalara ve yanlış yorumlara yol açar. Gizlilik Endişeleri: Kullanıcılar, anlamlı ilişkilerin gelişmesini engelleyebilecek gizlilik endişeleri nedeniyle kişisel bilgileri paylaşmakta tereddüt edebilirler. Sonuçta, sosyal medyanın bilgi ve ilişkiler üzerindeki etkileri, bireylerin, platformların ve toplumun bu karmaşıklıkları nasıl yönlendirdiğine bağlıdır. Sosyal medyanın olumlu etkilerini en üst düzeye çıkarmak ve olumsuz sonuçlarını hafifletmek için sorumlu kullanım, eleştirel düşünme ve medya okuryazarlığı esastır.

3.3.3 Dünyadan Clubhouse Uygulamasının Haber İncelemeleri:

Örnek 1: Clubhouse Neden Tayland'ın Demokrasi Yanlısı Hareketine Yardımcı Olabilir?

Sesli sohbet uygulaması, güçlü monarşi gibi riskli konuları tartışmak isteyen protestocuları koryabilir.

Monarşiye iftira atmanın 15 yıl hapis cezasına yol açabileceği bir ülkede, tabu konuları güvenle tartışmaya hevesli Thais, iletişim uygulamalarının demokrasi yanlısı güçler arasında yeni savaş alanı haline geldiği bir ülkede bir gecede sansasyon yaratan sesli sohbet uygulaması Clubhouse'a akın ediyor. Clubhouse'un insanların çok çeşitli konuları özgürce tartışabileceği popüler bir yer haline geldiği Çin ve Endonezya'ya benzer bir modelde , yetkililer popülaritesindeki artışın ardından Clubhouse'a erişimi engellemekle tehdit ediyor. Perşembe sabahı #ClubhouseTH hashtag'i 280.000'den fazla tweet ile Twitter'da trend oldu. Çevrimiçi düzenlemelerden sorumlu bakanlığın yaptığı bir uyarı, görünüşe göre yalnızca daha fazla ilgi uyandırdı.

Uygulamaya katılımını güvenli bir şekilde tartışmak için bir takma ad kullanarak VICE World News'e, "Hükümet tarafından daha az izlendiğine inanıyorum çünkü ilk etapta uygulamaya erişim sağlamak zor," dedi. "Yalnızca sesinizi kullandığınız için oldukça özeldir. Bunun insanları daha cesur yapacağını düşünüyorum." Kulüp Evi'nin keşfi, göstericilerin sert lese-majeste yasalarıyla eleştiriden korunan daha önce saldırılamaz olan monarşiye reform çağrısı yaptığı geçen yıl ülke çapındaki protestolar sırasında dünya çapında dikkat çeken demokrasi yanlısı bir hareket için şans eseri. "Yalnızca sesinizi kullandığınız için oldukça özeldir. Bunun insanları daha cesur yapacağını düşünüyorum." Protestocular, saray ve hükümetteki müttefiklerini tartışırken sessizliği bozdu. Ancak liderlerinin çoğu şimdi kraliyet karalama suçlamalarıyla karşı karşıya kaldı ve hareket, Cumartesi günü Bangkok'ta yapılması planlanan yeni bir kitlesel protestolar turuyla ivme kazanmaya çalışıyor.

Tayland'da Kasım ayından bu yana 391 kişi siyasi mitinglere katılmakla suçlanıyor. Elli sekiz kişi ülkenin lese-majeste yasasını çiğnemekle suçlandı. Suçlanan 391 kişiden onu da reşit değil. Twitter ve Telegram gibi mesajlaşma uygulamaları protesto hareketinde önemli roller oynadığından, hükümetin eleştirmenleri susturma kampanyası, ister çevrimiçi ister çevrimdışı olarak söyleyebileceğiniz ve söyleyemeyeceğiniz şeyler konusunda korku ve endişeye neden oldu.

Bazıları için bu yüzden Clubhouse daha iyi bir zamanda gelemezdi. Tayland'da yaşayan önde gelen bir demokrasi aktivisti olan Panupong "Mike" Jadnok, VICE World News'e birçok kişinin, varlıkları ve etkisi geçmişte görülmemiş düzeyde incelemeye maruz kalan saray hakkında sivil tartışmalara katılmak için uygulamaya geçtiğine inandığını söyledi. yıl. 24 yaşındaki, "Monarşi reformu hakkında konuşacak bir yer istiyorlar ve birçok insan [reform yapılması gerektiği] konusunda hemfikir, ancak 112. Maddeden korktukları için hala kendilerini açıkça ifade etmiyorlar" dedi. ceza kanununun kraliyet karalamasını düzenleyen kısmına. "Elbette [uygulamayı engelleyecekler], hükümetin muhalif insanları susturmak için her şeyi yapacağını biliyoruz" dedi. "Tayland'da hiçbir yer güvenli değil." Panupong şu anda kendisi de kraliyete hakaret suçlamalarıyla karşı karşıya ve avukatları onun yakında hapse atılabileceğini söylüyor. Diğer önemli protesto liderleri Anon Nampa ve Parit Chiwarak, aynı iddia edilen suçlardan dolayı halihazırda tutuklu bulunuyor. Protesto liderleri, hükümete aktivistleri serbest bırakması veya başka bir miting dalgasıyla karşı karşıya kalması için 20 Şubat'a kadar - bu Cumartesi - süre verdi. Radarda Yazılım geliştiricileri Alpha Exploration tarafından oluşturulan Clubhouse, 2020'de kullanıma sunuldu. Bir yıl içinde uygulamanın değeri yaklaşık 100 milyon dolar oldu. Ocak 2021'in sonunda 1 milyar dolara yükseldi. Clubhouse, müzik, iş, flört ve siyasi tartışmalar dahil olmak üzere birçok konuda bir dizi sanal odaya sahiptir. Ocak ayından bu yana en az iki milyon aktif kullanıcı getirdi ve kaydolun insan sayısı hızla artıyor, bu da onu Silikon Vadi'si'ndeki kasabanın dedikodusu haline getiriyor . Ama şimdi Tayland hükümetinin dikkatini çekti. Dijital Ekonomi ve Toplum Bakanı Putthipong Punnakan, bu hafta uygulamanın sorunlara yol açabileceğini söyledi. "Kendi gözlemlerimiz ve medyadan aldığımız haberler, siyasi hareket gruplarının ve diğer çeşitli grupların bu uygulamayı fikir beyan etmek ve dezenformasyon sağlamak için kullandığını, bunun da zarara yol açtığını ve hukuk ihlallerine yol açabileceğini ortaya koymuştur." Thais, uygulamayı yasayı çiğneyecek herhangi bir şekilde kullanmaya başlarsa, yetkililerin onları beş yıl hapisle sonuçlanabilecek siber suç yasasıyla kovuşturmadan başka seçeneği olmayacağını da sözlerine ekledi.

Çevrimiçi dezenformasyon ve dijital haklarla mücadele etmek için çalışan diğerleri, uygulamanın ülkeyi gerçekten şaşırttığını, ancak düzeni tehdit etmeyebileceğini söyledi. "Tayland'daki

Clubhouse topluluğu, Tayland monarşisinin bir zamanlar tabu olan tartışmaları için yeni bir platform olarak hızla ortaya çıktığı için son günlerde büyük ölçüde büyüdü. Taylandlı bir medya hakları savunucusu ve dezenformasyon karşıtı grup Co-Fact'in kurucusu Supinya Klangnarong , bunun artık hükümetin radarına girmesi uzun sürmedi . Tayland hükümetinin aslında hassas tartışmaların sokaklardansa Kulüp Evi gibi yerlerde çevrim içi olarak yapılmasını tercih edebileceğini söyledi. Clubhouse temsilcileri, yorum talebine hemen yanıt vermedi. Kulüp Evi Gerçekten Güvenli Bir Alan mı? Uygulamanın, kullanıcıların Uigher toplama kampları ve Hong Kong ve Tayvan'ı çevreleyen sorunlar gibi hassas konuları tartışmanın bir yolu olarak kullandığı Çin'deki patlamanın hemen ardından yetkililer uygulamayı yasakladı. Çin zaten Google, Facebook, YouTube, Twitter ve diğer yüzlerce site ve uygulamayı engellediğinden, sansür pek çok uzmanı şaşırtmadı. Ancak uzmanlar, Clubhouse'un kullanıcı verileri ve mahremiyet söz konusu olduğunda güvenlik sorunları yaşayabileceğini söylüyor. Londra merkezli bir ifade özgürlüğü grubu olan Article 19'un Asya Dijital Program Yöneticisi Michael Caster, "Muhtemelen burada daha büyük endişe, muhtemelen Clubhouse'un doğrudan engellenmesi değil, yetkililerin potansiyel güvenlik açıklarından yararlanmanın yollarını bulmasıdır" dedi. Geçenlerde VICE World News için Myanmar'daki internet güvenliği hakkında yazan Caster , Clubhouse'un ABD-Şanghay merkezli Agora adlı ortak bir şirket tarafından yönetildiğini söyledi. Caster'a göre, Çin yasaları yetkililere yerel firmalara kullanıcı verilerini teslim etme yetkisi verdiğinden, Agora'nın Çin anakarasında faaliyet göstermesi bir güvenlik endişesi yaratıyor. Şirketleri bilgi toplamaya, yani casusluğa da zorlayabilir" dedi. Stanford İnternet Gözlemevi tarafından, bireysel kullanıcı kimliklerinin ve sohbet odası kimliklerinin şifrelenmemiş olduğunu bulan Clubhouse hakkında yakın tarihli bir çalışmanın altını çizdi. Bu, kimin konuştuğunun meta verilerini izlemeyi kolaylaştırdığını söyledi ve aynı çalışmanın, sohbet odası meta verilerinin, verilerin "kolayca yakalanabileceğini" söylediği Çin'deki sunuculara aktarıldığını gördüğünü de sözlerine ekledi. "Bu, sadece Çinli Kulüp Evi kullanıcıları için değil, bazı oldukça büyük endişelere yol açıyor" dedi. "Örneğin Tayland'da yetkililer, belirli bir içerik için sesli anahtar kelime aramalarıyla potansiyel olarak filtrelenen Agora sunucuları arasında akan Clubhouse ses ve video içeriğinin elde edilmesi konusunda destek talep etmek için Çinli meslektaşlarıyla makul bir şekilde iletişime geçebilir." Stanford araştırmacılarına yaptığı açıklamada Clubhouse, veri korumasını güçlendireceğini ve ağ verilerinin Çin'deki sunuculara gönderilmesini önleyeceğini söyledi. Şimdilik, Taylandlı kullanıcılar uygulama hakkında temkinli bir şekilde iyimserken, bazıları da bunun zorlu konuşmaların üstesinden gelmek için geçici bir alan olabileceğini düşünüyor.

Örnek 2: Clubhouse, Çin'de sansürden kaçanlar için tartışma platformuna dönüştü.

Clubhouse, Çin'de sansürlen konuların tartışılabilirdiği bir ortam olarak öne çıkıyor. Reuters'ın haberine göre, Clubhouse'un bazı odalarında Çinli kullanıcılar Tayvan'ın bağımsızlığı, Uygur Türkleri ve Hong Kong'daki güvenlik yasası gibi hassas konuları konuşabiliyor. Çin'deki kullanıcılar, devlet sansüründen kaçmak için Clubhouse'daki bu odalara akın ediyor. Ancak Clubhouse'un Çin'de uzun süre varlığını sürdürmesi beklenmiyor. Uzmanlar, şu anda sadece sınırlı sayıda eğitimli Çinli vatandaşın uygulamayı kullandığını ve genel nüfusa yayılmadığını belirtiyor. Uygulamanın Çin'in geneline yayılması durumunda kesinlikle engelleneceği düşünülüyor. Çin'in sosyal medya platformu Weibo'da bir kullanıcının, "Bu ortamın ne kadar süreceğini bilmiyorum, ancak internet üzerindeki bu anıyı daima hatırlayacağım" şeklindeki açıklaması büyük ilgi görmüş. Sonuç olarak, Clubhouse Çin'de sansürlenmiş konuların tartışılabilirdiği bir platform olmasıyla dikkat çekiyor, ancak Çin'de uzun süreli bir varlığının olması beklenmiyor ve muhtemelen sansüre tabi tutulacaktır.

Örnek 3: Elon Musk, Putin'i Clubhouse'e Davet Etti.

Elon Musk, Vladimir Putin'i Clubhouse uygulamasında bağlanmaya davet ediyor Dünyanın en zengin adamı Rusça yazdı: "Sizinle konuşmak büyük bir onur olur"

Elon Musk, Vladimir Putin'i yalnızca sesli sosyal medya uygulaması Clubhouse aracılığıyla bağlantı kurmaya davet etti . Tesla ve Space X CEO'su, Twitter'da Rusya cumhurbaşkanına, kullanıcıların çeşitli konularda konuşmaları paylaşımlarına olanak tanıyan platforma katılmaya davet eden bir mesaj gönderdi. Kremlin'in resmi başkanlık Twitter hesabını etiketleyen Bay Musk, tweet attı: "Clubhouse hakkında bir sohbet için bana katılmak ister misiniz?"

Takip eden bir tweet'te, dünyanın en zengin adamı Rusça olarak şunları yazdı: "Sizinle konuşmak büyük bir onur olur." Bay Musk, yeni canlı podcast uygulamasının en yüksek destekçilerinden biri oldu.

Geçen ay , yatırım uygulaması Robinhood'ın CEO'su Vladimir Tenev ile son Gamestop fenomeni hakkında Clubhouse hakkında çok konuşulan bir konuşma yaptı . Instagram ve Snapchat gibi köklü sosyal medya devlerine gelecekteki bir rakip olarak lanse edilen çok abartılı uygulamanın popülaritesi, kısmen Bay Musk'ın Twitter'da buna yönelik bariz coşkusundan kaynaklanıyor. Oprah Winfrey ve Mark Zuckerberg gibi bir dizi tanınmış kullanıcının ilgisini çekti.

Geçen hafta Bay Musk, Kanye West ile bir sohbete ev sahipliği yapmayı kabul ettiğini tweetledi. Milyarder girişimci, "En eğlenceli sonuç, en muhtemel olanıdır" dedi. Analitik şirketi App Annie'ye göre Clubhouse 5 milyondan fazla indirildi ve San Francisco merkezli şirketin değeri yakın zamanda 1 milyar dolardı - bildirildiğine göre sadece 1.500 kullanıcıya sahipken 100 milyon dolara ulaştı. Independent, yorum için Rus hükümetiyle temasa geçti.

Tom Batchelor Pazar 14 Şubat 2021 14:58

3.3.4 Örnek Haberlerin Retoriği ve Çözümlemesi;

Retorik, çeşitli nedenlerle haber içeriğinin analizinde önemli bir rol oynar. İkna: Retorik ikna sanatıdır ve haber içeriği genellikle izleyicinin inançlarını, tutumlarını ve davranışlarını ikna etmeyi veya etkilemeyi amaçlar. Haberlerde kullanılan retorik stratejilerin analizi, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının kamuoyunu şekillendirmek için kullandıkları ikna edici tekniklerin belirlenmesine yardımcı olur.

Çerçeveleme: Retorik, haber hikayelerinin nasıl çerçevelendiğini anlamada yardımcı olur, bu da bilginin sunulma ve yorumlanma şeklini ifade eder. Çerçeveleme, izleyicinin haber olaylarını nasıl algıladığını ve anladığını, ayrıca medya tarafından aktarılan temel değerleri, varsayımları ve anlatıları etkiler.

Önyargı ve İdeoloji: Haber içeriğinin retorik analizi, raporlamada mevcut olabilecek örtük veya açık önyargıların ortaya çıkarılmasına yardımcı olur. Kullanılan dili, tonu ve retorik araçları inceleyerek ideolojik eğilimler, siyasi gündemler ve bilginin potansiyel manipülasyonu tanımlanabilir.

İzleyici İtirazları: Retorik, hedeflenen kitleyi dikkate almayı ve mesajı buna göre uyarlamayı içerir. Haber içeriğini retorik bir perspektiften analiz etmek, gazetecilerin dillerini, tarzlarını ve içeriklerini belirli kitle demografisine veya ideolojik gruplara hitap edecek şekilde nasıl uyarladıklarını anlamaya yardımcı olur.

Etik Düşünceler: Retorik analiz, haber içeriğinin etik boyutlarının değerlendirilmesine olanak tanır. Medya tüketicilerinin haberlerle eleştirel bir şekilde ilgilenmelerini ve daha bilinçli kararlar vermelerini sağlayarak yanlış bilgilendirme, propaganda, sansasyonizm veya diğer manipülatif uygulamaların örneklerini belirlemeye yardımcı olur.

Güç Dinamikleri: Retorik, toplumdaki güç ilişkileriyle derinden iç içe geçmiştir. Haber söylemini analiz etmek, medya kuruluşlarının, politikacıların, çıkar gruplarının ve diğer paydaşların

etkisi de dahil olmak üzere oyundaki güç dinamiklerini ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Dil ve iletişim stratejilerinin kullanımı yoluyla gücün nasıl kullanıldığına, tartışıldığına ve müzakere edildiğine ışık tutar.

Araştırmacılar, gazeteciler ve medya tüketicileri, haber içeriğine retorik analiz uygulayarak, haberlerin nasıl oluşturulduğu, kullanılan ikna edici teknikler ve oyunda yatan değerler ve ideolojiler hakkında daha derin bir anlayış kazanırlar. Bu analiz eleştirel düşünmeyi, medya okur-yazarlığını ve haber mesajlarının daha nüanslı bir yorumunu teşvik eder.

Yukarıda 3(Üç) ayrı clubhouse haberi verilmiştir. Çin, Tailand, Rusya- Amerika ülkelerinin gündeminden alınan örnekler ana akım medyada haber yapılmış ve olduğu gibi aktarılmıştır. Yapılan haberlerin retorik incelemesine bakıldığında; Clubhouse ülkelerde sesini duyurabilmiş ve adından söz ettirmiştir.

Örnekteki ülkelerin demokratik yapıları incelendiğinde;

Tayland, siyasi yapısında çeşitli zorluklarla ve demokratik boşluklarla karşı karşıya kaldı. Tayland'da ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü konusunda kısıtlamalar bulunmaktadır. Hükümeti eleştiren veya hassas konuları tartışan medya kuruluşları, gazeteciler ve bireyler, hakaret yasaları ve lese majeste yasasının uygulanması nedeniyle yasal sonuçlarla veya otosansürle karşı karşıya kalabilmektedir

Sivil katılım ve halkın siyasi karar alma sürecine katılımı için alan sınırlıdır. Sivil toplum örgütleri ve aktivistleri, genellikle kısıtlayıcı yasalar ve düzenlemeler de dahil olmak üzere, özürce faaliyet göstermelerini ve nedenlerini savunmalarını engelleyen engellerle karşılaşır.

Tayland, demokratik yönetimi baltalayan çeşitli askeri darbeler ve askeri yönetim dönemleri yaşadı. Ordunun siyasetteki etkisi, atanmış senatörler ve seçilmemiş organlara güç veren anayasal hükümlerle önemli olmaya devam ediyor. Tayland, farklı hizipler ve çeşitli siyasi partilerin destekçileri arasında önemli kutuplaşmalarla siyasi çizgiler boyunca bölünmüştür. Bu kutuplaşma çoğu zaman protestolara, toplumsal huzursuzluğa ve kilit konularda fikir birliği eksikliğine yol açarak kapsayıcı ve yapıcı siyasi diyalogu teşvik etmeyi zorlaştırdı.

Tayland'daki seçim sistemi, belirli siyasi partileri desteklediği ve eşit olmayan bir oyun alanı sağladığı için eleştirildi. Ordu tarafından hazırlanan anayasa, daha küçük partileri dezavantajlı hale getiren ve orantılı temsilin sağlanmasını zorlaştıran karma üyeli bir paylaşırma sistemi getirdi. Yargının bağımsızlığı Tayland'da endişe konusu olmuştur. Yargının siyasi çıkarlardan

etkilenmekle suçlandığı ve yargı sisteminin adaletine ve tarafsızlığına güven eksikliğine yol açtığı durumlar olmuştur. Siyasi partilerin dağılması ve siyasetçilerin Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklanması, muhalefeti veya muhalefeti bastırmaya yönelik önlemler olarak görülmüştür. Bu eylemler, siyasi partilerin özgürce faaliyet gösterme ve demokratik sürece katılma yeteneklerini sınırlar.

Bu demokratik boşlukları ele almak, insan haklarını koruma, hukukun üstünlüğünü sağlama, kapsayıcı siyasi katılımı teşvik etme ve açık diyalog ve çeşitli görüşlere saygı ortamını teşvik etme taahhüdünü gerektirir. Tayland'ın demokratik kurumları güçlendiren, ifade özgürlüğünü koruyan ve anlamlı sivil katılımı teşvik eden kapsamlı reformlar yapması gündemlerinde bulunan başlıklardır.

1. Örnekte bulunan Tailand Haberinin retorik incelemesi; Verilen haber metninde protesto kelimesi sık kullanılan kelimedir.

Protesto, demokrasi yanlısı, hareket, göstericiler, reform, çağrı, koruyucu, eleştirmek, yasalar, hareket, kitlesel protestolar, siyasi mitingler, eylemciler, muhalefet, tutuklama, sansür, ifade özgürlüğü, hükümet eleştirmenleri, muhalefet, aktivizm, meydan okuma, insan hakları, kavga, kampanya, direnç, tepki, mücadele etmek, toplumsal hareket, tartışma, iftira, iddialar, kanun ihlalleri, suçlamalar, sansür, korku ve endişeler metinde dolaylı olarak belirtilen protestolarla ilgili başka kelimeler olabileceğini söyleyebiliriz. Kullanılan kelimelerden yola çıkılırsa Clubhouse medyanın demokrasi ihtiyacını ortaya koymada önemli bir rol oynamıştır.

2. Örnekte Çin'de yaşanan bir olay sonrası İngiltere basınında çıkan bir haber yer almaktadır.

Çin'in siyasi yapısı, bir dizi demokratik boşluk ve sınırlama ile karakterizedir. Siyasi Çoğulculuk Eksikliği: Çin, Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) egemen olduğu tek partili bir sisteme sahiptir. Çok partili rekabetin olmaması ve sınırlı siyasi çoğulculuk, siyasi karar alma sürecindeki ses ve bakış açılarının çeşitliliğini kısıtlar.

Siyasi Muhalefetin Bastırılması: Çin hükümeti siyasi muhalefeti sıkı bir şekilde kontrol eder ve ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtlar. Eleştirmenler, aktivistler, insan hakları savunucuları ve bağımsız gazeteciler genellikle sansür, gözetim, taciz, hapis veya diğer misilleme biçimleriyle karşı karşıya kalırlar.

Sınırlı Basın Özgürlüğü: Çin'deki medya, devlet tarafından yoğun bir şekilde sansürlenmekte ve kontrol edilmektedir. Bağımsız gazetecilik ve habercilik kısıtlanır ve medya kuruluşları katı

düzenlemelere ve otosansüre tabidir. Hükümet, bilgi akışı ve kamusal söylem üzerinde sıkı bir tutuş sürdürüyor.

Bağımsız Yargı Eksikliği: Çin yargısı siyasi etkiden bağımsız değildir. Mahkemeler parti direktiflerine tabidir ve siyasi açıdan hassas davalar genellikle önceden belirlenmiş sonuçlarla sonuçlanır. Bu, hukukun üstünlüğünü ve bireysel hak ve özgürlüklerin korunmasını baltalar.

Kısıtlı Sivil Toplum: Çin'de sivil toplum örgütleri önemli kısıtlamalarla karşı karşıyadır. Aktivistler, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve insan hakları savunucuları sıkı inceleme ve katı düzenlemeler altında faaliyet göstermektedir. Birçok kuruluş, sosyal ve politik değişimi savunabilme yeteneklerini sınırlayan ağır kayıt gerekliliklerine ve gözetimine tabi tutulur.

Sınırlı Seçim Sistemi: Çin'in siyasi sistemi, ulusal düzeyde açık ve rekabetçi seçimlere sahip değildir. Üst düzey liderlerin ve kilit karar alma organlarının seçimi, ÇKP içinde şeffaf olmayan ve sıkı bir şekilde kontrol edilen bir süreçle gerçekleşir.

Hesap Verebilirlik ve Şeffaflık Eksikliği: Çin'in siyasi sisteminde şeffaflık ve hesap verebilirlik eksikliği var. Özellikle daha üst düzeylerdeki karar alma süreçleri opaktır ve kamu denetimine tabi değildir. Bu, vatandaşların yetkilileri eylemlerinden sorumlu tutma yeteneklerini engellemektedir. Çin'in siyasi yapısının diğer bazı ülkelerde bulunan demokratik sistemlerden önemli ölçüde farklı olduğuna dikkat etmek önemlidir. Çin hükümeti siyasi modelini istikrar, ekonomik kalkınma ve sosyal bütünlüğe dayalı olarak savunuyor. Ancak bu demokratik boşluklar, temel özgürlüklerin, insan haklarının ve demokratik ilkelerin korunmasının önemini savunan insan hakları savunucuları ve kuruluşlarından eleştiriler almıştır.

Haber içerik olarak, özgürce konuşulamayan, yasaklı ya da kısıtlı denilebilecek konuların Clubhouse ortamında rahatça konulmasını konu ediniyor. Retoriğine bakılacak olursa, metinde protestoyla ilgili aşağıdaki kelimeler tanımlanabilir:

sansür, bağımsızlık, tutuklu, tartışmalı, yasak, protesto metinde demokrasiyle ilgili belirli bir kelime kullanılmamıştır. Metin öncelikle Clubhouse sosyal medya uygulamasına ve hassas konuların tartışılması ve yasaklanma potansiyeli de dahil olmak üzere Çin'deki etkilerine odaklanıyor. Metin doğrudan demokrasiyle ilgili kavramlardan veya terimlerden bahsetmiyor.

3. Örnekte; Clubhouse'ın ülkeler arasında da bir iletişim kanalı oluşturduğunu söylemek mümkündür. Elon Musk Amerika Birleşik Devletleri için önemli bir temsilci, ve Rusya Lideri Putin'le sesli bir uygulamada fiziksel koşullardan azade iletişim kurma davetinde bulunuyor.

Clubhouse tam bu noktada siyasi konjonktür sağlamaktadır. Metinde demokrasiyle ilgili belirli bir kelime kullanılmamıştır. Ancak; metin öncelikle Elon Musk Vladimir Putin'i Clubhouse sosyal medya uygulamasına katılmaya davet ediyor ve potansiyel konuşmalarından bahsediyor. Ayrıca Musk'un uygulamaya ve popülerliğine verdiği desteğin yanı sıra Robinhood'un CEO'su ile Clubhouse hakkındaki önceki konuşmasından da bahsediyor. Bununla birlikte, metin doğrudan demokrasiyle ilgili kavramlardan veya terimlerden bahsetmemektedir. Ancak iletişimi sağlayan bir unsur olarak, Clubhouse ortamına işaret edilmektedir. Buradan bakıldığında bu haberin Clubhouse'nin ülke sınırlarını kaldırarak, kişilerarası iletişime katkı sunduğu söylenebilir.

3.4 Verilerin Analizi

Clubhouse odasında gerçekleşen odak grup toplantısı oldukça verimli geçmiştir. Katılımcılar, Clubhouse'un Türkiye'deki yeni medya uygulamaları içindeki konumunu değerlendirdiler, demokrasi kavramının teknolojilerle nasıl şekillendiğini tartıştılar ve sosyal medyanın bilgi üzerindeki etkilerini ele aldılar. Kullanıcı 1, demokrasi ve özgürlüğün ilişkisi üzerine derin bir analiz sundu. Aynı zamanda Clubhouse'un toplumsal uyum noktasında nasıl etkiler yarattığına dair dikkate değer gözlemler yaptı. Kullanıcı 2, Clubhouse'u ses tabanlı iletişim odaklı bir platform olarak tanımlamış ve iyi insan ilişkilerine nasıl katkıda bulunabileceğini açıklamaya çalıştı. Ayrıca, platformun bilgi paylaşımı ve ağ oluşturma açısından potansiyelini vurguladı. Kullanıcı 3, demokrasi ve özgürlük arasındaki ilişkiyi ele aldılar ve sosyal medyanın bu kavramları nasıl etkileyebileceğini tartıştılar. Aynı zamanda özgürlüğün kullanımının demokratik süreçlerle nasıl dengelenebileceğini açıklamıştır. Kullanıcı 4, sosyal medyanın gerçekliği nasıl yansıttığını ve bazı kısıtlamalarını ele aldı. Ayrıca Clubhouse'un toplumsal dinamikler üzerindeki kalıcı ve değişken etkilerine dikkat çekmektedir. Kullanıcı 5, sosyal medyanın bilgiye erişimdeki olumlu ve olumsuz etkilerini sıralamış. Aynı zamanda etkileşimli ilişkilerin destekçileri ve engelleyicilerini açıklamış. Bu toplantıdan elde edilen görüşler, Clubhouse'un Türkiye'deki rolünü ve sosyal medyanın demokrasi, özgürlük ve bilgi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Katılımcıların çeşitli mesleklerden ve eğitim seviyelerinden gelmeleri, farklı bakış açıları sunmalarına katkı sağlamış olabilir. Bu tür odak grup toplantıları, platformların gelişimi ve kullanımının toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek için önemli bir araç olmaktadır.

Verilen örneklerin retorik analizleri üzerinden bazı önemli noktalar çıkartılabilir: Her üç haberde de ikna stratejileri belirgin bir şekilde kullanılmış gibi görünüyor. Haberler, izleyicilerin

inançlarını, tutumlarını ve davranışlarını etkilemeyi amaçlıyor. Özellikle Tayland haberinde, protesto ve demokrasi kavramları üzerinden izleyiciyi etkileme çabası gözleniyor. Haberlerin nasıl çerçevelendiği önemli bir faktör olarak öne çıkıyor. Haberler, olayları nasıl sunulduğu ve yorumlandığına dair bir bakış açısı sunuyor. Örneğin, Tayland haberinde demokratik eksiklikler ve siyasi baskılar vurgulanmış, Çin haberinde ise sınırlamalar ve sansür vurgulanmış. Haberlerin retorik analizi, örtük veya açık önyargıların tespit edilmesine yardımcı oluyor. Özellikle Çin haberinde, hükümetin siyasi muhalefeti bastırmak için uyguladığı baskı ve sansür vurgulanmış, bu da belirli bir ideolojik yönelimin izlerini taşıyor. Retorik analiz, haberlerin hedef kitlesi üzerindeki etkisini de gösterir. Haberler, belirli bir kitleye hitap etmek veya belirli bir ideolojik grupla rezonans sağlamak amacıyla dil ve içerik açısından uyarlanmış gibi görünüyor. Retorik analizi, haber içeriğinin etik boyutlarını değerlendirmeye yardımcı olur. Özellikle Çin haberinde, sansür ve hak ihlalleri gibi etik meseleler vurgulanmış. Retorik, medya ve siyasi güç dinamikleri arasındaki ilişkiyi de ortaya koyabilir. Tayland haberinde, ordunun siyasetteki etkisi ve siyasi kutuplaşma gibi güç dinamikleri vurgulanmış. Sonuç olarak, retorik analiz haberlerin nasıl inşa edildiğini, hangi mesajların vurgulandığını ve izleyicilere nasıl iletilmek istendiğini anlamamıza yardımcı olur. Bu tür analizler, haberlerin daha derin bir anlayışını elde etmemize ve medya okuryazarlığını artırmamıza yardımcı olmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Sınırların bulanıklaşmasıyla karakterize edilen postmodern bir çağda, Clubhouse gibi platformlar tartışılırken fiziksel konum kavramı daha az önemli hale gelir. Geleneksel fiziksel mekanların aksine Clubhouse, akıllı telefonlar ve internet üzerinden erişilebilen dijital bir platform olarak var. Fiziksel bir karargahı veya belirli bir coğrafi konumu yoktur.

Bu nedenle, postmodern bir çağ bağlamında, Clubhouse "konumu" kavramı, fiziksel bir yerden geleneksel mekansal kısıtlamaları aşan dijital bir alana geçer. İnsanların fiziksel konumlarından bağımsız olarak iletişim kurmak, fikirleri paylaşmak ve topluluklar oluşturmak için bir araya geldiği sanal alanda var olan demokratik platform statüsü taşımaktadır.

Clubhouse ortamında önemli isimlerin ve etkili bireylerin bulunması, görünürlüğün artmasına ve farklı bakış açılarının paylaşılmasına kesinlikle katkıda bulunabilir. Diğer medya kanallarında kolayca erişilemeyen veya açıkça tartışılamayan tartışmalar için bir platform sağlar. Bununla birlikte, demokratikleşmenin daha geniş toplumsal ve politik dinamikleri içeren karmaşık ve çok yönlü bir süreç olduğuna dikkat etmek önemlidir.

Clubhouse, çeşitli bireylerin daha fazla katılımına ve katılımına izin verirken, tek başına demokratikleşmeyi garanti etmez, buna öncülük eder demek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Demokratikleşme, siyasi reformlar, kapsayıcılık, ifade özgürlüğü, bilgiye erişim ve aktif vatandaş katılımı gibi daha geniş yönleri kapsar. Bu faktörler tek bir sosyal medya platformunun erişiminin ötesine geçer.

Ayrıca, Clubhouse ve benzeri platformların demokratikleşme üzerindeki etkisi, bağlama ve ülkeye özgü koşullara bağlı olarak değişebilir. Bazı hükümetler demokratikleşme potansiyellerini sınırlayarak bu tür platformları düzenlemeye veya sansürlemeye çalışabilir. Çevrimiçi platformların bazen mevcut güç dinamiklerini artırabileceğini veya yeni eşitsizlik biçimleri yaratabileceğini düşünmek de önemlidir.

Clubhouse ve benzeri platformlar daha fazla katılım ve fikir alışverişi için fırsatlar sunabilirken, demokratikleşme, herhangi bir platformun erişemeyeceği bir dizi faktörü içeren daha geniş bir kitlesel iletişimi temsil edebilmektedir.

Clubhouse ve diğer yeni medya platformları, bireylere kendilerini ifade etme ve kamusal söylemde bulunma konusunda belirli bir özgürlük sağlayabilir. Bu platformlar, insanların fikirlerini paylaşmaları, tartışmalara katılmaları ve benzer ilgi alanlarına sahip başkalarıyla bağlantı

kurmaları için fırsatlar sunar. Örneğin Clubhouse'da gerçek zamanlı sesli sohbetlere katılma yeteneği, geleneksel sosyal medya platformlarına kıyasla daha samimi ve etkileşimli bir deneyim yaratabilir. Bununla birlikte, yeni medya platformlarının sağladığı özgürlüğün mutlak olmadığını ve çeşitli faktörlerden etkilenebileceğini unutmamak önemlidir. Platform Politikaları: Yeni medya platformları, güvenli ve kapsayıcı bir ortam sağlamak için genellikle topluluk yönetmelerine ve içerik denetleme politikalarına sahiptir. Bu politikalar, nefret söylemi, taciz veya şiddete teşvik gibi belirli konuşma veya davranış türlerini kısıtlayabilir. Bu politikalar olumlu bir kullanıcı deneyimini sürdürmeyi amaçlarken, ifade özgürlüğünü de bir dereceye kadar sınırlandırabilirler.

Yeni medya platformları tarafından kullanılan algoritmalar, kullanıcıların içeriğinin görünürlüğünü ve erişimini etkileyebilir. Algoritmik önyargı veya içerik küratörlüğü uygulamaları istemediği belirli bakış açıları destekleyebilir veya başkalarının maruz kalmasını sınırlandırabilir, bu da görüş çeşitliliğini ve ifade özgürlüğünü potansiyel olarak etkileyebilir. Erişim ve Dijital Bölünme: Yeni medya platformlarının sunduğu özgürlük, internete ve dijital cihazlara erişimi varsayar. Bununla birlikte, herkesin bu teknolojilere eşit erişimi yoktur, bu da katılımı kısıtlayabilecek ve mevcut eşitsizlikleri artıracak dijital bir uçurum yaratır.

Yeni medya platformlarındaki özgürlüğün kapsamı, düzenleyici çerçevelerden ve hükümetlerin getirdiği yasal kısıtlamalardan da etkilenebilir. Farklı ülkelerin çevrimiçi konuşma ile ilgili farklı yasa ve düzenlemeleri vardır, bu da bireylerin bu platformlarda keyif aldıkları özgürlük düzeyini etkileyebilir. Yeni medya platformları ifade için yollar sağlarken, çevrimiçi tacize, trollemeye ve yanlış bilgilerin yayılmasına da eğilimli olabilirler. Bu konular, bireylerin istismar veya yıldırma korkusu olmadan kendilerini ifade etme özgürlüğünü sınırlandırabilir.

Nihayetinde, bireylerin yeni medya platformlarında yaşadıkları özgürlük, platform politikaları, teknolojik tasarım, toplumsal faktörler ve daha geniş dijital manzara arasındaki karmaşık bir etkileşimdir. Kullanıcıların bu platformlarla ilgili sınırlamaların ve zorlukların farkında olmaları ve karşılaştıkları bilgileri eleştirel bir şekilde değerlendirmeleri önemlidir.

Ses tabanlı bir sosyal ağ uygulaması olan Clubhouse, insanların zamandan ve yerden bağımsız olarak iletişim kurmasını ve sohbetlere katılmasını sağlayarak bir sosyalleşme etkisi yarattı. İnsanlarla tanışmaya ve onları bir araya getirme gibi sosyal bir etki ortaya koymaktadır.

Clubhouse, kullanıcıların sanal odalara katılmalarına ve çok çeşitli konularda canlı sesli tartışmalara katılmalarına olanak tanır. Bu gerçek zamanlı yön, bir yakınlık ve etkileşim duygusu

yaratarak konuşmaları daha dinamik ve ilgi çekici hissettirir. İnsanlar odalara katılabilir ve farklı konulardan başkalarıyla etkileşime girebilir, bağlantıları teşvik edebilir ve ağ oluşturma fırsatlarını kolaylaştırabilir.

Clubhouse, bireylerin ortak ilgi alanlarına, tutkulara veya profesyonel ilişkilere dayalı toplulukları keşfetmelerini ve bunlara katılmalarını sağlar. Kullanıcılar çeşitli odaları keşfedebilir, belirli konuları takip edebilir ve dünyanın dört bir yanından benzer düşünen bireylerle bağlantı kurabilir. Bu yön, niş toplulukların oluşumuna ve başka türlü tanışmamış olabilecek insanlar arasında anlamlı bağlantıların geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

Clubhouse ses temelli doğası, fiziksel görünümle ilgili engelleri ortadan kaldırarak, diğer sosyal ağ platformlarında zorluklarla karşılaşabilecek bireyler için daha erişilebilir ve kapsayıcı hale getirir. İnsanlar kameralara veya metin tabanlı iletişime ihtiyaç duymadan sohbetlere katılabilir, bu da katılımı artırabilir ve belirli sosyal kaygı biçimlerini azaltabilir.

Tesadüfi karşılaşmalarla Clubhouse, kullanıcıların devam eden tartışmalara "katılmalarına" veya hazırlıksız odalara başlamalarına izin vererek yüz yüze görüşmelerin kendiliğinden doğasını çoğaltır. Bu özellik tesadüfi karşılaşmalara ve beklenmedik bağlantılara yol açabilir. Kullanıcılar, ilgilerini çeken odalara veya sohbetlere rastlayabilir ve sonunda farklı bakış açıları ve geçmişleri olan yeni insanlarla tanışabilir.

Profesyonel ağ oluşturma ve öğrenme fırsatları sunduğu aşıkardır. Clubhouse, çeşitli alanlardan profesyoneller tarafından ağ kurmak, bilgi paylaşmak ve uzmanlardan öğrenmek için kullanılmıştır. İnsanlar sektöre özgü tartışmalara katılabilir, sanal panellere veya çalıştaylara katılabilir ve kendi alanlarındaki etkili figürlerle etkileşime girebilir. Bu yönlendirme, mesleki gelişime ve dünya çapındaki profesyoneller arasında fikir alışverişine katkıda bulunmaktadır.

Clubhouse uygulamasının demokrasiye ve demokratik iletişime katkısı, kullanıcıların sesli sohbetler aracılığıyla farklı konuları tartışmalarına ve bilgi paylaşımlarına olanak tanınması yoluyla ifade edilebilir. Ancak bu katkılar bazı önemli hususları içerir: İfade Özgürlüğü: Clubhouse, kullanıcıların sesli olarak fikirlerini ifade etmelerine ve çeşitli konuları açıkça tartışmalarına olanak tanımaktadır. Bu, demokratik toplumlarda temel bir özgürlük olan ifade özgürlüğünün teşvik edilmesine katkıda bulunabilir. Clubhouse, farklı arka planlara, kültürlere ve görüşlere sahip insanların bir araya gelmesini sağlar. Bu da demokratik toplumlarda kapsayıcı bir iletişim ortamının oluşturulmasına yardımcı olabilir. Farklı Görüşlerin Kullanıcılar, Clubhouse üzerin-

den farklı görüşleri dinleme fırsatı bulabilirler. Bu, demokratik tartışmaların zenginleştirilmesine katkı sağlayabilir. Clubhouse, insanların çeşitli konuları tartışmalarını ve bu konularda bilgi edinmelerini teşvik etmektedir. Bu, toplumsal katılımın artmasına ve insanların demokratik süreçlere daha fazla ilgi göstermelerine yardımcı olabilir. Ancak, Clubhouse'un demokrasiye katkısı bazı sınırlamalarla karşı karşıya gelmektedir. Clubhouse, belirli bir akıllı telefon uygulaması olduğu için kullanılabilirlik açısından sınırlı olabilmektedir. Bu, herkesin bu platforma erişim sağlayamayacağı anlamına gelebilir. Clubhouse, moderasyon ve içerik kontrolü konusunda bazı zorluklar yaşayabilir. Bu, nefret söylemi veya yanıltıcı bilgilerin yayılmasına izin verebilir ve demokratik tartışmalara zarar verebilir. Sesli iletişim, bazı insanların yazılı veya görsel iletişimden daha az rahat hissettiği bir format olabilir. Bu da platformun katılımını sınırlayabilir. Sonuç olarak, Clubhouse uygulaması demokratik iletişimde önemli bir rol oynasa da, kullanımının sınırlamaları ve potansiyel zorlukları da dikkate alınmalıdır. Bu platformun demokrasiye katkısı, kullanıcıların nasıl kullandığına ve içerik yönetimine nasıl yaklaştığına bağlı olarak değişebilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, M. (2012). İnternet İletişimi Ve Demokrasi Üzerindeki Etkileri. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal, 0 (18) , .
- Bağce, H.E. (2019). Frankfurt Okulu, Doğu Batı Yayınları – 15 Sosyoloji – 6 S.171
- Baudrillard J. (2010), Tüketim Toplumu, Ayrıntı Yayınevi 4. Basım
- Baydili, I. & Batur, M. (2022). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Clubhouse Uygulamasının Sanal Cemaatler Odağında Değerlendirilmesi . Yeni Medya , 2022 (12) , 36-52 .
- Berman M, (2021). Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor, İletişim Yayınları 21. Baskı
- Can, Y. (2021). POSTMODERN BİR İFŞA ALANI OLARAK SOSYAL MEDYA. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31 (1) , 419-430.DOI:10.18069/firatsbed.702150
- Ceyhan, A. İ. & Özmen Akalın, F. A. (2021). AĞ TOPLUMU VE HİPERMODERNİTE AÇISINDAN YENİ SOSYAL MEDYA PLATFORMU CLUBHOUSE’UN KISA ANALİZİ . İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi , 2 (2) , 144-155 .
- Dumanlı Kürkçü, D. , Yıldız, G. & Koç, R. (2022). HABER İÇERİKLERİNİN SUNUMUNDA PODCAST YAYINCILIĞI . Turkish Online Journal of Design Art and Communication , 12 (4) , 940-953 .
- Erdönmez, İ. (2019). İLETİŞİMİN DÖNGÜSEL SÜRECİ BAĞLAMINDA SÖZLÜ İLETİŞİM Uluslararası Sanat Kültür ve İletişim Dergisi , 2 (1) , 81-98 .
- Erol, P. Ö. (2016). MODERNİTE PROJESİNİN KÖKENLERİ, DİNAMİKLERİ VE SONU . Sosyoloji Dergisi , (33) , 49-66 . Retrieved from
- Gönenç E (2007). İletişimin Tarihsel Süreci. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2007(28), 87 - 102.
- Gunther, R., & Mughan, A. (Eds.). (2000). Democracy and the Media: A Comparative Perspective (Communication, Society and Politics). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9781139175289
- Habermas J, (2019). İletişimsel Eylem Kuramı, Çev: Mustafa Tüzel, Alfa Yayınevi 1. Basım
- Jeanneney J. (1998), Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi, Yapı Kredi Yayınları – Çeviren: Esra Atuk, 1. Baskı
- Keane J. (2010), Medya ve Demokrasi, Ayrıntı Yayınları.
- Manuel Castells- Martin Ince, (2004). Manuel Castells’le Söyleşiler, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

- Mutlu E. (2010), Kitle İletişim Kuramları, Ütopya Yayınevi 2. Baskı
- Özbek M, (2015). Kamusal Alan, Hil Yayınevi, 3. Baskı
- ÖZKAN, P. DEVECİ KOCAKOÇ, İ., (2021). Bir Viral Pazarlama Örneği Olarak Clubhouse:
“Yazı Kalır, Söz Uçar Mı?” . 25. Ulusal Pazarlama Kongresi, Ankara, Turkey
- Poe M, (2014). İletişim Tarihi- Konuşmanın Evriminden İnternete- Medya ve Toplum, Isık Yayınları/ Bilimsel Yapıtlar Serisi
- Prof. Dr. Cerci S. (2023), İletişim Sosyolojisi, İksad Yayınevi. 5-6
- Vural İ. (2012). İletişim, Pegem Akademi 1. Baskı
- Yaylagül L. (2010). Kitle İletişim Kuramları/Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar, Dipnot Yayınları, 3. Baskı
- Örnek 1; <https://www.vice.com/en/article/y3g4ak/why-clubhouse-could-help-thailands-pro-democracy-movement>
- Örnek 2; <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55976047>
- Örnek 3; <https://www.independent.co.uk/news/world/elon-musk-clubhouse-putin-b1802128.html>

ÖZGEÇMİŞ

Yalova Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İletişim Sanatları Yüksek Lisans (2020- 2023)

Erzurum Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, TV-Sinema (2012 – 2017)

Esenler Çok Programlı Lisesi/Sosyal Bilimler 2009-2012

